

ԲՈՎԱՆՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածական մաս.....3

Դպրոցի մասին տեղեկատվություն.....6

Իրավիճակի վերլուծությունը

- Հաստատության ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների քանակական և որակական արդյունքների վերլուծությունը.....9
- Հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական զարգացման կարիքների վերլուծությունը.....15
- Համայնքի, կրթության կառավարման մարմինների, շահառու կազմակերպությունների հետ հաստատության համագործակցության ուժեղ և թույլ կողմերի վերլուծությունը.....18
- Հաստատության խորհրդակցական մարմինների գործունեության ուժեղ և թույլ կողմերի վերլուծությունը.....21
- Հաստատության շենքային պայմանների նպատակային գործածությունը, ուժեղ կողմերն ու թերությունները.....26

Նպատակների և խնդիրների սահմանումը

Նպատակ 1. Բարձրացնել սովորողների ուսումնական մոտիվացիան և աշխատունակությունը.....29

Նպատակ 2. Պայմաններ ապահովել ՆԴՎ-ի և արտաքին գնահատման արդյունավետ իրականացման համար 38

Նպատակ 3. Շարունակաբար քայլեր ձեռնարկել՝ ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման կարիքներն արդյունավետորեն բավարարելու համար.....44

Նպատակ 4. Ապահովել համագործակցության արդյունավետ մթնոլորտ կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների և շահառու խմբերի համար.....50

Նպատակ 5. Ապահովել նպաստավոր պայմաններ՝ բոլոր խորհրդակցական մարմինների աշխատանքների արդյունավետության խթանման, քանակական և որակական ցուցանիշների բարելավման համար.....56

Նպատակ 6. Ապահովել հաստատության շենքային պայմանների նպատակային գործածության համար համապատասխան հնարավորություններ, շտկել թերություններն ու անհամապատասխանությունները՝ շարունակաբար համագործակցելով վարչատնտեսական համակարգողի հետ.....65

Նպատակ 7. Կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների համար ստեղծել ուսուցման, ուսումնառության և համագործակցության ապահովման անվտանգ, առողջ պայմաններ.....76

ՀԱՎԵԼՎԱԾ.....78

ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ՄԱՍ

Մեր օրերում կրթությունը առանցքային դեր է խաղում մարդու կյանքում, քանի որ դրա օգնությամբ մարդիկ կարող են հասնել անհավատալի բարձունքների, իրենց համար կարիերա կառուցել, լինել պահանջված և պրոֆեսիոնալ մասնագետներ՝ այդպիսով ապահովելով թե՛ սեփական բարեկեցությունը, թե՛ պետության կայուն զարգացումը: Որքան բարձր որակի կրթություն կարող է տալ պետությունը, այնքան բարձր է նրա մրցակցային առավելությունը այլ երկրների նկատմամբ: Ստացվում է, որ որակյալ կրթությունը յուրաքանչյուր պետության մտավոր ներուժի զարգացման, անվտանգության, տնտեսական աճի ապահովման, ինչպես նաև պատասխանատու, կարողունակ և իրավագիտակից քաղաքացի ձևավորելու միակ ճանապարհն է: Ուսումնադաստիարակչական գործընթացն է ձևավորում մարդուն, նրա անձնական հատկությունները, ինչպիսիք են՝ կարգապահությունը, վճռականությունը, դրական վարքագիծը, հանդուրժողականությունը, մարդասիրությունը: Հայաստանը, որպես զարգացող պետություն, ևս կրում է պատասխանատվություն՝ որակյալ, մասնակցային, ներառական կրթական համակարգ ձևավորելու համար, ուստի, և ներկայումս ամբողջապես փոխվել են կրթության նկատմամբ մոտեցումները, կրթակարգ կառուցելու մեթոդներն ու գործիքակազմերը:

Վերջին երեք տասնամյակներում հանրակրթական համակարգը մեր երկրում շատ մարտահրավերներ է հաղթահարել, բազմաթիվ բարեփոխումներ են իրականացվել, որոնց մի մասը որևէ դրական արդյունքի չեն հասցրել: Արդյունքում՝ պետությունը կրել է ֆինանսական ահռելի վնասներ, սակայն սայլը տեղից այդպես էլ չի շարժվել՝ կիսախարխուլ դպրոցներ, հնամաշ մարզագույքով սպորտդահլիճներ, ոչ ֆունկցիոնալ, հաճախ կողպված լաբորատորիաներ, համակարգչային կաբինետներ, որոնք անհասանելի էին սովորողներին, պատռված քարտեզներ, ուսումնանյութական բազայի քաղց և, որ ամենակարևորն է՝ չմոտիվացված, նորարարություններից անտեղյակ, ոչ կոմպետենտ մանկավարժական համակազմ:

Այսօր խնդիր է դրված՝ լուծելու այս հիմնախնդիրները, որոնք ուղիղ նշանակետի տակ են առել մատաղ սերնդի՝ որակյալ, աջակցող կրթություն ստանալու իրավունքը: Անշուշտ, նշյալ հիմնախնդիրները լուծելու համար անհրաժեշտ են ահռելի ֆինանսական և մարդկային ռեսուրսներ, ծով համբերություն, կարողունակ կադրեր, իրական աշխատող, մտավոր ներուժով, նորարար և պետական քաղաքականության բովանդակությունն անվերապահորեն գիտակցող և ընդունող գործադիր մարմին՝ ի դեմս հաստատության տնօրենի, ով կունենա կառավարչական հմտություններ, չի չարաշահի իր տնօրեն լինելու հանգամանքը, արդյունավետորեն կհամագործակցի վարչատնտեսական համակարգողի և մյուս գործընկերների հետ, կառաջնորդվի բացառապես օրենքով՝ օգտագործելով այն բոլոր հնարավորությունները, որոնք ընձեռում է պետությունը՝ կրթության ոլորտը հզորացնելու, կայունացնելու և ժամանակի կրթական միտումներին համապատասխանեցնելու համար: Գիտակցելով նշված մարտահրավերների հաղթահարման կարևորությունը՝ ընդառաջ ենք գնում որակյալ, աջակցող, մասնակցային և ներառական ուսումնական միջավայրի ապահովմանն ուղղված մեր պետության ջանքերին՝ ի դեմս ՀՀ Լոռու մարզի «Վանաձորի Ղ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի 2024-2029թթ. զարգացման ծրագրի, որտեղ մանրակրկտորեն ներկայացրել ենք դպրոցը հզորացնելու մեր տեսլականը: Մեր կողմից իրականացվել են ահռելի նախապատրաստական աշխատանքներ, մինչ բուն ծրագրի վրա աշխատելը, որոնց նպատակն էր համակողմանի ուսումնասիրել դպրոցի ներկայիս իրավիճակը, վեր հանել առկա հիմնախնդիրները, պարզել, թե ինչի արդյունքում են առաջացել նշյալ հիմնախնդիրները և ինչպիսի ելքեր կարելի է առաջադրել դրանց արդյունավետ լուծման նպատակով: Անմասն չենք մնացել նաև կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների հետ արդյունավետ զրույցներից, սոցիալոգումներից՝ նպատակ ունենալով հավաքել հնարավորինս իրատեսական և չափելի քանակական և որակակական տվյալներ: Ուսումնասիրել ենք ուսումնադաստիարակչական գործընթացին առնչվող մի շարք փաստաթղթեր, այդ թվում՝ արձանագրություններ, հաշվետվություններ, 3 ուստարիների կտրվածքով դպրոցի ՆԴՎ տվյալները: Մանրակրկտորեն ուսումնասիրել ենք նաև դպրոցի ֆիզիկական վիճակը,

արձանագրել ենթակառուցվածքների՝ սահմանվածչափանիշների և առկա անհամապատասխանությունները, գույքագրել կարիքները:

Հիմնվելով նշյալ նախապատրաստական աշխատանքների արդյունքում վեր հանված կարիքների, հիմնախնդիրների, բացթողումների, առավելությունների, ուժեղ և թույլ կողմերի վրա՝ վերլուծել ենք դպրոցի՝ ներկայիս վիճակը մի շարք ենթաառողջություններում, սահմանել առաջնային նպատակներ, դրանց իրագործման համար առաջադրել ենք խնդիրներ, երկարաժամկետ, միջնաժամկետ և կարճաժամկետ գործողություններ, դրանց ի կատար ածման համար անհրաժեշտ միջոցներ: Կարևոր ենք համարել նաև հաշվի առնել սահմանված գործողությունների իրականացմանը խոչընդոտող հնարավոր ռիսկերը, փորձել սահմանել դրանց չեզոքացման հնարավորությունները: Այսպիսով, մեր հետազոտությունն իրականացրել ենք ներքոբերյալ մեթոդներով.

- Սոցիոլոգիական հարցում¹
- Փորձագիտական հարցում²
- Հանրակրթության ոլորտի օրենսդրության և փաստաթղթերի վերլուծություն³
- Քանակական և որակական հետազոտություն⁴

Մերմանկավարժականգործունեությանգաղափարականառաջնորդըամերիկացի փիլիսոփա, հոգեբանևմանկավարժ Ջոն Դյուին է, ով դեռևս 20-րդ դարասկզբին ասել է.«Խոսքերպետքչեն, միբանարա»:Ամբողջապես և անվերապահորեն կիսում ենք այս փիլիսոփայությունը՝ պնդելով, որ որակյալ կրթություն ունենալու համար պետք է անել, սովորել, համագործակցել, օգնել, պրպտել,չվախենալ, սովորեցնել, նպատակադրվել, չհանձնվել, իրագործել, հորինել, բացահայտել, ստեղծել, հետազոտել, նախաձեռնել, սիրել, ոգևորել, մոտիվացնել, խրախուսել, գործել, առաջ նայել...

¹Սոց. հարցումներ ենք իրականացրել ծնողական խորհրդի շրջանում:

² Փորձագիտական հարցումներ ենք իրականացրել հաստատության մանկավարժական և վարչական աշխատողների շրջանում:

³ Անհրաժեշտության դեպքում հղում ենք կատարել ոլորտի օրենսդրությանը:/տե՛ս տողատակում/

⁴ Քանակական տվյալները ներկայացված են աղյուսակների և դիագրամների տեսքով, որակական տվյալները՝ երկայուն աղյուսակների միջոցով:

ԴՊՐՈՑԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքի Տարոն 4 թաղամասի կենտրոնական մասում է գտնվում աղյուսակերտ մի կառույց, որը քաղաքի բնակիչները լավ են ճանաչում՝ N 27 դպրոցն է, վայր, որտեղ իր մանկությունն ու պատանեկությունն են թողել արդեն հասուն, գիտակից, հաջողակ ու կայացած բազմաթիվ շրջանավարտներ:

Դպրոցը կառուցվել է 1988 թվականի երկրաշարժից հետո՝ 1991թ.-ին: Դպրոցի կառուցման գործում իրենց ուժն ու եռանդը են ներդրել ուկրաինացի շինարարները: Կարճ ժամանակամիջոցում պատրաստ էր տիպային մի շենք, որն ուներ ժամանակակից դպրոցին հատուկ հարմարություններ՝ կաբինետներ, սպորտային ենթակառուցվածքներ, հանդիսությունների դահլիճ, ընդարձակ դասասենյակներ, գրադարան, ճաշարան, արհեստանոց, գործում էր կաթսայատուն, որն ապահովում է շուրջօրյա ջերմություն:

2009թ.-ին կատարվել է դպրոցի անվանափոխություն՝ ՀՀ Լոռու մարզի «Վանաձորի Ղևոնդ Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ:

ԴՊՐՈՑԻ ԱՆՁՆԱԳՐԱՅԻՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության անվանումը	«Վանաձորի Ղ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ
ՀՎՀՀ	06909448
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության հասցեն	Հայաստան, Լոռու մարզ, Վանաձոր, Տարոն-4, Զեյթունի փողոց 3/4
Փոստային դասիչ	2023
Դպրոցի ստեղծման ամսաթիվը	1991
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ինտերնետային կայքի հասցեն	http://27school.am/
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության էլ. փոստի հասցեն	vanadzor27@schools.am
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության	032260179

հեռախոսահամարը	
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության պետական ռեգիստրում գրանցման համարը	26.210.02101
Պետական ռեգիստրում գրանցման ամսաթիվը	13.07.2010
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության շինության բնութագիրը	տիպային
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության հարկայնությունը	երկհարկանի
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության տիպը ըստ իրականացվող հիմնական ծրագրերի	հիմնական
Հանրակրթական ուսումնական հաստատության տիպը ըստ իրականացվող կրթական ծրագրերի աստիճանի	տարրական/1-4/, հիմնական/5-9/
Հանրակրթական լիցենզիայով սահմանված աշակերտների թիվը	850
Աշխատանքային շաբաթը	հնգօրյա
Աշխատանքային ռեժիմը	միահերթ
Շինության ջրամատակարարումը	շուրջօրյակ ենտրոնացված
Շինության կոյուղացումը	կենտրոնացված/բարվոք/
Ջեռուցման ձևը(վառելիքի տեսակը)	լոկալ-գազ
Ջեռուցումը	կենտրոնացված
Կենտրոնացված ջեռուցման տեսակը	կաթսայատուն
Շենքի ընդհանուր մակերեսը, մ ²	15226.00
Շենքի ներսի մաքրվող մակերեսը, մ ²	7627.00
Դպրոցին կից մաքրվող տարածքի մակերեսը, մ	7420.00
Դպրոցին կից մշակվող մակերեսը/այգի/, մ ²	960.00
Դպրոցը համայնքի տարածքում միակն է	ոչ
Հեռավորությունը ամենամոտ դպրոցից/մոտակա բանուկ ճանապարհով, կմ-ով/	0.10

ՄԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ՏԵՂԵՐԻ ԼԻՑԵՆԶԻԱՆԵՐԸ ԸՍՏ ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԻ

ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գոյություն ունեն տեղեկատվության հավաքագրման և մշակման մի շարք մեթոդներ: Մույն ենթաբաժնում մեր առջև խնդիր է դրված համակողմանիորեն ուսումնասիրել հաստատությունում առկա իրավիճակը մի քանի ուղղություններով, վեր հանել ուժեղ և թույլ կողմերը: Նշյալ ուսումնասիրությունն իրականացրել ենք հետազոտության՝ որակական և քանակական մեթոդներով:

Հաստատության ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների քանակական և որակական արդյունքների վերլուծությունը

Ցանկացած աշխատանքի արդյունքը բնութագրվում է այդ աշխատանքի քանակով և որակով, որոնց ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս վեր հանել աշխատանքի կատարման արդյունավետությունը: Ուսումնադաստիարակչական գործընթացում մանկավարժական աշխատանքի արդյունավետության հիմնական չափանիշը սովորողների կողմից գիտության առաջատար գաղափարների յուրացումն ու կիրառումն է՝ հիմնված ստեղծագործական, քննական, վերլուծական մտածողության զարգացման վրա: Դասի արդյունավետության հիմնական ցուցանիշներն են՝ ուսումնական գործընթացի կատարելագործումը, սովորողների սովորելու կարողունակության և ուսուցչի մասնագիտական հմտությունների բարձրացումը, վերջնարդյունքում որակական և քանակական բարձր արդյունքների առկայությունը: Դասի արդյունավետության մասին են խոսում ոչ միայն տեսական գիտելիքներից սովորողների ստացած բարձր արդյունքները, այլ նաև գործնական հմտությունների, մի շարք առանցքային կոմպետենցիաների զարգացումը: Չէ՞ որ ժամանակակից կրթության տրամաբանության մեջ գիտելիքը ինքնին արժեք չունի, եթե սովորողները չեն կարողանում դրանք օգտագործել տարբեր գործնական գործունեության մեջ: Դասի արդյունավետության մասին խոսելիս կարևոր է անդրադառնալ նաև դաստիարակչական բաղադրիչին: Յուրաքանչյուր դաս պետք է ունենա դաստիարակչական կարևոր ներգործություն սովորողի վրա, ձևավորի ազգային և համամարդկային բարձր որակներ, նպաստի սովորողի անձի ձևավորմանը: Էլ որտե՞ղ, եթե ոչ դպրոցում, կյանքը նոր ճանաչող անհատը պիտի տեսնի ու լսի այն ամենը, ինչը շատ դեպքերում վարագուրվում է ընտանիքում՝ լավ ու վատ, բարոյականություն-անբարոյականություն, ճիշտ ու սխալ, կարելի ու չկարելի: Այսպիսով, կրթության որակի և ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետության մասին փաստող մեր կողմից առանձնացված ցուցիչների վրա հիմնվելով՝ փորձենք մեր մանրադիտակի տակ առնել Լոռու մարզի «Վանաձորի Դևոնդ Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների քանակական և որակական արդյունքները:

Աղյուսակ 1. Ընդհանրացված տվյալներ սովորողների առաջադիմության վերաբերյալ ըստ կրթական աստիճանների

Ցուցանիշ	2020-2021 ուստարի		2021-2022 ուստարի		2022-2023 ուստարի		2023-2024 ուստարի	
	1-ից 4-րդ դաս	5-ից 9-րդ դաս	1-ից 4-րդ դաս	5-ից 9-րդ դաս	1-ից 4-րդ դաս	5-ից 9-րդ դաս	1-ից 4-րդ դաս	5-ից 9-րդ դաս
Գերազանց առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը	68	50	67	42	56	50	51	41
	33,1%	16,6%	32,7%	14,1%	21,9%	15,9%	25%	12,3%
Ցածր առաջադիմությամբ սովորողների թիվը և տոկոսը	75	175	77	179	68	185	56	218
	36,5%	58,3%	37,6%	60,3%	26,9%	58,7%	21,6 %	65,2%

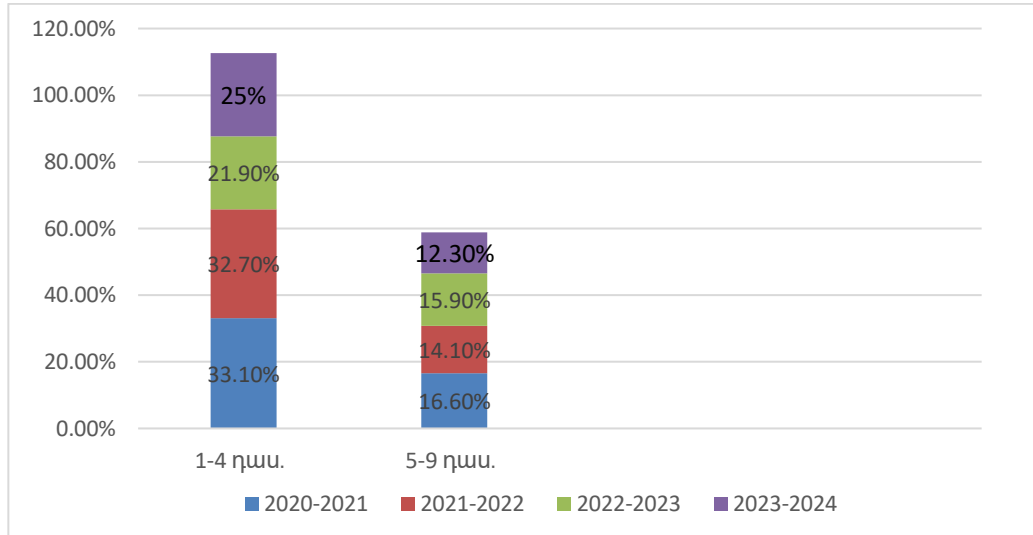
Վերը բերված աղյուսակում տեսնում ենք ընդհանրացված տվյալներ սովորողների առաջադիմության վերաբերյալ՝ ըստ կրթական աստիճանների՝ վերաբերող տվյալ և նախորդերեք ուստարիներին: Սովորողների գերազանցության վերաբերյալ ցուցանիշներում նկատելի է անկում: Եթե 2020-2021 ուստարում 1-ից 4-րդ դասարաններում գերազանց առաջադիմություն ունեցող սովորողների թիվը կազմում էր 68 (33,1%), ապա արդեն 2022-2023 ուստարում՝ 56 սովորող (21,9%): Նշյալ արդյունքը բավականին մտահոգիչ է՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ խոսքը տարրական դպրոցի մասին է,

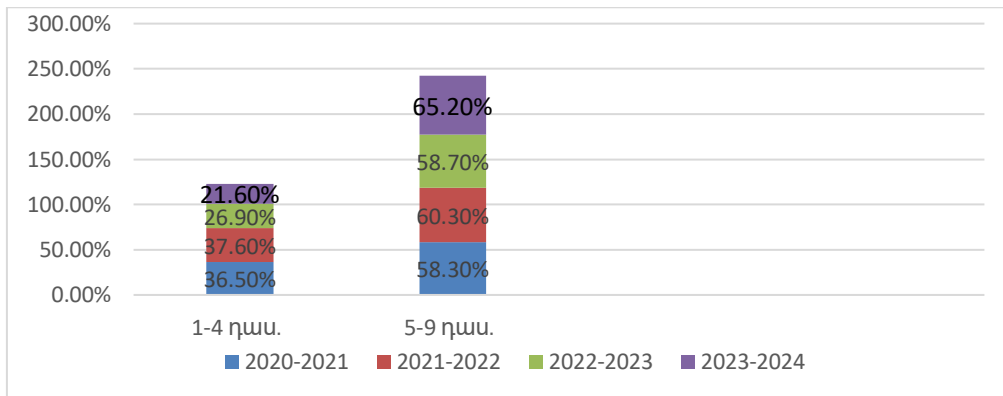
իսկ այստեղ, որպես կանոն, սովորողներից շատերն ունենում են բավարար չափով ուսումնական մոտիվացիա, ծնողներն առավել հետևողականորեն են համագործակցում դպրոցի հետ: Պատկերն առավել խոստումնալից է միջին դպրոցի պարագայում: Եթե 2021-2022 թվականին գրանցվել է գերազանցությամբ սովորողների թվի նկատելի անկում (14.1%), արդեն 2022-2023 ուստարում 2020-2021 ուստարվա ցուցանիշը՝ գերազանց առաջադիմություն ունեցող 50 սովորող, վերականգնվել է: Ընդհանուր առմամբ՝ գերազանց առաջադիմություն ունեցող սովորողների թիվը նկատելիորեն մեծ է հենց տարրական դպրոցում: Ի համեմատ դրա՝ միջին դպրոցում՝ նկատելիորեն մեծ է ցածր առաջադիմությամբ սովորողների թիվը, համապատասխանաբար՝ 2020-2021 ուստարի՝ 50-ը 175-ի դիմաց, 2021-2022 ուստարի՝ 42-ը 179-ի դիմաց և 2022-2023 ուստարի՝ 50-ը 185-ի դիմաց: Այդուհանդերձ ընդհանրական վերլուծությունը թույլ է տալիս եզրահանգել, որ հատկապես միջին դպրոցում, պայմանավորված մի շարք հանգամանքներով, սովորողներն ունեն ցածր առաջադիմություն, լրջագույն խնդիրներ են առկա ուսումնական մոտիվացիային սովորողների առանձնահատկուկ կարիքների հիման վրա ուսումնական գործընթաց ապահովելու տեսանկյունից: Վերլուծությունների այս փուլում կոժվարանանք հստակ պատճառներ մատնանշել, ուստի դրանց վերաբերյալ ամբողջական անդրադարձ կկատարենք սույն ենթագլխի վերջում: Ստորև դիտարկենք 2020-2021 ուստարվա տվյալները՝ վերաբերող 4-րդ և 9-րդ դասարաններում սովորողների ուսումնառության արդյունքներին: Հիմնական առարկաներից ստացված տարեկան միջին գնահատականների ընդհանուր միավորային ցուցանիշը 4-րդ դասարանում 78.4 է, 9-րդ դասարանում՝ 113.7: 4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման և 9-րդ դասարաններում պետական ավարտական քննությունների միջին միավորների ընդհանրական ցուցանիշը հետևյալն է՝ համապատասխանաբար 15.8 և 144.4: Ի նկատի առնենք սույն ցուցանիշները՝ հաջորդիվորական դինամիկան արձանագրելու համար: Դիտարկենք նաև 2022-2023 ուստարվա տվյալները՝ վերաբերող 4-րդ և 9-րդ դասարաններում սովորողների ուսումնառության արդյունքներին: 4-րդ դասարանում հիմնական առարկաներից ստացված տարեկան միջին գնահատականները հիմնականում բարձր են «Տեխնոլոգիա», «Ֆիզկուլտուրա», «Երաժշտություն», «Ես և շրջակա աշխարհ», «Վերաբարվեստ» ուսումնական առարկաներից, համապատասխանաբար՝ 8,8, 8,8, 8,6, 8,2: Նկատելիորեն չեն բավարարում մայրենիի և մաթեմատիկայի ցուցանիշները՝ 7,6 և 7,4 միավոր, նաև՝ ռուսաց լեզվի կանգլերենի արդյունքները՝ 7,4 և 7,1 միավոր: Վերլուծելով 2023-2024 ուստարվա արդյունքները՝ տեսնում ենք, որ 4-րդ դասարանում տարեկան միջին գնահատականների պարագայում առավելագույն արդյունք է առկա արհեստ և արվեստ ուսումնական բնագավառի առարկաներից, նկատելիորեն բարձր է նաև ֆիզկուլտուրայի ցուցանիշը՝ 8,9: Առավել ցածր են ռուսաց լեզվի և անգլերենի ցուցանիշները՝ համապատասխանաբար 6,7 և 6,5: Մայրենիի և մաթեմատիկայի տարեկան միջին գնահատականները հետևյալն են՝ 7,7 և 7,6: 2023-2024 ուստարում 4-րդ դասարանում գիտելիքների ստուգման արդյունքում ունենք հետևյալ պատկերը՝ մայրենի՝ 7,9, մաթեմատիկա՝ 25,9: Անշուշտ, բոլոր ուսումնական բնագավառներն էլ իրենց կարևորությունն ունեն կրտսեր դպրոցականի համակողմանի զարգացման համար, և որևէ կերպ չի կարելի ստորադասել ֆիզիկական կրթությունը, մշակութային կարողունակության զարգացումը կամ տեխնոլոգիայից ստացված գիտելիքներն արհեստի և արվեստի մասին, այդուամենայնիվ, իրենց կարևորագույն դերն ունի նաև մայրենիի և մաթեմատիկայի արդյունավետ ուսուցումը, որոնց հիման վրա հաջորդիվ պետք է կառուցվի հայոց լեզվի, գրականության, հանրահաշվի և երկրաչափության արդյունավետ ուսուցման գործընթացը: Ցածր որակի և քանակի գիտելիքներով ու կարողունակություններով արդեն միջին դպրոցում սովորողն ունենում է լրջագույն դժվարություններ, չի կարողանում ապահովել ներառարկայական կապեր, և վերջինիս գիտելիքների ու կարողությունների բուրգը ամուր ու կայուն չի կարելի անվանել: Նույնը կարելի է ասել օտար լեզուների ուսուցման մասին: Այսպիսով, նշյալ առարկաների ցածր միավորները խոսում են այն մասին, որ ուսումնառության մեջ դժվարություններ ունեցող կրտսեր դպրոցականների մոտ լիարժեք չի ձևավորվում լեզվամտածողությունը, հաղորդակցական հմտությունները, փափուկ և կոշտ հմտությունները, տրամաբանական, վերլուծական, քննական, մաթեմատիկական, ստեղծագործական մտածողությունը, ինչի հետևանքով էլ արդեն միջին դպրոցում անկում է ապրում ուսումնական մոտիվացիան, աշխատունակությունը, առաջադիմության ցուցանիշը: 2023-2024 ուստարում 9-րդ դասարանի տարեկան միջին գնահատականներից նվազագույնը երկրաչափություն առարկայի ցուցանիշն է՝ 5,9, առավելագույնը ֆիզկուլտուրայինը՝ 8,5, մնացած առարկաների տարեկան միջին միավորները տատանվում են նշյալ միավորների միջակայքում և նկատելիորեն ցածր են: Սույն ուստարում 9-րդ դասարաններում պետական ավարտական քննությունների միջին միավորները դիտարկելով՝ տեսնում ենք, որ առավելագույն ցուցանիշը անգլերենից է՝ 16,4, իսկ նվազագույնը

Հայաստանի աշխարհագրությունից՝ 11,3: Ընդհանուր առմամբ՝ պետք է նկատել, որ այս տարվա ընդհանրական քանակական ցուցանիշները վերաբերող սովորողների առաջադիմության որակի դինամիկային, այդքան էլ գոհացուցիչ չէ, և արդեն հաջորդ ուստարում կարիք կլինի վեր հանել հնարավոր թերություններն ու գնալ դրանց շտկման հետևից: Այսպիսով, ստորև դիտարկենք սովորողների առաջադիմության պատկերը սույն և նախորդ երեք ուստարիների համար:

Գծապատկեր 1. Գերազանց առաջադիմությամբ սովորողների տոկոսը՝ ըստ նախորդ 3 ուստարիների:

Գծապատկեր 2. Ցածր առաջադիմությամբ սովորողների տոկոսը՝ ըստ նախորդ 3 ուստարիների:

Ի համեմատ նախորդ երեք ուստարիների՝ սույն ուսումնական տարում նկատվում է գերազանց առաջադիմությամբ սովորողների թվի նվազում թե՛ տարրական, թե՛ հիմնական դպրոցում, իսկ ցածր առաջադիմությամբ սովորողների թիվը նկատելիորեն բարձրացել է հիմնական դպրոցում: Ստորև բերված աղյուսակում նկատելի է, որ ի համեմատ նախորդ երկու ուստարիների՝ տարրական դպրոցում դրական դինամիկա է նկատվում մայրենիի պարագայում, մաթեմատիկայի միջին գնահատականների ցուցանիշները 2020-2021 թվականից հետո կրել են որոշակի տատանումներ՝ այս տարի կազմելով 7,1 միավոր՝ ի համեմատ 2020-2021 ուստարվա 7,7-ի: Նման տատանումներ են նկատվում նաև ռուսաց լեզվի և անգլերենի պարագայում, եթե դիտարկենք սույն և նախորդ երեք ուստարիների տվյալները: Նկատենք, սակայն, որ միջին գնահատականները հիմնականում նշանակալի փոփոխության չեն ենթարկվել, իսկ առկա փոփոխությունները կարելի է պայմանավորել նաև սովորողների թվի տատանումներով:

Աղյուսակ 2. 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 ուստարիների «Մաթեմատիկա», «Մայրենի», «Ռուսաց լեզու», «Անգլերեն» ուսումնական առարկաների միջին գնահատականները

Տարեկան միջին գնահատականները	2020-2021 ուստարի	2021-2022 ուստարի	2022-2023 ուստարի	2023-2024 ուստարի
Մայրենի	8.1	7.4	7.3	7.5

Մաթեմատիկա	7.7	7.6	6.9	7,1
Ռուսաց լեզու	7.2	7.4	7.2	7,1
Անգլերեն	7.1	7.1	6.9	6,7

ՀՀ կրթության տեսչական մարմնի կողմից 2022թ. դպրոցում իրականացվել է ստուգում՝ դպրոցի կրթական գործընթացի արդյունավետության ապահովման նպատակով: Դասալսումների, գրավոր աշխատանքների և նույն սովորողների նախորդ տարվա կիսամյակային ամփոփիչ գրավոր աշխատանքների միջին արդյունքները՝ ըստ առարկաների, դիտարկենք ստորև բերված աղյուսակում:

Աղյուսակ 3. Գնահատման միջին արդյունքներ՝ ըստ առարկաների և բնութագրիչների

	Հայոց լեզու	Մաթեմատիկա
Ուսուցիչների գնահատման միջին արդյունքներ	2.7 «Լավ»	2 «Բավարար»
Ստուգման ընթացքում տրված գրավոր աշխատանքների արդյունքներ	5.8 «Բավարար»	4.0 «Բավարար»
Նախորդ ուսումնական տարվա կիսամյակային ամփոփիչ գրավոր աշխատանքների արդյունքներ	6.2 «Բավարար»	5.8 «Բավարար»

Ներկայացնենք ստուգման ընթացքում սովորողներին հայոց լեզվից տրված գրավոր աշխատանքների տոկոսային արդյունքներ: Սովորողների 40 %-ից ավելին գրանցել են «լավ» և «գերազանց» արդյունքներ, ինչը բավականին խոստումնալից է, սակայն միաժամանակ առկա են նաև «անբավարար» և «բավարար» արդյունքներ, որոնք գալիս են փաստելու, որ հայոց լեզվի դասավանդման գործընթացն ունի բարելավման անհրաժեշտություն: Դիտարկենք նաև ստուգման ընթացքում 6-րդ և 9-րդ դասարանների սովորողներին մաթեմատիկայից տրված գրավոր աշխատանքների տոկոսային արդյունքները: Մաթեմատիկայից սովորողների «անբավարար» արդյունքները, որոնք 6-րդ դասարանում կազմում է 30.6%, իսկ 9-րդ դասարանում՝ 58.7%, վկայում են այն մասին, որ մաթեմատիկայի դասավանդման գործընթացն արդյունավետ չի իրականացվում, առկա են լրջագույն բացթողումներ, ուսումնական այս առարկայի ուսուցման և ուսումնառության գործընթացը դպրեցում ունի բարելավման խիստ անհրաժեշտություն: ՀՀ կրթության տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների շրջանակներում իրականացվել են նաև դասալսումներ, որոնց ընթացքում ուսումնասիրվել են.

ա/Ուսումնական նպաստավոր միջավայրը

«Հայոց լեզու» ուսումնական առարկայի դասերին ուսումնական միջավայրի ապահովման միջին գնահատականը կազմել է 3,1 /լավ/, իսկ մաթեմատիկայի դասերին 3/լավ/ միավոր: Երկու առարկաների դեպքում էլ համեմատաբար ցածր են գնահատվել «դասարանի կահավորանք», իսկ մաթեմատիկայի պարագայում՝ նաև «դասաժամի և դասարանի կառավարում» բնութագրիչները: Հայոց լեզվի ուսուցիչների շրջանում ուսուցման ընթացքում ՏՀՏ իմացության ու կիրառման միջին գնահատականը կազմել է 1.7 «բավարար», իսկ մաթեմատիկայի ուսուցիչների պարագայում՝ 2.5 «լավ» միավոր: Ընդհանուր առմամբ, ուսումնական միջավայրի ապահովման միջին գնահատականը կազմում է 3.1 «լավ» միավոր: Դասալսողների կողմից ներկայացված հիմքերն ու եզրակացությունները, մեթոդական աջակցության ուղղությունները վկայում են, այն մասին, որ, չնայած դպրոցը հնարավոր ամեն բան անում է ուսուցման և ուսումնառության գործընթացների համար նպաստավոր միջավայր ապահովելու համար, սակայն առկա են մի շարք խնդիրներ՝ վերաբերող դասարանի կահավորանքին, ուսումնանկության բազայի անհամապատասխանությանն ու բացակայությանը, ուսուցիչների կողմից ՏՀՏ գործիքների կիրառման արդյունավետությանը, հաղորդակցական մշակույթին, դասաժամի կառավարմանը: Նկատենք, որ նշյալ հիմնախնդիրների լուծումը կարող է դրական ազդել ուսուցման և ուսումնառության գործընթացների արդյունավետության բարձրացման վրա:

բ/Դասավանդման գործընթացը

Հայոց լեզվի դասավանդման գործընթացը գնահատվել է 2.9 «լավ», իսկ մաթեմատիկայի դասավանդման գործընթացը՝ 2.6 «լավ» միավոր: Որպես գնահատման դրական հիմքեր՝ դասլսողներն արձանագրել են, որ որոշ դասերի ընթացքում ուսուցիչները աջակցում և ուղղորդում են սովորողներին, փորձում են ապահովել սովորողների համաչափ մասնակցելիություն օգտագործելով ուսուցման ժամանակակից հնարներ և մեթոդներ, գնահատման տարբեր գործիքներ: Միաժամանակ արձանագրել են նաև առկա բացթողումները, մասնավորապես՝ հայոց լեզվի դասերի ընթացքում ուսուցման մեթոդների ոչ արդյունավետ կիրառում, հետադարձ կապի բացակայություն, գնահատման ժամանակակից ձևերի անտեսում: Մաթեմատիկայի դասերին կիրառվում են հիմնականում ուսուցման ավանդական մեթոդներ, ընկալման ստուգումը իրականացվում է մակերեսային, չի շեշտվում սովորողների առաջընթացը, խրախուսման մեթոդներ չեն կիրառվում, գնահատականները չեն հիմնավորվում, շեշտը դրվում է միայն ակադեմիական գիտելիքների վրա, անտեսվում է գործնական հմտությունների ձևավորումը: Ընդհանուր առմամբ՝ դասի ամրապնդման, ամփոփման փուլերն ու հետադարձ կապի ապահովման ուղղություններն ունեն բարելավելու անհրաժեշտություն:

գ/Սովորողների կարողունակությունների ձևավորումը:

Ուսուցման գործընթացում սովորողների կարողունակությունների ձևավորման աշխատանքները մասամբ են համապատասխանում չափորոշչային պահանջներին: Դրական է համարվել որոշ ուսուցիչների կողմից սովորողների քննադատական մտածողության, ստեղծագործելու կարողությունների ձևավորմանն ուղղված միտված մանկավարժական աշխատանքը, անհատական և խմբային աշխատանքների կատարումը, սովորողների ինքնուրույնության և համագործակցության խթանումը: Արձանագրվել են նաև բացթողումներ, մասնավորապես՝ հայոց լեզվի դասերին հիմնականում ոչ բոլոր սովորողներն են ունեցել սեփական կարծիքը հայտնելու հնարավորություն, համագործակցային արդյունավետ միջավայր չի ապահովվել, քննադատական և ստեղծագործական մտածողության, ինքնուրույնության և համագործակցության ձևավորմանն ուղղված ռազմավարություններ մասամբ են կիրառվել: Որոշ դեպքերում մաթեմատիկայի դասին չի տրվել քննադատական և ստեղծագործական մտածողությունը զարգացնող, վերլուծություն պահանջող խնդիրներ ու առաջադրանքներ, չեն պահանջվել հիմնավորված պատասխաններ: Այսպիսով, սովորողների կարողունակությունների ձևավորմանը միտված մոտեցումների գնահատման միջին արդյունքը հայոց լեզվի ուսուցիչների շրջանում ավելի բարձր է՝ 3 «լավ»՝ ի համեմատ մաթեմատիկայի ուսուցիչների 1.9 «բավարար»:

Նկատենք, որ այս տարի ուսումնական ծրագրերից ետ մնացող սովորողների համար արդյունավետորեն իրականացվել է երկարօրյա ուսուցում՝ հնարավոր բացթողումները լրացնելու, սովորողների առաջադիմությունն ու ուսումնական մոտիվացիան խթանելու համար: Ստորև բերված աղյուսակում դիտարկենք պատկերը:

Աղյուսակ 4.2023-2024 ուստարվա ընթացքում անբավարար գնահատականներ ունեցող սովորողների համար իրականացված երկարօրյա ուսուցման մասին տվյալներ:

Երկարօրյա խմբակների քանակը	Առարկա	Դաս	Աշ. քանակը	Երկարօրյա խմբակը պարապող ուսուցիչը	Հատկացվող շաբաթական ժամաքանակը	Ընդհանուր ժամաքանակ
1	Մաթեմատիկա	5	2	Խ. Մառիկյան	1	2
2	Երկրաչափություն	7	4	Ա. Թեմուրյան	2	4
3	Հանրահաշիվ	7	8	Ա. Թեմուրյան	2	4
4	Անգլերեն	7	2	Լ. Մադյան	1	2
5	Քիմիա	7	11	Ա. Ղազարյան	2	4

Անշուշտ, կարևոր է, որ դասագործընթացին հնարավորինս մեծ ուշադրություն դարձվի նաև սովորողների դաստիարակությանը, սոցիալականացմանը, ներկայացման և կազմակերպչական հմտությունների ձևավորմանը, անձանոթ միջավայրում իրենց դրսևորելու հմտությունների ձևավորմանը: Այդ ամենի համար մեծ նշանակություն ունեն առարկայական օլիմպիադաներին, մարզական, մշակութի ոլորտում ստեղծագործական և կատարողական մրցույթներին մասնակցությունը, տարբեր խնդրահարույց թեմաների շուրջ քննարկումները, հոգեբանի, դասղեկների կողմից անցկացվող բացատրական և ճանաչողական զրույցները: Առարկայական օլիմպիադաների, սպորտային, երաժշտական, գեղարվեստի, մշակութային մրցույթներին սովորողների մասնակցությունը խիստ նվազ է և այս համատեքստում ևս հարկավոր է իրազեկողական,

մոտիվացիոն, մասնագիտական կողմնորոշմանն ուղղված աշխատանքներ իրականացնել՝ բացահայտելու սովորողների հետաքրքրությունները և խթանելու դրանց զարգացմանը: Նոր չափորոշի պահանջներին ընդառաջ գնալով՝ հաստատությունում գործում են նաև ուսումնական խմբակներ, որոնք միտված են մի շարք կարողունակությունների զարգացմանը, սովորողների աշխարհայացքի ձևավորմանն ու մտահորիզոնի ընդլայնմանը: Անշուշտ, դպրոցը մեծ ուշադրություն է դարձնում նաև ներառական և մասնակցային միջավայրի ապահովմանը: Դպրոցում իրականացվում է ներառական կրթություն՝ ապահովելով հաստատության կողմից հաստատված պետական չափորոշիչներն ու առարկայական ծրագրերը՝ փորձելով հաշվի առնել յուրաքանչյուր սովորողի կարիքները և հնարավորությունները: Համաձայն «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի՝ Ներառական կրթությունը յուրաքանչյուր երեխայի համար, այդ թվում՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող, զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան, անհրաժեշտ պայմանների և հարմարեցված միջավայրի ապահովման միջոցով կրթական գործընթացին առավելագույն մասնակցության և հանրակրթության պետական չափորոշիչով սահմանված արդյունքի ապահովումն է: Դպրոցն ունի մեծ պոտենցիալ կրթության առանձնահատուկ կարիքներով երեխաների համար ուսումնական հարմար պայմաններ ապահովելու համար: Այս համատեքստում կարևոր է արդյունավետ և շարունակական համագործակցության ապահովումը ուսուցիչների, ուսուցչի օգնականի, հոգեբանի, ԿԱՊԿ ունեցող երեխայի ծնողի և ՏՄԱԿ-ի համապատասխան աշխատակիցների/սոցիալական ակտիվիստների, հատուկ մանկավարժ, լոգոպեդ/միջև: Հենց նշյալ սուբյեկտների շարունակական համագործակցության արդյունքում է հնարավոր կատարելագործել ու բարելավել ներառական միջավայրը դպրոցում, նպաստել ԿԱՊԿ ունեցող երեխայի ուսումնառության արդյունավետության բարձրացմանն ու սոցիալիզացիայի խթանմանը: Կարևոր է, որ ԿԱՊԿ ունեցող սովորողի ուսումնառության գործընթացը չկրի իմիտացիոն բնույթ, վերջինս պետք է լիարժեքորեն ընդգրկվի ուսումնական բոլոր նախաձեռնություններում, արտադասարանական ուսուցման, ժամանցային միջոցառումների մեջ: Այստեղ կրկին կարևոր է, որ բազմամասնագիտական թիմը նպատակային աշխատանք տանի ծնողի հետ՝ հնարավոր վախերը, սթրեսները հաղթահարելու, կարծրատիպերը կետրելու ուղղությամբ:

Աղյուսակ 5. ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների թիվը տվյալ և նախորդ 2 ուստարիների համար:

Ուստարի	2021-2022	2022-2023	2023-2024	Աճ, նվազում
1-ին կիսամյակի սկիզբ	13	16	9	-4,-7
Ծանր	2	3	1 /III աստիճան/	-1,-2
Միջին	9	10	5/II աստիճան/	-4,-5
Թեթև	2	3	3 /Iաստիճան/	+1,պահպանվել է
2-րդ կիսամյակի սկիզբ	17	18	17	պահպանվել է,-1
Ծանր	3	3	2/III աստիճան/	-1,-1
միջին	11	12	7/II աստիճան/	-4,-5
Թեթև	3	3	8 /I աստիճան/	+5,+5

Դպրոցում հնարավորինս բարձր են ցուցանիշները ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների համար ներառական և մասնակցային միջավայր ապահովելու տեսանկյունից, ինչը խոսում է այն մասին, որ նշյալ սովորողները չունեն օտարման, խտրականության ենթարկման խնդիրներ, ավելին՝ ներգրավված են նաև աշխրհիքի կազմում և արդյունավետ մասնակցում են ներդպրոցական կյանքին ևս: Անշուշտ, ուսումնական գործընթացում շարունակական հաջողություններ ունենալու համար բավարար չէ, որ սովորողը այս կամ այն առարկայից ուսումնական տարվա որոշ հատվածում կամ կոնկրետ առարկայի ուսումնառության, թեմայի ուսումնասիրության ընթացքում ունենա ժամանակավոր հաջողություններ: Ինչպես յուրաքանչյուր թեմա ներառական կապով կապված է նախորդին, այդպես էլ որոշակի դասարանում ստացած գիտելիքը, հմտությունն ու կարողությունը հենք է, հաջորդ դասարանում դրանք կատարելագործելու և խորացնելու համար: Դպրոցում անցած երեք տարիների ուսումնադաստիարակչական գործընթացի ուսումնասիրությունը թույլ տվեց մեզ վեր հանել մի շարք առավելություններ ու թերություններ, որոնք առավել կանխատեսելի և չափելի կարող են դարձնել ուսուցման և ուսումնառության գործընթացի հետգա պլանավորումը: Արձանագրեցինք, որ սովորողների գերազանցության մակարդակը կարիք ունի բարձրացման և քանակական ցուցանիշները

հատկապես ռիսկային են միջին դպրոցում: Ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման, մասնակցային միջավայրի, սովորողների ինքնուրույնության ապահովման մասով առկա են խնդիրներ, բազմաթիվ դեպքերում դասի կառուցվածքային տարրերը հստակ չեն մատնանշվել, նոր նյութի հաղորդման, ամրապնդման և ամփոփման փուլերում արդյունավետ ուսուցման մեթոդներ, ՏՀՏ-ներ, գնահատման ժամանակակից մեթոդներ չեն կիրառվել, գերակշռող դեր են ունեցել պասիվ, ավանդական մեթոդների կիրառությունը, ինչն էլ իր արտացոլումն է գտել քանակական ցուցանիշներում: Նմանօրինակ ուսումնական պայմաններում ավելորդ է խոսել աշխատունակության, ուսումնական մոտիվացիայի բարձրացման մասին, ուստի կարևոր է, որ հստակ սահմանվեն հիմնախնդիրներ, դրանցից բխեն նպատակներ ու գործողություններ՝ սխալներից ու բացթողումներից դասեր քաղելու, նշյալ որակական ու քանակական ցուցանիշները բարելավելու համար: Հատկապես ներկայիս մարտահրավերային և վտանգներով լի աշխարհում կարևոր է նաև սովորողների մեջ ձևավորել սեփական իրավունքները պաշտպանելու, պարտավորությունների նկատմամբ պատասխանատվություն կրելու կարողություններ: Մարդասիրության, ժողովրդավարության, բարեվարքության մասին սովորողն անընդհատ պետք է լսի և լսածին պետք է հավատա՝ կոնկրետ օրինակների հետ առնչվելով: Այս նպատակով ուսումնական հաստատությունում պարբերաբար կազմակերպվել են դաստիարակչական և ճանաչողական բնույթի միջոցառումներ, դաս-միջոցառումներ, հանդեսներ, ոչ ֆորմալ դասեր, էքսկուրսիաներ և այլն: Կարևոր ենք համարում, որ մանկավարժական աշխատողները սովորողների մեջ ձևավորեն բարոյական և հասարակության համար ընդունելի վարքագիծ, ամեն կերպ իրագրեցնեն սովորողներին վնասակար սովորությունների, օտարման, բուլինգի, խտրականության կործանարար հետևանքների մասին, սովորողին պատժելիս որևէ կերպ չլիքավորեն նրա պատիվն ու արժանապատվությունը, այլ գործեն մանկավարժական էթիկայի և օրենքի սահմաններում: Արձանագրենք, որ դաստիարակչությունը սովորողին պարզադրելով և ստիպելով ուղեկցվող գործընթաց չէ: Դաստիարակչությունը սեր է, զջակցություն, հոգատարություն, մոտիվացիա, ուստի կարևոր է, որ հենց նմանօրինակ ուսումնական միջավայր ապահովվի սովորողների համար, որտեղ նրանք կունենան հավասար մասնակցելիություն ուսումնական գործընթացին, ներդրողական կյանքին, կլինեն իրավագիտակից, պաշտպանված, կհարգեն և կպաշտպանեն նաև դասընկերների իրավունքները, կհամագործակցեն կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների հետ: Դիտարկենք մի քանի առանցքային հիմնախնդիրներ, որոնց լուծումը մեզ համար առաջնահերթություն ենք դիտարկում.

- Դպրոցում մեծացնել խմբակների թիվը, այդ թվում՝ սպորտային, մշակութային, արհեստագործական, տեխնոլոգիական, ստեղծել երգչախումբ:
- Երկարօրյա ուսուցմամբ ապահովել այնպիսի կրթության որակ, որ սովորողները կարիք չունենան մասնակցելու տարատեսակ դասապատրաստումների:
- Ուշադրության կենտրոնում պահել և զարգացնել սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման հիմնահարցը՝ նրանց որպես կամավորներ ընդգրկելով տարբեր աշխատանքների մեջ:
- Տարբեր սոցիալական նախաձեռնությունների միջոցով բարձրացնել սովորողների ուսումնական մոտիվացիան, ապահովել համագործակցություն տարբեր կրթօջախների, մշակութային և սպորտային հաստատությունների հետ:
- Սովորողների համար դպրոցը դարձնել կրթության, զարգացման, հանգստի, սոցիալականացման համար հարմարավետ վայր:

Հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական զարգացման կարիքների վերլուծությունը

Պայմանավորված ժամանակակից հասարակության զարգացմամբ, կրթական բարեփոխումների ընդհանուր գաղափարախոսությամբ ու քաղաքականությամբ՝ հանրակրթական համակարգի կարևորագույն խնդիրներից է հանդիսանում մասնագիտական կոմպետենցիաներով, մեթոդական գիտելիքներով զինված, սեփական աշխատանքը ծրագրելու և կազմակերպելու ունակ մանկավարժական համակարգ ունենալը: Հետխորհրդային հայաստանում մի շարք կրթական բարեփոխումներ են իրականացվել՝ ուղղված մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական որակների բարձրացմանը, սակայն ժամանակը ցույց է տալիս, որ դրանք բավարար չափով արդյունավետ չէին, և արդեն ներկայիս բարեփոխումները եկան ապացուցելու, որ անգամ երկարամյա մանկավարժական փորձ ունեցող ուսուցիչներն իրենց աշխատանքում թերանում են, ունենում

որոշակի դժվարություններ: Հենց այս մարտահրավերների առաջ կանգնելով՝ ներկայիս կառավարությունը որդեգրեց առավել ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների ծրագիր, որը հնարավոր կդարձնի իրապես խթանել կրթության որակը, ունենալ մրցունակ և որակյալ հանրակարթական համակարգ: Ներկայումս մեծ թափով բարեփոխվում է հանրակրթական համակարգը, այլևս ուսուցիչն ունի մի շարք ռեսուրսներ՝ ինքնազարգանալու, մասնագիտական գիտելիքներն ու մեթոդական հմտությունները կատարելագործելու, որպեսզի կարողանա դիմակայել կրթական մարտահրավերներին, այդ թվում՝ մասնակցություն պարտադիր և կամավոր ատեստավորումներին, ուսուցչի տարակարգի որակավորման գործընթացին, մի շարք մրցույթների, նախագծերի, որոնք միտված են ուսուցչի մասնագիտական աճին, աշխատանքի մոտիվացիայի, աշխատունակության և աշխատավարձի բարձրացմանը: Միևնույն ժամանակ՝ համակարգ մուտք գործած դասագրքերը, պետական շահառու կազմակերպությունների կողմից ուսուցչին տրամադրվող ահռելի քանակությամբ մեթոդական աջակցությունը առավել դյուրին են դարձնում տեղեկատվության և նորարարությունների մեջ կողոպտելու, մանկավարժական աշխատանքն առավել արդյունավետ կազմակերպելու ընթացքը: Ըստ էության՝ մնացյալ ամեն բան կախված է հենց ուսուցչից: Իսկ ի՞նչ ենք ակնկալում ուսուցչից, երբ առկա են հասանելի ռեսուրսներ, աշխատանքային գործընթացն առավել նպատակային կազմակերպելու գործիքներ: Անշուշտ, ժամանակակից ուսուցչից պետության, հասարակության ակնկալիքը նախաձեռնողականությունն է, ակտիվությունը, ինքնակրթությունն ու համագործակցությունը: Այսիսով ակնհայտ է, որ կրթական բարեփոխումների հաջողության ապահովման և կրթության որակի բարձրացման հարցում առանցքային է ուսուցչի դերը: Ժամանակակից դպրոցը պահանջ ունի այնպիսի մանկավարժի, որն իր մասնագիտական որակների շնորհիվ կարողանում է հարստացնել ուսուցման և դաստիարակության մեթոդները, ավանդական մեթոդների կողքին լայնորեն կիրառում է ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, որոնք ձևավորում են շփվելու, հաղորդակցվելու, համագործակցելու, երևակայելու, ապագան կանխատեսելու և պլանավորելու, սեփական կարծիք ձևավորելու և արտահայտելու, տարբեր իրավիճակներում կողմնորոշվելու և որոշում կայացնելու կարողություններ: Նշյալ առաջնահերթություններն օրախնդիր են նաև Լոռու մարզի «Վանաձորի Դ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ում: Ուսումնադաստիարակչական գործընթացի քանակական և որակական արդյունքների վերլուծության արդյուքում պարզվեց, որ ոչ բոլոր ուսուցիչներն են կիրառում ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, դասի հիմքում հիմնականում ուսուցման ավանդական մեթոդներն են, որոնց պարագայում դասն առավել ուսուցչակենտրոն է, պասիվ, սովորողները դասին չունեն կենտրոնական դեր, համագործակցելու, իրար օգնելու, իրարից սովորելու հնարավորություն: Բացատրական մեթոդներով, ֆրոնտալ հարցումներով դասերին սովորողների մասնակցելիությունը նույնպես անհամաչափ է, շատերը մեխանիկորեն արտագրում են ուսուցչի ցուցադրած առաջադրանքները, անգիր անում սահմանումները, կանոնները, ինչը որևէ նստվածք չի թողնում սովորողի իմացական գործընթացի զարգացման վրա, ավելին՝ մեխանիկական վերարտադրությունը, առանց հասկանալու անգիր արված տեքստը առավել հիասթափեցնում է սովորողին, դժվարություններ ստեղծում ուսումնառության գործընթացում և որևէ հնարավորություն չի տալիս նաև կարողունակությունների ձևավորման համար: Նկատենք, որ դպրոցում առկա են խնդիրներ նաև սովորողների գնահատման առումով: Արձանագրենք, որ չափորոշիչահեն գնահատման տեսակների և գործիքների կիրառման առումով ուսուցիչները ևս ունեն դժվարություններ, լիարժեքորեն չի իրականացվում նախնական, ընթացիկ հայտորոշում, չի ապահովվում արդյունավետ հետադարձ կապ, սովորողի համար սեփական բացթողումն ու թերացումը մատնացույց չի արվում, նշանակված միավորային նիշը չի հիմնավորվում, ինչը որևէ դրական արդյուքի չի հասցնելու: Միևնույն ժամանակ՝ ուսուցիչների որոշ մասը դժվարանում է կիրառել ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ և գործիքներ, դասին չի կիրառում գննական պարագաներ, դիդակտիկ միջոցներ, ուսումնասօժանդակ նյութեր, ինչը նույնպես թիրախի տակ է դնում արդյունավետ ու բազմաբաղադրիչ դաս ունենալու հանգամանքը: Խնդիրներ են առկա նաև ուսուցման անհատական սկզբունքի իրականացման, դասին սովորողների համագործակցության ապահովման, հաղորդակցական մշակույթի զարգացման առումով: Ուսումնասիրելով ուսուցիչների տարիքային բաշխվածության ցուցանիշները՝ նկատում ենք, որ դպրոցում ուսուցիչների գերակշիռ մասը 56 և ավելի տարեկան է, մինչև 30 տարեկան ուսուցիչների թիվը 1 է: Այս ցուցանիշը մտահոգիչ է երկու տեսանկյունից: Նախ՝ կարելի է ենթադրել, որ մանկավարժի մասնագիտությունը գրավիչ չէ, ուստի և մինչև 30 տարեկան ուսուցիչների թիվն այսչափ նվազ է: Մակայն այս ենթադրությանը կարող ենք հակադրել պետության կողմից մշակված մի շարք հնարավորություններ, որոնց միջոցով ուսուցիչը կարող է բավականին լավ վաստակել՝ միևնույն ժամանակ բարելավելով ու զարգացնելով իր

մասնագիտական որակները: Խոսքն, իհարե կե, կամավոր ատեստավորման և ուսուցչի որակավորման տարակարգի մասին է: Այս հնարավորությունների մասին պետք է շատ խոսել՝ ուսուցչի մասնագիտությունն առավել գրավիչ դարձնելու համար: Հաջորդ մտահոգությունը, որն առավել քան սուբյեկտիվ է, վերաբերում է այն հանգամանքին, որ երիտասարդ կադրերն առավել պատրաստակամ են նորարարությունների հետևից գնալու, նորը սովորելու և ինքնակրթվելու տեսանկյունից: Նմանօրինակ կարծիք է ձևավորվել հատկապես առցանց ուսուցչական կրթական հարթակների մոնիթորինգի արդյունքում, երբ առավել տեսանելի է երիտասարդ կադրերի բարձր մոտիվացիան, ակտիվությունն ու լավատեսությունը: Աներկբայորեն վերը բերված պնդումը որևէ խտրական ենթատեքստ չի կրում, այլ միմիայն բխում է առկա ցուցանիշների վերլուծությունից, երբ ուսուցիչների նման մեծ թվակազմի մեջ մինչև 30 տարեկան 1 ուսուցիչ է առկա: Դիտարկենք ուսուցիչների մասնագիտական զարգացմանն ուղղված գործընթացների քանակական ցուցանիշները: Բավականին նվազ է կամավոր ատեստավորմանը մասնակցած ուսուցիչների քանակը: Մինչդեռ նշյալ միջոցառումը կարող է առավել լայն հնարավորություններ ապահովել ուսուցիչների համար մի քանի ուղղություններով: Ուսուցիչը հնարավորություն է ստանում որոշակի ջանքեր ներդնելով համալրել ու կատարելագործել իր գիտելիքների պաշարը՝ դրա դիմաց ստանալով աշխատավարձի բարձրացում: Սա աշխարհում ընդունված պրակտիկա է, որը բավականին արդյունավետորեն գործարկվել է նաև մեր երկրում՝ արդեն իսկ ապացուցելով իր արդյունավետությունը: Ուսուցչի որակավորման տարակարգ ունի թվով 6 ուսուցիչ, ինչը, մեր համոզմամբ, նույնպես գոհացուցիչ արդյունք չէ: Տարակարգի շնորհման կարգը, ըստ էության, ոչ այլ ինչ է, քան ուսուցչի ամենօրյա գործունեության հաշվետվողականությունը՝ դասի պլանավորումներ՝ ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, ՏՀՏ-ների, գնահատման ժամանակակից ձևերի կիրառությամբ, ուսումնական նախագծի պլանավորում: Մասնավորապես չափորոշահեն գնահատման նպատակային իրականացումը՝ հայտորոշիչ, ձևավորող, ամփոփիչ, կարող է ապահովել սովորողների առաջադիմության կայուն դինամիկան, քանի որ գնահատման այս տեսակներից յուրաքանչյուրի նպատակը ոչ միայն գնահատումն է, այլն նաև ընթացիկ թույլ կողմերը տեսանելի դարձնելն ու դրանք շտկելը, ուստի ուսուցիչը պետք է ամբողջապես տիրապետի չափորոշահեն գնահատման տեսական հիմունքներին և կիրառական նշանակությանը, որպեսզի ունենա առավել բարելավված քանակական և որակական արդյունքներ: Մրանք այնպիսի պահանջներ են, որոնք ուսուցչի ամենօրյա գործունեության մասն են կազմում, ուստի կարծում ենք, որ անհրաժեշտ է, որ ուսումնական հաստատության տնօրենությունն իրազեկող, աջակցող, խորհրդատվական միջոցառումներով ոգևորի, մոտիվացնի ուսուցիչներին՝ ընդառաջ գնալու մասնագիտական զարգացմանը: Հետաքրքրական է, որ պարտադիր վերապատրաստումներին մասնակցում են բոլոր ուսուցիչները, սակայն ուսումնական գործընթացի արդյունավետ պլանավորման և իրականացման ընթացքում մեծաթիվ են դժվարություններ ունեցողները: Այս պարագայում կարևոր ենք համարում նաև ուսուցիչների մասնագիտական և մեթոդական զարգացմանն ուղղված ներդրողական միջոցառումների արդյունավետության բարձրացման հարցը: Առարկայական մասնախմբերը պետք է իրական աջակցություն տրամադրեն դժվարություններ ունեցող, սկսնակ ուսուցիչներին, համագործակցությունը գործընկերների միջև չպետք է կրի ձևական բնույթ: Իրական փոխօգնության, համատեղ աշխատանքի միջոցով ժամանակի ընթացքում հնարավոր է հաղթահարել մի շարք դժվարություններ և առավել արդյունավետ ու նպատակային ուսումնադաստիարակչական գործընթացունենալ: Որպեսզի առավել հիմնավոր կերպով վեր հանվեն մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական զարգացման կարիքները, իրականացվել է փորձագիտական հարցում վերջիններիս շրջանում: Հարցմանը մասնակցել են Լոռու մարզի «Վանաձորի Դ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի թվով 36 ուսուցիչներ, որոնց տրամադրել ենք հարցաշար՝ բաղկացած 5 հարցադրումից: Հարցման արդյունքում արձանագրվեց.

- հարցման մասնակից ուսուցիչների որոշ մասը կիրառում է ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ՏՀՏ գործիքներ՝ առավել մասնակցային, համագործակցային ուսումնական միջավայր ունենալու համար:
- հարցվածների հիմնական մասը կարողանում է պլանավորել և իրականացնել կարողունակությունների ձևավորմանն ուղղված դասեր:
- հարցվածների որոշ մասը նախապատվություն է տալիս ուսուցման ավանդական մեթոդներին, կամ դրանց հետ զուգահեռաբար է կիրառում ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ:
- հարցվածների գերակշռող մասն արդյունավետ է համարում սովորողների միջև համագործակցությունը, սակայն կարիք է տեսնում վերջիններիս սոցիալ-հոգեբանական հմտություններն առավել զարգացնելու:

Ամփոփելով ուսուցիչների շրջանում մեր կողմից անցկացված սոցիոլոգիական հարցման արդյունքները՝ նկատենք, որ հարցման մասնակիցների պատասխանները հիմնված էին սեփական փորձառության վրա: Պարզ դարձավ, որ դպրոցում իսկապես առկա են խնդիրներ, որոնք ուղղակիորեն վերաբերում են թե՛ մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական հմտություններին, այդ թվում՝ նրանց կողմից ուսումնական գործընթաց պլանավորելու և արդյունավետ վարելու հանգամանքին, թե՛ ուսումնական բազայի անբավարարությանը: Ոլորտի բարեփոխումներով սահմանված գործողություններն ու միջոցառումները դպրոցներում անխոչընդոտ տեղայնացնելու համար շատ կարևոր է, որ թե՛ լիազոր մարմնի, թե՛ դպրոցի տնօրենության կողմից հաշվի առնվեն նաև բոլոր հնարավոր ռիսկերը: Հաստատության տնօրենությունը, տնօրենի՝ ուսումնական գծով տեղակալն ու մասնախմբերի ղեկավարները պետք է ներդրոցական վերահսկողության արդյունքում արդյունավետորեն գնահատեն ուսումնական և ուսումնառության գործընթացների անհամապատասխանությունները չափորոշչային պահանջներին, դրանց ուսումնասիրության արդյունքում վեր հանվեն ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման կարիքները, ուժեղացվեն և համակարգվեն ներդրոցական աջակցության ձևերն ու պայմաններ ապահովվեն ուսուցիչների մասնագիտական հմտությունների և կարողությունների զարգացման համար:

Համայնքի, կրթության կառավարման մարմինների, շահառու կազմակերպությունների հետ հաստատության համագործակցության ուժեղ և թույլ կողմերի վերլուծությունը

Ժամանակակից դպրոցը, հանդիսանալով կրթության և դաստիարակության ապահովման հիմնական օբյեկտը, երաշխավորում է մատաղ սերնդի և ամբողջ հասարակության կենսագործունեության և բնականոն զարգացման հաջողությունը: Ժամանակակից դպրոցն իր ուսերին է վերցրել նաև համայնքային կյանքի վրա ներգործելու գործառույթ՝ սոցիալ-մշակութային կյանքի աշխուժացում, իր լիազորությունների սահմաններում համայնքային հիմնախնդիրների նկատմամբ հետևողական աշխատանք, համայնքի հետ համատեղ կրոնական, ազգային, պետական տոների նշում, հիշատակի ու ոգեկոչման օրերի միջոցառումների անցկացում: Մշակույթն ու մարդն անբաժանելի են անհիշելի ժամանակներից: Հասարակական կյանքում մշակույթի առանձնահատուկ գործառույթներից մեկը սոցիալականացումն է. ըստ այդմ՝ մշակույթի օգնությամբ սոցիալական վարքի առանձնահատկությունները փոխարացվում են սերնդեսերունդ՝ կազմակերպելով մարդկանց և՛ կյանքը, և՛ կենսափորձը, և՛ ազգային ինքնությունը: Համայնքներում սոցիալ-մշակութային կյանքը զարգացնելու, դպրոցի հետ համագործակցությունը սերտացնելու և ամրապնդելու համար հարկավոր է, որ համագործակցող երկու կողմերն էլ ունենան շահագրգռվածություն: Իսկ այդ շահագրգռվածությունն ունենալու համար կարևոր է, որ բոլոր սուբյեկտները հասկանան, թե սովորողի կրթության վրա ինչ ներգործություն ունի սոցիալականացումը, համայնքի հետ փոխգործակցությունը: Սա պետք է առարկայական և տեսանելի լինի բոլորին, որպեսզի համագործակցության հաստատման ուղղությունները ևս լինեն նպատակային ու թիրախային: Բացառապես մեկ կողմի ակտիվությունը բավարար չէ արդյունավետ փոխգործակցություն ապահովելու համար: Ուստի դպրոցը պետք է գործուն քայլերով ոգևորի համայնքին, ջանքեր գործադրի համատեղ նախաձեռնություններ, ծրագրեր իրականացնելու համար՝ շեշտադրելով սովորողների գործուն մասնակցությունը: Կարևոր է, որ համայնքի հետ համագործակցության խթանմանը մասնակցեն կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցները, իսկ առավել նպատակահարմար է, որ այս գործընթացում ակտիվ ներգրավվեն հատկապես սովորողները: Համայնքի հետ համագործակցության խորացման մեջ իր կարևոր դերն ունի նաև ծնողական համայնքը: Շատ դեպքերում ծնողները պասիվ են, չհամագործակցող, անտարբեր, ինչն արտացոլվում է երեխաների վարքի, խնամքի, վարվեցողության մեջ: Ծնողական համայնքի անտարբերությունը բացասաբար է անդրադառնում նաև համայնքի հետ համագործակցության ակտիվացման վրա, քանի որ ծնողական համայնքը ինչ-որ առումով հանդիսանում է կապող օղակ: Այս մասով մեծ դեր ունի դպրոցը, բոլոր մանկավարժական աշխատողները: Հարկավոր է մշտական աշխատանքի արդյունքում առավել ոգևորել ծնողներին, բերել դեպի դպրոց, աջակցել, խորհրդատվություն տրամադրել, ներգրավել համայնքային նշանակության տարաբնույթ նախաձեռնությունների մեջ: Ծնողական համայնքի, համայնքի հետ սերտ համագործակցությունը դրական է ազդում առաջին հերթին սովորողների կայացման, ինքնադաստիարակման հնարավորությունների ընդլայնման վրա: Մանկավարժական աշխատողների մեծագույն խնդիրն այս պարագայում սովորողներին մոտիվացնելն է, աջակցելը, համագործակցության համար անհրաժեշտ ռեսուրսներով ապահովելը. «Մանկավարժական աշխատողը պարտավոր է սովորողների մեջ

զարգացնել ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և ստեղծագործական ունակություններ⁵»:
 Սովորողի ինքնուրույնությունն ու նախաձեռնությունը զարգացնելով՝ ուսուցիչը նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում սովորողի ինքնավարության, ինքնադրսևորման, վերառարկայական կարողունակությունների, հաղորդակցական մշակույթի ձևավորման համար: Ի վերջո, ինքնուրույն ու նախաձեռնող սովորողը կարող է արդյունավետ համագործակցային կապեր հաստատել համայնքի հետ, տարբեր ձևաչափերի նախագծեր մշակել և իրականացնել՝ այդպիսով ձեռք բերելով մի շարք առանցքային կարողունակություններ: Լոռու մարզի «Վանաձորի Ղ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ը նույնպես համագործակցում է համայնքի հետ: Հաստատության կողմից համայնքի բնակիչների հետ կազմակերպված միջոցառումների, մասնակից սովորողների տոկոսի և համայնքի ներկայացուցիչների ներգրավվածության վերաբերյալ քանակական ցուցանիշներն արտացոլված են դպրոցի 2022-2023 ուստարվա ներքին գնահատման մեջ: Նշենք, որ համաձայն նշյալ փաստաթղթի՝ համայնքի հետ համագործակցությունը բավականին պասիվ է: Հիմնականում համատեղ անց են կացվում շաբաթօրյակներ, ծառատունկեր, իսկ առավել խորքային, բազմաբովանդակ համագործակցություն առկա չէ: Մեր համոզմամբ՝ այս ուղղությամբ հարկավոր է տանել խորքային ուսումնասիրություն՝ այդ թվում ներգրավելով նաև աշակերտական համայնքին: Սկզբի համար կարելի է մշակել ռազմավարություն՝ ուղղված համայնքի հետ համագործակցության հաստատման թիրախային ուղղություններին, որից հետո հստակ սահմանված ժամանակացույցով գործողությունների հերթականությամբ նպաստել, որ նշյալ համագործակցությունն առավել ընդլայնվի, ներգրավվեն համայնքի ակտիվ անդամները, գործակցեն դպրոցի հետ: Անշուշտ, հստակ սահմանված ռազմավարությամբ արդյունավետ համագործակցության հաստատումը փոխշահավետ է երկուստեք, ուստի նշյալ ոլորտը կարիք ունի օր առաջ զարգացման և հզորացման: Ստորև դիտարկենք դպրոց-համայնք համագործակցության ուժեղ և թույլ կողմերը:

Ուժեղ կողմեր	Թուֆլ կողմեր
Համայնքի հետ առկա է համագործակցություն:	Համայնքի հետ կապը թույլ է, համագործակցությունն ունի կանոնակարգման, խորացման կարիք:
Սովորողները մասնակցում են համայնքային նշանակության շաբաթօրյակներին, ծառատունկերին, այլ միջոցառումներին:	Համայնքի հետ համագործակցության տեսանկյունից նկատվում է պասիվություն մանկավարժական համակազմի, սովորողների շրջանում:
Իրականացվում են համայնքային նշանակության ուսումնական նախագծեր:	Համայնքի արվեստագետների հետ համագործակցությունը թույլ է, կարիք կա համատեղ ցուցադրություններ, համերգներ, ասմունքի երեկոներ, թատերական ներկայացումներ կազմակերպելու:
Սովորողներն ու աշխատակիցները մշտապես հարակից բակերի բնակիչների հետ իրականացնում են մաքրման, բարեկարգման աշխատանքներ:	Համայնքապետարանի հետ չկա սերտ համագործակցություն՝ համայնքի բնապահպանական, սոցիալական հիմնախնդիրների վերաբերյալ ընդհանուր ծրագրեր իրականացնելու տեսանկյունից:

Անդրադառնանք նաև կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների հետ դպրոցի համագործակցությանը: «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքը սահմանում է կրթական գործընթացի նշյալ մարմինների գործառույթները՝ որպես վերահսկող, կառավարող մարմինների: Սա ենթադրում է, որ դպրոցն իր հերթին ունի որոշակի պարտավորություններ, այդ թվում՝ հաշվետու, թափանցիկ կառավարման իրականացում, արդյունավետ հետադարձ կապի ապահովում: Ուսումնական հաստատության տնօրենը պետք է ակնաչափով լինի ոլորտում պետական կառավարման գաղափարախոսությանն ու հիմնական սկզբունքներին: Այս պարագայում անթույլատրելի է միահեծան կառավարումը, իրական ցուցանիշների, տվյալների ստվերումը, հետադարձ կապի և համագործակցության խաթարումը: Ի վերջո, նշյալ կառավարման մարմիններն իրենց աջակցությամբ կարող են օգնել դպրոցին՝ հաղթահարելու հնարավոր մարտահրավերները, դժվարությունները, ուստի նշյալ համագործակցության արդյունավետությունը բխում է առաջին հերթի դպրոցի լավագույն շահերից: Ուսումնական հաստատության կողմից կառավարման մարմինը կառավարման խորհուրդն է, որն ունի վերահսկողական լիազորություններ դպրոցի կանոնադրական գործառույթների ամբողջական իրականացման, ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետ

⁵ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 27, կետ 10:

իրականացման, դպրոցի ընդհանուր գործավարություն և գործունեության նկատմամբ: Նկատենք, որ նոր կարգի համաձայն դպրոցում պետք է ձևավորվի նոր կառավարման խորհուրդ: Այդ նպատակով փակ քվեարկությամբ ընտրվել են թվով երկու ներկայացուցիչ, ովքեր ներկայացնում են կառավարման և մանկավարժական խորհուրդները: Կառավարման խորհրդի դերը շատ կարևոր է դպրոցի արդյունավետ կառավարման, կարիքների մշտադիտարկման, դրանց օբյեկտիվ գնահատման, բարելավման ընթացքը ճիշտ կառավարելու գործում: Շատ է կարևորվում նաև կոլեգիալ կառավարման մարմնի խորհրդատվական աջակցության նշանակությունը, քանի որ այդ կերպ բացառվում է գործադիր մարմնի միահեծան կառավարումը, բոլոր գործողությունները դառնում են բաց, հասանելի, աշխատանքային քննարկումներն ու բազմակարծությունը հնարավորություն է տալիս առաջացած խնդիրներն առավել համակողմանի ուսումնասիրել, գտնել այլընտրանքային, շահավետ լուծումներ: Ակնկալվում է, որ խորհրդի նորընտիր անդամները մեծ ոգևորությամբ և մոտիվացիայով կիրականացնեն աշխատանքները, կրնդունեն արդյունավետ որոշումներ՝ ի շահ դպրոցի զարգացման: Այս նպատակով կարևոր է, որ հաճախակի կազմակերպվեն խորհրդակցություններ, ոչ ֆորմալ քննարկումներ, այցելություններ դպրոց:

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
Հաստատության տնօրենությունը համագործակցում է նախարարության, պետական կառավարման լիազոր մարմնի, մի շարք պետական շահառու կազմակերպությունների հետ:	Մանկավարժական համակազմը պասիվ է՝ նախարարության կողմից կազմակերպվող մրցույթներին, նախաձեռնություններին մասնակցելու տեսանկյունից:
Հաստատությունը նախարարության և պետական կառավարման լիազոր մարմնի բոլոր հանձնարարականներին մոտենում է պատասխանատու կերպով:	Դպրոցն ունի կառավարման մարմինների հետ համագործակցության ձևերի ու մեթոդների կատարելագործման կարիք:
Կառավարման խորհուրդը վերաձևավորման փուլում է՝ համաձայն նոր կարգի:	Կարիք կա կառավարման մարմինների հետ իրականացվող քննարկումներն ու խորհրդակցություններն առավել օպերատիվ և ինտենսիվ դարձնելու:
Դպրոցն իր ֆինանսական գործունեությունն իրականացնում է թափանցիկ կերպով՝ հաշվետու լինելով կառավարման մարմիններին:	

Դպրոցն ունի համագործակցային հարաբերություններ նաև մի շարք շահառու կազմակերպությունների հետ: Նշյալ համագործակցությունը նույնպես ի օգուտ դպրոցի է, ուստի կարևոր է, որ այս համագործակցության խորացման համար նս իրականացվեն գործուն քայլեր, մշակվեն առաջնահերթություններ: Շահառու կազմակերպությունների հետ ակտիվ համագործակցությունը խթանում է, որ ուսումնական գործընթացը չլինի միօրինակ: Մի շարք մշակութային, սոցիալական ուղղվածության կազմակերպությունների, ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատումը դպրոցի մթնոլորտի վրա դրական կարող է ազդել, այդ թվում՝ ոչ ֆորմալ դասերի, էքսկուրսիաների, նախաձեռնությունների, վարպետության դասերի, հյուրընկալությունների արդյունքում սովորողների աշխարհայացքն է ձևավորվում, վերջիններս ձեռք են բերում կարողունակություններ, հաղորդակցական և ներկայացման հմտություններ: Հաստատությունը սերտորեն համագործակցում է կրթության տեսչական մարմնի, ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի, ԿՏԱԿ-ի, ԳԹԿ-ի, ԴԿՏՀ-ի, Վանաձորի տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի, իրավապան մարմինների ՆԳՆ մարզային փրկարարական վարչության, բժշկական հաստատությունների հետ: Մարզական տարբեր կառույցների հետ համագործակցությունը հնարավորություն է տալիս սովորողներին կարևորել ֆիզիկական ակտիվությունը, մարզվել նախընտրած սպորտաձևով, դաստիարակում կամային գծեր՝ սպորտային տարբեր միջոցառումներին մասնակցելիս, բարձրանում է ինքնագնահատականը, զբաղվածությունը հեռու է պահում սովորողներին՝ հակահասարակական, անցանկալի վարք դրսևորելու տարիքային հակումներից, նպաստում է սովորողների ֆիզիկական զարգացմանը, առողջ ապրելակերպի սովորույթների մշակմանը: Այս համատեքստում կարևոր ենք համարում նաև դպրոցի նախաձեռնողական մոտեցումները՝ խորհրդի անդամներին շահագրգռելու, նրանց ներդրոցական գործընթացներին առավել ակտիվ մասնակից դարձնելու տեսանկյունից: Առհասարակ, դպրոցի շահերից է բխում

օրենքով թույլատրվող ցանկացած համագործակցությանն ընդառաջ գնալը: Շահագրգիռ կողմերի հետ շարունակական համագործակցությունը կնպաստի դպրոցում հաղորդակցական մշակույթի զարգացմանը, սովորողներն ու մանկավարժները կունենան հնարավորություն՝ փորձի փոխանակման համագործակցության հաստատման համար: Նման պայմաններում դպրոցի դերն իրապես կարող է բարձրանալ՝ դառնալով կրթական, սոցիալ-մշակութային մի կարևոր օղակ, որտեղ սովորողը կարող է կայանալ, պատրաստ լինել մարտահրավերներին, սոցիալականացվել և դառնալ պատասխանատու և գիտակից քաղաքացի:

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
Դպրոցն ունի համագործակցություն համայնքային և մարզային նշանակության մի շարք շահառու կազմակերպությունների հետ:	Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության տեսանկյունից մանկավարժները, սովորողները պասիվ են, նախաձեռնություններով հազվադեպ են հանդես գալիս:
Շահառու կազմակերպությունների հետ համատեղ դպրոցն իրականացնում է միջոցառումներ, ուսումնական նախագծեր:	Դպրոցը կարիք ունի՝ նոր գործընկերների ձեռքբերման, համագործակցության շրջանակի ընդլայնման:
Դպրոցն ունի մեծ պտենցիալ՝ Մենթոր դպրոց դառնալու առումով:	Կարիք կա այլ դպրոցների, ՆՈՒՀ-երի հետ համագործակցության խորացման:
Դպրոցը բազմաթիվ դեպքերում ինքն է նախաձեռնում շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատումը, համատեղ ծրագրերի պլանավորումը:	Կարիք կա ներառական թիմի մասնագիտական հմտությունների կատարելագործման, այդ թվում համապատասխան կազմակերպությունների, ՀԿ-ների հետ համագործակցության միջոցով:

Հաստատության խորհրդակցական մարմինների գործունեության ուժեղ և թույլ կողմերի վերլուծությունը

Պետության վաղվա օրը կերտվում է այսօր, քանի այսօրվա սովորողը վաղվա ուսուցիչն է, շինարարը, ինժեներն ու պետական պաշտոնյան: Այս հույժ կարևոր առաքելության պատասխանատուն դպրոցն է, ուսուցիչը, դասը: Դպրոցն է կրթում, դաստիարակում արժանապատիվ սերունդ, պաշտպանում ու պաշտպանել սովորեցնում սովորողին, նպաստում որ վերջինս անխոչընդոտ հաղթահարի մանկության, դեռահասության, պատանեկության բոլոր մարտահրավերներն ու ճգնաժամերը, քայլի ժամանակի պահանջներին համընթաց: Կրթությունն առողջ և կարողունակ հասարակություն ունենալու միակ ճանապարհն է, ուստի կարևոր է, որ կրթական գործընթացի առաջնային շահակիցները՝ սովորողները, և ուսումնական հաստատությունում կրթական գործընթացի մասնակիցները՝ սովորողի ծնողը, ուսուցիչը և մանկավարժական այլ աշխատողներ, վարչականաշխատողները, խորհրդում և խորհրդակցական մարմիններում ընդգրկված՝ կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչները⁶, գիտակցեն որակյալ ու ժամանակակից կրթական միտումներին համապատասխան ուսումնական գործընթաց ունենալու անհրաժեշտությունը: Դպրոցը բարդ կառուցվածքային միավոր է, որի գործունեությունը կարգավորվում է ենթամիավորների՝ խորհրդակցական մարմինների միջոցով: Հանրակրթական դպրոցում ձևավորվում են խորհրդակցական մարմիններ՝ մանկավարժական խորհուրդ, առարկայական մեթոդական միավորումներ, ծնողական, աշակերտական, հոգաբարձուների խորհուրդներ: Նշյալ խորհուրդներից յուրաքանչյուրն ունի իր լիազորությունների շրջանակը, հստակ սահմանված գործառույթներ, որոնք միտված են ուսումնական հաստատության գործունեության կանոնակարգմանն ու համակարգմանը: Այս մարմինների արդյունավետ աշխատանքով է պայմանավորված սովորողի առաջադիմությունը, ուսուցչի կոմպետենտությունը, ծնողի բարձր գիտակցությունը, մասնակցային, բազմակարծիք միջավայրի ապահովումը դպրոցում:

Մանկավարժական խորհուրդը դպրոցի առանցքային խորհրդակցական մարմինն է, որի գործունեությունը միտված է դպրոցի կառավարման, ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը, դպրոցի համար մի շարք առաջնահերթ հիմնախնդիրների

⁶ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 19, կետ 1:

քննարկմանն ու լուծման ուղիների առաջադրմանը: Խորհրդի նեխտերին քննարկվում են տնօրենության հաշվետվությունները, ուսուցիչների զեկուցումներն ու հաղորդումները, ուսուցիչների աշխատանքի արդյունքները, սովորողներին հաջորդ դասարան փոխադրելու, պարգևատրելու, խրախուսելու, կարգապահական տույժի ենթակելու և այլ հարցեր: Արձանագրենք, որ դպրոցի մանկավարժական խորհրդի որոշ անդամների պասիվությունը, անտարբերությունը խաթարում է համընդհանուր մանակցային միջավայրի ապահովմանը, ուստի կարևոր է, որ հաստատության տնօրենությունը փորձի ապահովել բոլորի համար հավասար պայմաններ, խորհրդում ձևավորվի առողջ համագործակցային մթնոլորտ, պաշտպանված լինեն խոսքի իրավունքը, բազմակարծությունը, աշխատողների իրավունքներն ու արժանապատվությունը: Միննույն ժամանակ՝ կարիք է նկատվում մանկավարժական համակազմի աշխատանքային մոտիվացիայի խթանման, այս ուղղությամբ նույնպես կարելի է ներդնել որոշակի խրախուսական մեխանիզմներ, որոնք կարող են շահագրգռել աշխատակիցներին: Ստորև դիտարկենք հաստատության մանկավարժական խորհրդի աշխատանքների ուժեղ և թույլ կողմերը.

Ուժեղ Կողմեր	Թուօժ Կողմեր
Մանկավարժական խորհուրդը սահմանված կարգով իրականացնում է նիստեր, քննարկում հաստատության համար առաջնային նշանակության հարցեր:	Մանկավարժական խորհրդի անդամների շրջանում առկա է բազմակարծության, մասնակցելիության պակաս, ձեռնպահ վերաբերմունք, անտարբերություն:
Մանկավարժական խորհրդի անդամների որոշ մասնակցիվ է, նախաձեռնող, ստեճարար, բարձրացնում է հիմնախնդիրներ, առաջադրում լուծման եղանակներ:	Մանկավարժական խորհուրդը լիարժեքորեն չի օգտագործում իր ներուժը:
Հաստատության մանկավարժական խորհրդի նիստերին առաջադրվում են իրական օրակարգեր, որոնցում արտացոլվում են առաջնային հիմնախնդիրները:	Խորհրդի նիստերին առկա է բազմակարծության պակաս, ոչ բոլոր մանկավարժներն են մասնակցում քննարկումներին:
Մի շարք ուսուցիչներ հանդես են գալիս առաջարկություններով, ուսումնական գործընթացի բարելավմանն ուղղված նախագծեր են առաջադրում:	Մանկավարժական խորհրդի նիստերին ընդունված որոշումները որոշ ուսուցիչներ իրականացնում են թերություններով. ժամկետների խախտումներով:
Խորհրդի նիստերին մանկավարժական աշխատողներն ունեն անվերապահ ձայնի, կամարտահայտության իրավունք:	Չկան մանկավարժական աշխատողներին խրախուսելու համընդհանուր մեխանիզմներ:
Տնօրենությունը փորձում է մշտապես ապահովել աշխատանքային բարելավարք և կառուցողական մթնոլորտ:	

Առարկայական մեթոդական միավորումներն ուսումնական հաստատության մեթոդամանկավարժական գործունեության կանոնակարգման առանցքային տարրերն է, որոնք իրականացնում է ուսումնական, դաստիարակչական, մեթոդական և արտադասարանական աշխատանքների համակարգումը դպրոցում: Առարկայական մեթոդական միավորումները ստեղծվում են նույն առարկայի երեք և ավելի ուսուցիչների առկայության դեպքում: Մյուս դեպքերում կարող են ձևավորվել մեթոդական միավորումներ՝ հարակից առարկաների ուսուցիչներից⁷: Նկատենք, որ առարկայական մասնախմբերի աշխատանքը բազմաբնույթ է և միտված է ուսուցչին աջակցելուն, խրախուսելուն, մոտիվացնելուն: Մասնախմբի որևէ անդամ արտոնյալ չէ և պարտավոր է հավասարապես մասնակցել աշխատանքներին: Նշյալ խորհրդակցական մարմնի գործունեությունը վերահսկում է մեթոդմիավորման նախագահը, ով և հաշվետու է տնօրենի՝ ուսումնական գծով տեղակալին: Այսպիսով, կարող ենք արձանագրել, որ մեթոդական միավորումների արդյունավետ, կանոնակարգված, մասնակցային աշխատանքը կարող է նպաստել կրթության որակի բարձրացմանը, խթանել մանկավարժների մասնագիտական որակները: Դպրոցում մեթոդական միավորումների աշխատանքներին ուսուցիչների հիմնական մասը մասնակցություն ունենում է՝ հանդես գալով մեթոդական զեկուցումներով, հետազոտություններով նախաձեռնություններով: Այդուամենայնիվ նշյալ 4 առարկայական մասնախմբերն իրենց ողջ ռեսուրսն ու ներուժը չեն կիրառում, որպեսզի ձևավորվի մասնակցային միջավայր, արդյունավետ փորձի փոխանակում, համագործակցություն: Մարմնի դերը դպրոցում ունի արժևորման կարիք, ինչը հնարավոր է ապահովել աշխատանքի արդյունավետության բարձրացման միջոցով: Կարևոր է, որ մանկավարժները հնարավորություն ունենան՝ շարունակական կերպով կատարելագործելու իրենց մասնագիտական որակները, իսկ դրա

⁷ ՀՀ Կառավարության 6 հուլիսի 2017 թվականի N 801-Ն որոշում:

համար անհրաժեշտ է, որ առավել պատասխանատու մոտենան մասնախմբերում իրենց պարտավորությունների կատարմանը: Հատուկ առաջադրանքների կատարման, փոխադարձ գնահատումների, ինքնագնահատման և այլ եղանակների միջոցով պետք է ձևավորել ինքնակրթության, փոխուսուցման, փորձի փոխանակման համար արդյունավետ պայմաններ: Հանդուրժողական ու բարեվարք մթնոլորտի ապահովման համար կարելի է հաճախակի կիրառել տարբեր մեթոդիկաներ /Մեծ հնգյակ, տագնապի, սթրեսակայունության, ապրումակցման, ագրեսիայի, շփվողականության մակարդակը ուսումնասիրող թեստեր/: Հզորացնելով մեթոդական միավորումների դերը, ապահովելով անդամների համաչափ մասնակցելիությունը, համագործակցության և փոխօգնության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելով՝ կարելի է նպաստել կրթության որակի բարձրացմանը: Ուսուցիչները մեթոդական միավորումներում իրենց աշխատանքը պետք է կատարեն ամենայն պատասխանատվությամբ, իսկ դրա համար կարևոր է, նաև վերահսկողության արդյունավետ իրականացումը: Նիստերի օրակարգերը պետք է իրական լինեն, ընդունված որոշումները պետք է ի կատար ածվեն, միայն այս կերպ է հնարավոր դիմակայել ժամանակակից կրթական մարտահրավերներին: Ստորև դիտարկենք մեթոդմիավորումների գործունեության ուժեղ և թույլ կողմերը.

Ուժեղ Կողմեր	Թուօժ Կողմեր
Հաստատության առարկայական մասնախմբերը սահմանված կարգով իրականացնում են նիստեր, իրենց լիազորությունների սահմաններում քննարկումներ են իրականացնում, կատարում են այլ աշխատանքներ:	Առարկայական մասնախմբերի որոշ անդամներ անտարբեր են մասնագիտական շարունակական զարգացմանը, դժվար են համագործակցում գործընկերների հետ:
Առարկայական մասնախմբերի որոշ անդամներ մշտապես համագործակցում են գործընկերների հետ, հանդես գալիս զեկուցումներով, ուսուցչական նախագծերով:	Առարկայական մասնախմբերի օրակարգից հաճախ դուրս են մնում ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման համար առաջնային կարևորության թեմաների ուսումնասիրությունը, դրանց շուրջ փորձարկումներ չեն իրականացվում:
Մեթոդմիավորումների անդամներն իրականացնում են փոխադարձ դասալսումներ, քննարկում և ամփոփում արդյունքները:	Որոշ անդամներ խուսափում են կրթական նորարարություններից, լիարժեքորեն չեն իրականացնում իրենց թղթավարությունը:
Սահմանվում են առարկայական ամիսներ, իրականացվում են դաս-միջոցառումներ, ուսումնական նախագծեր:	Կարիք կա առարկայական մասնախմբերի աշխատանքների վերահսկողության առավել արդյունավետ մեխանիզմների ներդրման:
Առարկայական մասնախմբերի անդամներն անցկացնում են ինտեգրված դասեր, միջոցառումներ, ուսումնական նախագծեր:	Առարկայական մասնախմբերի անդամներից ոմանք ունեն կազմակերպչական, համագործակցային հմտությունների պակաս, փոխօգնության միջավայրը կարիք ունի բարելավման:

Ժամանակակից սովորողների համար դպրոցական կյանքն ակտիվ սոցիալականացման շրջան է: Սովորողի դրական սոցիալականացումից է կախված ոչ միայն նրա անձի ձևավորումն ու զարգացումը, այլ նաև դպրոցում որոշակի մշակութային և գործունեության միջավայրի ձևավորումը: Ժամանակակից հանրակրթության նպատակը սոցիալապես կայուն անհատականության ձևավորումն է, որը կարող է շոշափելի ներդրում ունենալ նոր սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պայմաններում հասարակության վերափոխման և զարգացման գործում, ունակ լինի ինքնակատարելագործման, ունենա սոցիալական և քաղաքացիական բարձր պատասխանատվություն: Այս համատեքստում դպրոցում առանցքային դերակատարում ունի աշակերտական խորհուրդը: Նշյալ մարմինն օգնում է սովորողներին համակարգել իրենց մտավոր, ստեղծագործական, կազմակերպչական ներուժը, արդյունավետ կիրառել իրենց գիտելիքները, հմտություններն ու կարողությունները՝ ի շահ ներդպրոցական կյանքի աշխուժացման, սեփական շահերի պաշտպանության, արատավոր երևույթների՝ բռնության, օտարման, խտրականության, ծաղրի բացառման ու կանխարգելման: Մարմնի աշխատանքների շրջանակներում սովորողներն ունեն օրենքով պաշտպանված ինքնավարություն, ազատ են կարծիք, տեսակետ հայտնելու մեջ և կարող են հավակնել ուսումնական հաստատության տնօրենության և մանկավարժական աշխատողների կողմից աջակցության տարբեր ձևերին: Լոռու մարզի «Վանաձորի Ղ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ում ևս ԱԽ, օրինակելի կանոնադրության հիման վրա, յուրաքանչյուր ուսումնական տարի ընտրվում է աշխորհրդի նախագահ, ձևավորվում են հանձնախմբեր և աշխատանքներն ուղղորդվում՝ ըստ

գործունեության ուղղությունների:Նկատենք, որ ԱԽ անդամների հիմնական մասը ակտիվ է, նախաձեռնող, մասնակցում է հաստատության գործունեությանը, կոլեգիալ կառավարմանը, ունի անմիջականորեն իրենց վերաբերվող հարցերի մասին կարծիքի ազատ արտահատման հնարավորություն: Ստորև բերված աղյուսակում դիտարկենք աշխակերտական խորհրդի կազմը:Նկատենք, որ սովորողների մեջ մեծ ոգևորություն է նկատվում՝ ինքնուրույն միջոցառումներ, նախագծեր իրականացնելու տեսանկյունից: Այդուհանդերձ, որոշ դեպքերում առկա է հմտությունների, այդ թվում՝ կառավարչական, կազմակերպչական, ներկայացման, հաղորդակցական, բացակայություն, ինչի արդյունքում խորհուրդն ունենում է որոշակի դժվարություններ: Ընդհանուր առմամբ՝ խորհուրդը զարգացման շրջափուլում է, սովորողների հիմնական մասն ունի մոտիվացիա՝ համագործակցության շրջանակների ընդլայնման, տարբեր հիմնախնդիրների բարձրաձայնման, առաջարկությունների ներկայացման հարցերում: Անցկացվող միջոցառումները միօրինակ են, սակավաթիվ: Կարծում ենք՝ այստեղ կարևոր է նաև մանկավարժական աշխատողների խորհրդատվական աջակցության դերը՝ միջոցառումների ձևաչափերի և ուղղվածության արդյունավետ ընտրման հարցերում: Սովորողների գործունեությունը պետք է լինի բազմաբևեռ, առավել ակտիվ, նրանք պետք է դառնան կուռ ամբողջություն, կատարեն հետազոտություններ, հարցախույզեր, մշտադիտարկումներ, վեր հանեն հիմնախնդիրներ, առաջադրեն լուծման ելքեր, ուղիներ: Այսպես կարելի է զարգացնել սովորողների սոցիալական հմտությունները, ձևավորել կայուն, դիրքորոշում ունեցող, մարտահրավերներին ընդառաջ գնացող քաղաքացիներ: Անշուշտ, խորհուրդը պետք է նախաձեռնի և իրականացնի մշակութային, սպորտային, բնապահպանական, անվտանգային, առողջապահական, համայնքային նշանակության միջոցառումներ նույնպես: Ամենակարևորն այն է, որ խորհրդի ինքնավարությունը չլինի հորինված, այլ սովորողը վստահ լինի, որ իր նախաձեռնած միջոցառումը, նախագիծը, ծրագիրը, ուշադրության է արժանանալու, քննարկվելու է, վեր են հանվելու ուժեղ և թույլ կողմերը: Այս հետևողականությունն ու ուշադրությունը ունակ է ստեղծել ոգևորություն, նպաստել մոտիվացիայի բարձրացմանը: Դասերի ավարտին սովորողը չպետք է տուն շտապի, կարևոր է պայմաններ ստեղծել, որ վերջինս սիրի դպրոցը, ցանկանա կատարել հասարակական, կամավորական աշխատանքներ, մտահոգվի իր համայնքի, իր դպրոցի, իր դասարանի հիմնախնդիրներով: Այս մթնոլորտն կարելի է ունենալ առաջին հերթին դպրոց-աշակերտ հավասար, բարեվարք, աջակցող համագործակցության պարագայում, որտեղ մեկնարկային քայլը, անշուշտ, դպրոցը պետք է կատարի: Ստորև փորձենք ընդհանրացնել հաստատության աշակերտական խորհրդի աշխատանքների ուժեղ և թուլ կողմերը.

Ուժեղ Կողմեր	Թուօճ Կողմեր
Աշակերտական խորհուրդը սահմանված կարգով իրականացնում է նիստեր, քննարկում հաստատության համար առաջնային նշանակության հարցեր, մասնակցում ներդպրոցական կյանքին:	Աշակերտական խորհուրդը չի օգտագործում իր ողջ ներուժը, նկատվում է պասիվություն, կազմակերպչական հմտությունների պակաս
Աշակերտական խորհուրդը հիմնականում նախաձեռնություններով հանդես է գալիս, կազմակերպում է միջոցառումներ, քննարկումներ, էքսկուրսիաներ:	Աշակերտական խորհուրդը լիարժեքորեն չի համագործակցում մյուս խորհրդակցական մարմինների, շահառու կազմակերպությունների հետ:
Աշակերտական խորհուրդն ունի համագործակցության եզրեր համայնքի, շահառու կազմակերպությունների հետ:	Աշակերտական խորհրդի անդամների շրջանում կարիք կա սոցիալական, կազմակերպչական, հաղորդակցական հմտությունների զարգացման:
Խորհուրդը դպրոցում իրականացնում է հարցախույզեր, վեր հանում աշակերտական համայնքի հիմնախնդիրները, ներկայացնում տնօրենությանը:	Դպրոցում խորհրդի դերը կարիք ունի արժևորելու, առավել մեծ մասշտաբի նախաձեռնություններում խորհրդին ներգրավելու:
Խորհուրդը կազմում է թուուցիկներ՝ վերաբերող բուլինգին, կոնֆլիկտի կառավարմանը, մասնագիտական կողմները շմանը և այլն:	Խորհրդի ինքնավարությունը լիարժեքորեն չի իրացվում:

Ուսումնական հաստատության սովորողի ծնողների հետ համագործակցության կազմակերպման և համակարգման գործառնությունը պատկանում է ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական համակազմին՝ տնօրենի գլխավորությամբ: Ժամանակակից աշխարհում դպրոց-ընտանիք փոխադարձ կապի եղանակներն ու մեթոդները պարբերաբար լրամշակվում են՝ կոմունիկացիաների արդի եղանակներին համապատասխանեցման նպատակով: Կիրառվում են թե՛ ավանդական, թե՛ ժամանակակից եղանակներ, որպեսզի ընտանիքի հետ կապը լինի շարունակական և

օպերատիվ: Սովորողի համար աջակցող և հասանելի ուսումնառությունն ապահովելու համար շատ կարևոր է, որ կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցներն իմանան իրենց դերերն ու գործառնությունները: Որպես կանոն՝ մանկավարժական համակազմն այս մասով հազվադեպ է դժվարություններ ունենում, իսկ ահա ծնողները ոչ միշտ են պարտաճանաչորեն ընդառաջ գնում դպրոցի հետ համագործակցությանը, ներդպրոցական կյանքին և հաստատության կառավարմանն իրենց մասնակցության ապահովմանը: Ժամանակակից կարողունակահեն կրթության պայմաններում ուսուցման գործընթացը հենվում է սովորողի անհատականության վրա, որը, ինչպես գիտենք, սաղմնավորվում է հենց ընտանիքում: Այս համատեքստում առավել հրատապ է դառնում ծնողների հետ անընդմեջ փոխգործակցության ապահովումը, երեխայի ուժեղ և թույլ կողմերի համատեղ վերահանումը, առանձնահատուկ կարիքների բացահայտումն ու բավարարումը: Այդ իսկ պատճառով և՛ ծնողի, և՛ ուսուցչի համար կարևոր է համագործակցություն հաստատել միմյանց հետ: Երկուստեք կառուցողական համագործակցության շնորհիվ կարելի է սովորողի համար ապահովել այնպիսի կրթական միջավայր, որտեղ վերջինս իրեն կզգա պաշտպանված ու կարևոր: Այս ամենի համար հարկավոր է, որ սովորողի ծնողը լինի իրավագիտակից, պատասխանատու, ունենա մանկավարժական գիտելիքներ: Որպես կանոն՝ խնդրահարույց ծնողները անհանդուրժող, ագրեսիվ վարքագիծ դրսևորում են՝ արդարացնելու համար սեփական սխալները: Այդուամենայնիվ, սոցիալ-մանկավարժական ճիշտ և նպատակային աշխատանքի արդյունքում պետք է հասնել նրան, որ համագործակցության հիմքում դրվեն փոխադարձ հարգանքը, առողջ բարոյահոգեբանական միջավայրը, ընդհանուր շահի շուրջ բանակցելու, ելքեր գտնելու կարողությունը, արդյունավետ հետադարձ կապի մեխանիզմների գործարկումը, սխալների ընդունումը, վերլուծություն, թերի կողմերի արձանագրումը, ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը, հումանիստական մոլորմները, սեփական շահի ստորադասումը, անձնային բարձր որակների դրսևորումը: Կոնֆլիկտային և մանկավարժորեն անկարողունակ ընտանիքների հետ առավել համակողմանի աշխատանք է հարկավոր՝ բացառելու համար ընտանիքում երեխայի նկատմամբ բռնությունն ու անտարբերությունը: Անապահով կամ այլ խնդիրներով ընտանիքների երեխաներն առավել թիրախային են և առավել շատ է նկատվում կարիքը վերջիններիս ծնողների հետ համագործակցության խորացման: Ուստի և կարևոր է, որ հնարավոր ռիսկերը կանխելու և կյանքի բնականոն զարգացումը ապահովելու համար մանկավարժական բոլոր աշխատողները հոգ տանեն, որպեսզի ծնողը գիտակցաբար մոտենա նաև երեխաների էմոցիոնալ պահանջմունքների բավարարմանը, ինչպիսիք են՝ սիրո և անվտանգության, նոր փորձի, գովասանքի և գնահատման, պատասխանատվության պահանջմունքները: Խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի պարագայում դպրոցում ներդպրոցական մի շարք հարցերում ուսուցիչները չեն բախվում դժվարությունների, կոնֆլիկտներն առավել կառավարելի են դառնում, կազմակերպչական հարցերը լուծվում են առանց խոչընդոտների: Լոռու մարզի «Վանաձորի Դ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ում ևս սահմանված կարգով ձևավորվել և գործում է ծնողական խորհուրդ: Խորհուրդը հրավիրում է նիստեր, առաջադրում օրակարգեր և կատարում իրեն լիազորված գործառնությունները: Մակայն պետք է նկատել, որ խորհրդակցական այս մարմինը լիարժեքորեն չի իրացնում իր ներուժը, շատ դեպքերում իրավագիտակցության պակասով, պասիվությամբ պայմանավորված ունի ձեռնպահ դիրքորոշում, մինչդեռ խորհրդի ակտիվ ու համագործակցային աշխատանքի արդյունքում դպրոցում կարելի է ձևավորել առավել մասնակցային միջավայր: Քննվող թեմայի շուրջ դպրոցում իրապես առկա են որոշակի խնդիրներ, որոնք ուղղակիորեն վերաբերում են թե՛ մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական հմտություններին, նրանց կողմից ծնողների շրջանում իրականացվող սոցիալ-մանկավարժական աշխատանքների արդյունավետությանը, թե՛ ոչ պատասխանատու, կոնֆլիկտային և անտարբեր ծնողների առկայությանը: Ծնողների կողմից իրականացվող միջոցառումներն ու նախաձեռնությունները չունեն թեմատիկ բազմազանություն, միօրինակ են: Չեն իրականացվել մշակութային, սոցիալական, առողջապահական ուղղվածության, կանխարգելիչ և բացատրական նշանակության, համայնքային խնդիրներին վերաբերող, սեռատարիքային, հոգեբանական, ծնողավարական թեմաներով միջոցառումներ, քննարկումներ, մինչդեռ նկատվում է, որ խորհրդի անդամների հիմնական մասն ունի բարձրագույն մասնագիտական կրթություն և նշյալ ուղղությունները ևս կարելի էր ներառել: Նշենք, որ ծնողների շրջանում անց ենք կացրել սոցիոլոգիական հարցում: Հենվելով կատարված հետազոտության արդյունքների վրա՝ նկատենք, որ որևէ սովորող կրթության իրացման իրավունքի հետ չունի խնդիրներ: Հաստատությունը ձեռնարկում է բոլոր միջոցառումները՝ նմանօրինակ նախադեպերը կանխելու համար: Ի վերջո, ՀՀ-ի կրթության բնագավառում օրենսդրության խնդիրներից է «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների՝

Սահմանադրությամբ ամրագրված կրթության իրավունքի ապահովումը և պաշտպանությունը⁸: Հարցված ծնողների գերակշիռ մասի պնդմամբ՝ իրենց երեխաները հաճույքով են հաճախում դպրոց, ինչը խոսում է այն մասին, որ դպրոցում տիրում է բարոյահոգեբանական առողջ մթնոլորտ: Հարցված ծնողների 52%-ի երեխաներն ինքնուրույն են կատարում տնային առաջադրանքները: Այս համատեքստում պատկերը բարելավելու առումով կարիք կա աշխատանք տանել և՛ ծնողների հետ՝ բացառելու որևէ տեսակի միջամտություն սովորողների ինքնուրույն աշխատանքներին, և՛ ուսումնական գործընթացի վերահսկողական մեխանիզմների արդյունավետության բարձրացման առումով՝ ուսումնական դժվարություններ ունեցող սովորողներին բացահայտելու և այդ ուղղությամբ նպատակային աշխատանք տանելու տեսանկյունից: Այս հարցն առավել հրատապ է դառնում դիտարկելով ծնողների պատասխանն առ այն, որ միայն հարցված ծնողների 63%-ն է պնդել, որ իր երեխան չունի ուսումնական դժվարություններ: Մանկավարժահոգեբանական աջակցություն ստանում է հարցված ծնողների 74%-ի երեխաները: Սա խոսում է այն մասին, որ մանկավարժական աշխատողների շրջանում կարիք կա՝ ուսուցման անհատական սկզբունքի ապահովման, անհատակողմնորոշիչ մեթոդիկաների կիրառման, դաստիարակչական մեթոդների գործադրման հմտությունների զգարգացման:

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐ	ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐ
Ծնողական խորհուրդը սահմանված կարգով իրականացնում է նիստեր, քննարկում հաստատության համար առաջնային նշանակության հարցեր:	Ծնողների շրջանում կան պասիվ, անտարբեր, ծնողավարական ցածր հմտություններով ծնողներ, ովքեր անտարբեր են ներդրողական կյանքին և դպրոցի կառավարմանը:
Ծնողական խորհուրդն ունի մեծ պոտենցիալ, անդամների հիմնական մասն ունի բարձրագույն կրթություն, գիտակցական բարձր մակարդակ, պատասխանատվության զգացում:	Ծնողական խորհրդի դերը դպրոցում ունի մեծացման կարիք, շատ դեպքերում ծնողներն իրազեկվածության պակաս ունեն:
Ծնողների հիմնական մասը ակտիվորեն համագործակցում է դպրոցի հետ, ներկայանում ժողովներին, մասնակցում ներդրողական անցուղարձին, արտադրողական միջոցառումներին	Ծնողական խորհուրդը երբեմն չի կատարում իր լիազորությունները, չի օգտվում իր խորհրդակցական ձայնի իրավունքին:
Խորհուրդը հիմնականում մտահոգ է դպրոցի հիմնախնդիրներով, ծանոթ է իր լիազորություններին ու պարտավորություններին:	Խորհուրդը լիարժեքորեն չի համագործակցում մյուս խորհրդակցական մարմինների, շահառու կազմակերպությունների, համայնքի հետ:
Ծնողխորհրդի համագործակցությունը ծնողական համայնքի հետ հիմնականում արդյունավետ է:	

Հաստատության շենքային պայմանների նպատակային գործածությունը, ուժեղ կողմերն ու թերությունները

Նոր չափորոշիչներով սահմանված ուսուցման և ուսումնառության պայմանների ապահովման, կրթության որակի խթանման համար շատ կարևոր են նաև ուսումնական հարմարավետ, բարեկարգ և հասանելի պայմանները: Կրթությունը նաև միջավայր է, իսկ ենթակառուցվածքների ոչ բավարար հագեցվածությունը, անմխիթար ֆիզիկական վիճակը միմյայն բացասաբար է ազդում ներառական ու հասանելի կրթական ծառայությունների մատուցման վրա: Այս տեսանկյունից դպրոցում առկա են մի շարք անհարմարություններ, կարիքներ, որոնց լուծումն առավել իրատեսական կդարձնի կրթության որակի կայուն զարգացումը: Ընդհանուր առմամբ՝ Լոռու մարզի «Վանաձորի Դ. Ալիշանի անվան թիվ 27 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ը հիմնանորոգման կարիք ունի: Մի շարք ենթակառուցվածքներ նպատակային չեն գործածվում պայմանավորված անմխիթար ֆիզիկական վիճակով, գույքի բացակայությամբ, ուսումնական նյութերի և տեխնիկական միջոցների անբավարարությամբ: Պատուհանները, դռները ենթակա են փոխարինման, ներկայումս դրանք մաշված են և պիտանի չեն շահագործման: Տանիքը հարթ է, ինչի հետևանքով երկար տարիներ անձրևաջրերը ներ են թափանցել դպրոց՝ ամբողջությամբ վնասելով կոսմետիկ հարդարանքն ու հատակը: Չնայած այն հանգամանքի, որ դպրոցի միջանցքներում իրականացվել են ընթացիկ կոսմետիկ հարդարման

⁸ «Կրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 2:

աշխատանքներ, անձրևաջրերի և ձյան հալոցքից առաջացած ջրերի ներթափանցման հետևանքով ներկայումս միջանցքները ևս անմխիթաբար վիճակում են: Դպրոցի կաթսայատունը նույնպես ունի վերանորոգման անհրաժեշտություն: Մանիտարահիգենիկ պայմանների ապահովման, սովորողներ համար հարմարավետ պայմաններ ապահովելու նկատառումներից ելնելով՝ առաջնահերթություն է, որ հաստատության բոլոր սանհանգույցները լիարժեքորեն գործեն, ապահովված լինեն հոսող ջրով, օժանդակ պարագաներով: Թվով 7 սանհանգույցներ ունեն վերանորոգման կարիք: Դասասենյակները նույնպես վերանորոգման կարիք ունեն, գույքը, գրատախտակները հիմնականում հնամաշ են, միջավայրը տրամադրող չէ, գեղագիտական առումով իրավիճակը խոցելի է, անհրապույր: Հաջորդ կարևոր հիմնախնդիրը գրադարանի վերանորոգումն է, գրքային ֆոնդը՝ թարմացման կարիք ունի, չկան ժամանակակից գեղարվեստական գրքեր, ուսումնաօժանդակ նյութերի քանակը սահմանափակ է, հիմնականում առկա չեն մեթոդական ձեռնարկներ: Գրադարանի վերանորոգումն ու գրքային ֆոնդի համալրումը մեծապես կնպաստի սովորողների ընթերցասիրության զարգացմանը՝ ենթակառուցվածքը դարձնելով մշակութային և լեզվական կարողունակության զարգացման համար նպաստավոր միջավայր: Հաստատության ճաշարանը վերանորոգված է, կահավորված, սովորողները ստանում են տաք սնունդ: Դպրոցն ուն թվով երկու սպորտդահլիճ, որոնցից մեկը գտնվում է անմխիթաբար վիճակում, գույքը օգտագործման ենթակա չէ: Մյուս սպորտդահլիճը նորակառուց է, համալրվել է նոր գույքով և մոտ օրերս կհանձնվի շահագործման: Նոր սպորտդահլիճն ունի 3 սանհանգույց և լոգարան: Հաստատությունն ունի թվով երկու միջոցառումների դահլիճ: Հիմնական դահլիճն ունի վերանորոգման, գույքի թարմացման կարիք, չի ջեռուցվում, ինչի պատճառով ձմռան ամիսներին միջոցառումներն անց ենք կացնում միջոցառումների համար նախատեսված փոքրիկ դահլիճում: Հաստատության բուժկետի գույքը թարմացվել է, սակայն կարիք ունի կոսմետիկ վերանորոգման: Չափորոշչափեն կրթությունն արդյունավետ իրականացնելու համար առկա է վերանորոգված, թարմացված գույքով, համակարգիչներով, տպասարքով, էլեկտրոնային գրատախտակով հագեցած SMART դասասենյակ, որտեղ իրականացվում են ոչ ֆորմալ դասեր, քննարկումներ, S2S-ների կիրառությամբ դասեր: ՆՁՊ-ի կարիներտը համալրված է գույքով, սակայն ունի վերանորոգման կարիք, առկա է վերանորոգված, գույքով համալրված տեխնոլոգիայի դասասենյակ: Հաստատությունն ունի քիմիայի, ֆիզիկայի, կենսաբանության լաբորատորիաներ, որոնք վերանորոգման կարիք ունեն: Սարքավորումներ, նյութեր առկա են, սակայն հիմնական մասը հնամաշ է, ոչ սարգին: Մա լրջագույն ռիսկեր է պարունակում, քանի որ համապատասխան միջավայրի բացակայությունը հնարավորություն չի տալիս սովորողների մոտ հոտաքրքրություն ձևավորել ԲՏՃՄ ուսումնական բնագավառի առարկաների նկատմամբ, թիրախավորում է գործնական, լաբորատոր դասերի իրականացման արդյունավետությունը: ARMAT ինժեներական լաբորատորիան համալրված է գույքով, սակայն ունի վերանորոգման կարիք, գործում է վերանորոգված էկո դասասենյակ, որը համալրված է նաև գույքով, բուսականությամբ: Գործում է նաև թարմացված գույքով շախմատի դասասենյակ, որն ունի վերանորոգման կարիք: Ներառական միջավայր ապահովելու համար առկա է թվով երեք ռեսուրս սենյակ, որոնցից մեկը վերանորոգված և կահավորված է, առկա է նաև ԿԱՊԿ ունեցող սովորողներին հարմարեցված սանհանգույց, թեքահարթակներ: Ներառական միջավայրի լիարժեք ապահովման, ԿԱՊԿ ունեցող բոլոր սովորողներին անհատական մոտեցում ցույց տալու տեսանկյունից կարևոր է որթվով երկու ռեսուրս սենյակները նույնպես բերվեն համապատասխան տեսքի, համալրվեն անհրաժեշտ միջոցներով: Դպրոցի համար մեկ այլ կարևոր խնդիր էլ ջեռուցման համակարգի լիարժեք գործարկման ապահովումն է: Ջեռուցման համակարգն ամբողջապես չի բավարարում դպրոցի կարիքները, ուստի ձմռան ամիսներին որոշ ենթակառուցվածքների օգտագործումը գործնականում անհնար է դառնում: Հաստատությունն ունի պարի դասասենյակ, խմբակների սենյակ որոնք ունեն վերանորոգման և գույքի ձեռքբերման կարիք: Այս ենթակառուցվածքների բարելավումը կնպաստի, որ արդյունավետորեն զարգանա սովորողների մշակութային կարողունակությունը: Դպրոցի տարածքը մասնակի կանաչապատ է, դպրոցի բակը հարուստ է բուսականությամբ, հարակից տարածքն անվտանգ է, ցանկապատված: Դպրոցամերձ տարածքում հիմնվել է 2 ջերմոց, յուրաքանչյուրը՝ 400 ք/մ: Ջերմոցում աճեցվում է հազար, լոլիկ, վարունգ, ելակ, որոնք, որպես էկոլոգիապես մաքուր սնունդ, օգտագործվում են դպրոցի ճաշարանում: Ջերմոցներում աշակերտներն անց են կացնում գործնական դասեր, մշակում են բանջարեղենը: Դպրոցի տարածքում առկա է 180ք/մ այգի, որտեղ աճեցվում է ազնվամորի, որը նույնպես երեխաների համար է: Դպրոցի տարածքում առկա է 800ք/մ ինտենսիվ այգի: Այգու տարածքը դպրոցի աշակերտների, ծնողների դպրոցի աշխատակիցների կողմից մաքրվել է, ցանկապատվել, սակայն տնկիներ առկա չեն: Կարևոր ձեռքբերում են նաև դպրոցի տանիքին տեղադրված արևային

վահանակները՝ 40 մեգաբայթ հզորությամբ: Դպրոցը չունի բացօթյա դասասենյակ՝ ոչ ֆորմալ դասերանցկացնելու համար: Առկա է 21 համակարգիչ, որոնցից համակարգչային սենյակում՝ 17-ը, 4 դյուրակիր համակարգիչ, 3 պլանշետ, 5 տպասարք: Համակարգչային ֆոնդն ունի համալրման կարիք: Կարիք կա առարկայական կաբինետները համալրել նորագույն սարքավորումներով, ինտերնետ կապով, համակարգիչներով, պրոյեկտորով, որպեսզի ժամանակակից պահանջներին համապատասխան դասեր անցկացվեն: Ուսուցչանոցն ունի վերանորոգման, գույքի թարմացման, ինտերնետ կապով, համակարգչով ապահովման կարիք: Այսպիսով, փորձենք ստորև բերված երկայուն աղյուսակում ամբողջացնել հաստատության շենքային պայմանների նպատակային գործածության ուժեղ կողմերն ու թերությունները:

Ուժեղ Կողմեր	Թուօժ Կողմեր
Հաստատության շենքը տիպային է, կարող է ընդունել մինչև 850 սովորող:	Հիմնանորոգման կարիք ունի դպրոցի տանիքը, անհրաժեշտ է տեղադրել ջուրը հեռացնող խողովակներ՝ անձրևաջրերի և ձնհալից գոյացող ջրերի մուտքը դպրոց արգելափակելու համար:
Հաստատությունն ունի նորակառույց սպորտային դահլիճ:	Պատուհանները, դռները ենթակա են փոխարինման, դպրոցն ունի հիմնային կոնստրուկցիաների ամրացման կարիք:
Հաստատությունում գործում է էկո դասասենյակ, ARMAT լաբորատորիա	Ջեռուցման համակարգը լիարժեքորեն չի ապահովում դպրոցի կարիքները:
Հաստատության ճաշարանը վերանորոգված է, կահավորված, սովորողները ստանում են տաք սնունդ:	Դպրոցը չունի մի շարք առարկայական դասասենյակներ, թվով երեք լաբորատորիաներն ունեն վերանորոգման կարիք:
Հաստատությունն ունի գործող ջերմոց, արևային վահանակներ, ինտենսիվ այգի:	Գրադարանն ունի վերանորոգման կարիք, գրքային ֆոնդը՝ համալրման, թարմացման:
ԿԱՊԿ ունեցող սովորողների ուսումնական միջավայրի պայմաններն ապահովված են, առկա են թեքահարթակներ, հարմարեցված թվով երկու սանհանգույցներ:	Դասասենյակներն ունեն վերանորոգման, նոր գույքով համալրման, ուսումնականության բազայով և տեխնիկական միջոցներով համալրման կարիք:
Հաստատության տարածքը թույլ է տալիս վերակազմավորել մի շարք դասասենյակներ, օժանդակ սենյակներ:	Թվով յոթ սանհանգույցներն ունեն վերանորոգման անհրաժեշտություն:
Դպրոցի տարածքը մասնակի կանաչապատ է, դպրոցի բակը հարուստ է բուսականությամբ, հարակից տարածքն անվտանգ է, ցանկապատված:	Միջանցքներն ունեն կոսմետիկ վերանորոգման անհրաժեշտություն, բակում առկա չէ բացօթյա դասարան:
	Միջոցառումների դահլիճն ունի վերանորոգման կարիք:
	Խմբակների սենյակը, պարի և շախմատի, ՆՁՊ-ի դասասենյակները, ARMAT լաբորատորիան, ուսուցչանոցն ունեն վերանորոգման, անհրաժեշտ գույքով և միջոցներով համալրման կարիք:

ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԽԴԻՐՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

Նպատակ 1. Բարձրացնել սովորողների ուսումնական մոտիվացիան և աշխատունակությունը

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
<p>1. Ուսուցման և ուսումնասիրության գործընթացում մասնակցային միջավայրի ապահովում</p>	<p>1. Վարել համագործակցային, փոխներգործուն դասեր՝ համագործակցային խմբերում հավասարաչափ ներգրավելով և՛ առաջադիմող, և՛ ետմնացող սովորողների</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, դիդակտիկ նյութեր, S2S</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ /Դասերը իրականացվում են նորարարական մեթոդներով, ինչը թույլ է տալիս ապահովել մասնակցային միջավայր Լավ արդյունք /50-79%/ Մասնակցային միջավայրը խոցելի է, ետմնացող սովորողները մասամբ են մասնակցում դասին Բավարար արդյունք /20-49%/ Ուսումնական միջավայրը ուսուցչակենտրոն է, սովորողները պասիվ են</p>	<p>Մեթոդական գիտելիքների և հմտությունների պակաս, նպատակային և թիրախային մեթոդներ ընտրելու կարողությունների բացակայություն</p>	<p>Ուսուցիչների տարբեր նորարարական մեթոդներով դասեր պլանավորելու և վարելու հմտությունների կատարելագործում</p>
	<p>2. Իրականացնել ուսումնական նախագծեր՝ համագործակցային խմբերում հավասարաչափ ներգրավելով և՛ առաջադիմող, և՛ ետմնացող սովորողների</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, ուսումնական նախագծերի պլաններ</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Իրականացվող ուսումնական նախագծերի և սովորողները</p>	<p>Ուսումնական նախագծեր պլանավորելու և ընթացքը վերահսկելու հմտությունների բացակայություն</p>	<p>Սովորողների նախագծելու, տեղեկատվությունը համակարգելու, ինքնուրույն և ներկայացնելու հմտությունների ձևավորում, ուսուցիչների</p>

				<p>ինքնուրույն գործունեություն են ծավալում, համագործակցում իրար հետ <u>Լավ արդյունք /50-79%/</u> Իրականացվող ուսումնական նախագծերի ընթացքին մեծ է ուսուցչի մասնակցությունը, սովորողների համագործակցությունը թույլ է Բավարար արդյունք /20-49%/ Իրականացվող ուսումնական նախագծերի սովորողները պասիվ են, հիմնականում չեն համագործակցում միմյանց հետ</p>		<p>մեթոդական գիտելիքների կատարելագործում՝ վերապատրաստումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության միջոցով</p>
3.Վարել դասեր՝ կիրառելով ուսուցման պրոբլեմային մեթոդներ, շերտավորված առաջադրանքներ	2024-2029 թթ.	Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, S2S գործիքներ	<p><u>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</u> Ետ մնացող առաջադիմող սովորողների համարատկա են ուսումնական նպաստավոր պայմաններ <u>Լավ արդյունք /50-79%/</u></p>	Պրոբլեմային մեթոդներ, շերտավորված առաջադրանքներ կիրառելու հմտությունների բացակայություն	Ուսուցիչների տարբեր նորարարական մեթոդներով դասեր պլանավորելու և վարելու հմտությունների կատարելագործում, նոր մեթոդների ներմուծում, որոնք զարգացնում են քննադատական մտածողությունը	

				<p>Ետ մնացող և առաջադիմող սովորողների համար նպաստավոր ուսումնական պայմաններ են ապահովում որոշ ուսուցիչներ</p> <p>Բավարարարդյունք /20-49%/</p> <p>Ետ մնացող և առաջադիմող սովորողների համար նպաստավոր ուսումնական պայմաններ առկա չեն</p>		
<p>2. Գնահատման չափորոշահեն տեսակների արդյունավետ կիրառում, գնահատման շղթայի արդյունավետ կառուցում</p>	<p>1. Իրականացնել հայտորոշիչ, ձևավորող, ամփոփիչ գնահատում՝ կիրառելով համապատասխան գնահատման գործիքներ, այդ թվում՝ գնահատման սանդղակներ, ինքնագնահատման ռուբրիկներ, փոխադարձ գնահատման հնարներ, նպատակային թեստեր, թղթապանակ և այլն</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, գնահատման ժամանակակից ձևեր, ռուբրիկներ, գնահատման սանդղակներ, ինքնագնահատման ռուբրիկներ, փոխադարձ գնահատման հնարներ, թղթապանակ, հայտորոշիչ թեստեր, ամփոփիչ թեստեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Բոլոր ուսուիչների կողմից նթացիկ գնահատում և իրականացվում է ն' միավորային , ն' ձևավորող գնահատման ձևերով, գնահատում և օբյեկտիվ է, հիմնավոր, արդյունավետ</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Ուսուցիչներ ի կեսից ավելին ընթացիկ</p>	<p>Չսովորոշահեն գնահատման տեսակներ և գործիքներ կիրառելու դժվարություններ, տեսական գիտելիքների պակաս</p>	<p>Ուսուցիչների մասնագիտակա և ն հմտությունների կատարելագործում, գնահատման տարբեր ժամանակակից ձևերի վերաբերյալ տեսական գիտելիքների և գործնական հմտությունների կատարելագործում՝ վերապատրաստումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության միջոցով</p>

				<p>գնահատում և իրականացն ում է ն' միավորային , ն' ձևավորող գնահատմա ն ձևերով, գնահատում ն օբյեկտիվ է, հիմնավոր, արդյունավե տ Բավարար արդյունք /20-49%/ Մի քանի ուսուցիչներ ի կողմից ընթացիկ գնահատում և իրականացվ ում է ն' միավորային , ն' ձևավորող գնահատմա ն ձևերով, գնահատում ն օբյեկտիվ է, հիմնավոր, արդյունավե տ</p>		
2.Միավորային գնահատման ժամանակ հիմնավորել սովորողի գնահատականը՝ մատնանշել ուժեղ և թույլ կողմերը	2024-2029 թթ.	Միավորային գնահատման գործիքներ՝ բանավոր հարցում, գործնական աշխատանք, թեմատիկ գրավոր աշխատանք, կիսամյակային ամփոփիչ աշխատանք	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչներ և իրականացն ում են իրական, չափելի հիմնավորվ ած միավորային գնահատում Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչներ ի կեսից ավելին իրականացն ում են իրական,</p>	Միավորային գնահատման անհուսալիություն, առանց հիմնավորման գնահատում, գնահատման ընթացքում իրական պատկերի ստվերում,	Հիմնավորված, օբյեկտիվ գնահատման տեսական հիմքերի և գործնական հմտությունների զարգացում ուսուցիչների շրջանում՝ վերապատրաստ ումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության միջոցով	

				չափելի հիմնավորված միավորային գնահատում Բավարարարդյունք /20-49%/ Միայն մի քանի ուսուցիչ է իրականացնում իրական, չափելի հիմնավորված միավորային գնահատում		
3Ապահովել հետադարձ կապ բաց, ձևավորող գնահատումն իրականացնել վերջնական հայտորոշման արդյունքների հիման վրա	2024-2029 թթ.	Ռուբրիկներ, աղյուսակներ, հայտորոշիչ առաջադրանքներ, ԳՈՒՄ աղյուսակ, հարցադրումների մեթոդ, ֆրայերի մեթոդ, գիտելիքների բուրգ, մտազրոհ և այլն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչները տիրապետում են հետադարձ կապի ապահովման գործիքներին լիարժեքորեն կիրառելով Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչներն օգտվելով տիրապետում է հետադարձ կապի ապահովման գործիքներին կիրառում դասերին Բավարարարդյունք /20-49%/ Միայն մի քանի ուսուցիչ է տիրապետում	Հետադարձ կապի անարդյունավետ ապահովում, մեթոդական գիտելիքների պակաս	Հետադարձ կապի ապահովման գործիքներ կիրառելու հմտությունների կատարելագործում՝ վերապատրաստումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության միջոցով	

				<p>ւմ հետադարձ կապի ապահովման գործիքների և կիրառում դասերին</p>		
<p>3. Սովորողների համար ինքնուրույն սովորելու հնարավորության ապահովում</p>	<p>1. Հաճախակի հանձնարարել ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքներ, ռեֆերատներ, սահիկաշարեր, զեկուցումներ</p>	<p>2024-2029 թթ</p>	<p>Հետազոտական աշխատանքներ, ռեֆերատներ, սահիկաշարեր, զեկուցումներ, մոդելավորումներ, գրաֆիկների վերլուծություն, էսսե</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Համապատասխան ուսումնական միջավայրի ապահովման արդյունքում բոլոր սովորողներն ունեն զարգացած սովորել սովորելու կարողունակություն</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Համապատասխան ուսումնական միջավայրի ապահովման արդյունքում սովորողների մի մասն ունի զարգացած սովորել սովորելու կարողունակություն</p> <p>Բավարար արդյունք /20-49%/</p> <p>Համապատասխան ուսումնական միջավայրի բացակայության պատճառով սովորողներ</p>	<p>Ուսուցչակենտրոն մոտեցումներ, սովորողների ինքնուրույն գործունեության հմտությունների պակաս</p>	<p>Սովորողների նախագծելու, տեղեկատվությունը համակարգելու, ինքնուրույն մշակելու և ներկայացնելու հմտությունների ձևավորում, սովորողակենտրոն ուսումնական միջավայրի ապահովում</p>

				ը չունեն զարգացած սովորել սովորելու կարողունա կություն		
2.Իրականացնել փոքր և մեծ համագործակցային խմբերով գործնական, լաբորատոր, փորձարարական աշխատանքներ	2024-2029 թթ	Կոլեկտիվ ուսուցման մեթոդ, համագործակցային, փոխներգործուն մեթոդներ, Ռիվինի մեթոդ, քարտային առաջադրանքներ, առցանց լաբորատոր փորձեր	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչներ ի կողմից լիարժեքորե ն ապահովվու մ է համագործա կցային ուսումնակա ն միջավայր Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչներ ի կեսից ավելին դասին ապահովում համագործա կցային ուսումնակա ն միջավայր Բավարար արդյունք /20-49%/ Միայն մի քանի ուսուցիչ են դասին ապահովում համագործա կցային ուսումնակա ն միջավայր	Ուսուցման համագործակցային մեթոդներով աշխատելու, դասարանը կառավարելու հմտությունների պակաս, սովորողների համագործակցային հմտությունների անբավարար մակարդակ	Սովորողների հաղորդակցակա ն, համագործակցա յին, փոխուսուցման, փոխադարձ գնահատման հմտությունների ձևավորում, ուսուցիչների մեթոդական գիտելիքների կատարելագործո ւմ՝ վերապատրաստ ումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության միջոցով	
3.Կիրառել S2S գործիքներ, սովորողներին տրամադրել ուսումնաօժանդակ նյութեր՝ ինքնուրույն տեղեկատվության հավաքագրման, մշակման և ներկայացման նպատակով, բացառել մեխանիկական վերապատումներ	S2S 2024-2029 թթ	Համացանցային տեղեկատվական հարթակներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, բառարաններ, տեքստային խմբագրիչներ, մուլտիմեդիա, սահիկաշար, քննադատական, վերլուծական մտածողությունը զարգացնող առաջադրանքներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչներ ի կողմից դասին կիրառվում են ուսումնաօժ անդակ նյութեր, այդ թվում՝ առցանց Լավ	Ուսուցիչների շրջանում S2S-ների կիրառման հմտությունների պակաս, ուսումնաօժանդակ միջոցների անտեսում	Ուսուցիչների S2S հմտությունների կատարելագործո ւմ, տարբեր կրթական հարթակներով աշխատելու հմտությունների ձևավորում, կատարելագործո ւմ՝վերապատրա ստումների, փորձի փոխանակման,	

	ը դասին			արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչներ ի կեսից ավելին դասին կիրառում է ուսումնաստանողակ նյութեր, այդ թվում ստացանց Բավարար արդյունք /20-49%/ Միայն մի քանի ուսուցիչ են դասին կիրառում ուսումնաստանողակ նյութեր, այդ թվում ստացանց		ինքնակրթության միջոցով
4. Չափորոշիչների վրա հիմնված ուսումնական գործընթացի պլանավորում, իրականացում	1. Ուսումնադաստիարակչական գործընթացը պլանավորել և իրականացնել՝ հիմնվելով նոր չափորոշիչների պահանջների վրա	2024-2025 ուստարվա սկզբին և շարունակաբար	Չափորոշիչներ, օրինակելի օրվա դասի պլանավորում, նորարարական մեթոդներ, գնահատման չափորոշիչներն տեսակներ, գործիքներ, տարբեր դասատիպեր, դիդակտիկ միջոցներ, ուսումնաստանողակ նյութեր, ուսումնական նախագծեր, երկարօրյա ուսուցում, արտադպրոցական ուսուցում, խմբակներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչներ ի կողմից դասը պլանավորվում և իրականացվում է համաձայն հանրակրթական պետական և առարկայական չափորոշիչների պահանջներ ի Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչներ ի կեսից դասը պլանավորում և իրականացնում է՝ համաձայն հանրակրթ	Պասիվ, անտարբեր, ուսուցման ավանդական մեթոդներին հակված ուսուցիչներ, մասնագիտական զարգացման համար ոչ բարենպաստ պայմաններ, ռեսուրսների բացակայություն	Վերապատրաստումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության համար նպաստավոր պայմանների ապահովում, անհրաժեշտ մեթոդական ռեսուրսներով ապահովում, չափորոշիչներով աշխատելու կարողության զարգացում

				<p>ական պետական և առարկայական չափորոշիչների պահանջները</p> <p>Բավարարարդյունք /20-49%/</p> <p>Միայն մի քանի ուսուցիչ են դասը պլանավորում և իրականացնում՝ համաձայն հանրակրթական պետական և առարկայական չափորոշիչների պահանջները</p>		
	<p>2. Ապահովել, որ դասագործընթացի ավարտին տեսանելի և չափելի լինի ականկալվող կարողունակությունների ձևավորումը</p>	<p>2024-2025 ուստարվա սկզբին և շարունակաբար</p>	<p>Չափորոշիչներ, օրինակելի օրվա դասի պլանավորում, առանցքային կարողունակություններ, նորարարական մեթոդներ, գնահատման գործիքներ, տարբեր դասատիպեր, դիդակտիկ միջոցներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, ուսումնական նախագծեր, երկարօրյա ուսուցում, խմբակներ, արտադպրոցական ուսուցում</p>	<p>Գերազանցարդյունք: /80-100%/</p> <p>Բոլոր ուսուցիչները համարապահովված են և մասնագիտական զարգացման լիարժեք պայմաններ</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Ուսուցիչները մի մասը հնարավորություն ունի մասնագիտական զարգացման</p> <p>Բավարարարդյունք /20-49%/</p> <p>Մասնագիտական</p>	<p>Պասիվ, անտարբեր, ուսուցման ավանդական մեթոդներին հակված ուսուցիչներ, մասնագիտական զարգացման համար ոչ բարենպաստ պայմաններ, ռեսուրսների բացակայություն, կարողունակությունների զարգացման համար ոչ նպաստավոր ուսումնական միջավայր</p>	<p>Վերապատրաստումների, փորձի փոխանակման, ինքնակրթության համար նպաստավոր պայմանների սպասվում, անհրաժեշտ մեթոդական ռեսուրսներով սպասվում, չափորոշիչներով աշխատելու կարողության զարգացում</p>

				զարգացման համար առկա չեն աջակցող և հարմարավետ պայմաններ		
--	--	--	--	---	--	--

Նպատակ 2. Պայմաններ ապահովել ՆԴԿ-ի և արտաքին գնահատման արդյունավետ իրականացման համար

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ փոփոխություններ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
1. ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի, տեսչական մարմնի հետ համագործակցության խորացում՝ ուղղված ուսումնադաստիարակչական գործընթացի շարունակական զարգացմանը	1. Համագործակցել ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ՝ դպրոցում ուսումնադաստիարակչական որակի մշտադիտարկման և շարունակական բարելավման նպատակով	2024-2029 թթ.	Գրավոր աշխատանքներ՝ թելադրություն, թեստային առաջադրանք, հայտորոշում, սովորողների կրթական կարիքների վերհանում, ուսուցիչների մասնագիտական կարիքների վերհանում	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համատեղ դպրոցում արդյունավետորեն իրականացվում են մշտադիտարկումներ, ստուգումներ՝ վերաբերող ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունքներին Լավ արդյունք: /50-79%/ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համատեղ դպրոցում երբեմն իրականացվում են մշտադիտարկումներ, ստուգումներ՝ վերաբերող ուսումնադաստիարակչական	Պասիվ, չհամագործակցող ուսուցիչներ, ավանդական դասատիպերի, մեթոդների կիրառում, իմիտացիոն բնույթի դասեր	ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համագործակցային շարունակական հարաբերությունների հաստատում, ուսուցիչներին՝ վերջինիս կողմից տրամադրվող աջակցությանն ակնաչափով լինելու ուղղորդում

				<p>ական գործընթացի արդյունքներին Բավարար արդյունք /20-49%/ ԿՋԱԿ հիմնադրամի հետ համատեղ դպրոցում հազվադեպ են իրականացվում մշտադիտարկումներ, ստուգումներ՝ վերաբերող ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունքներին</p>		
<p>2. Համագործակցել Կրթության պետական տեսչության հետ՝ դպրոցում կրթության որակի մշտադիտարկման, առկա խնդիրների վերհանման և շարունակական բարելավման նպատակով</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Գրավոր աշխատանքներ՝ թելադրություն, թեստային առաջադրանք, դասավտումներ, հայտորոշում, կրթական կարիքների վերհանում, ուսուցիչների մասնագիտական կարիքների վերհանում, դասավտումներ, քանակական և որակական հետազոտություններ</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Կրթության պետական տեսչության կողմից իրականացվում են մշտադիտարկումներ, ստուգումներ և Լավ արդյունք /50-79%/ Կրթության պետական տեսչության կողմից երբեմն են իրականացվում մշտադիտարկումներ, ստուգումներ և Բավարար արդյունք /20-49%/ Կրթության պետական տեսչության</p>	<p>Պասիվ, չհամագործակցող ուսուցիչներ, ավանդական դասատիպերի, մեթոդների կիրառում</p>	<p>Տեսչական մարմնի հետ համագործակցային շարունակական հարաբերությունների հաստատում, ուսուցիչներին՝ վերջինիս կողմից արձանագրված բացթողումների, անհամապատասխանությունների շտկում, արագ արձագանքում</p>	

				կողմից հազվադեպ են իրականացվում մշտադիտարկումներ, ստուգումներ		
	3. Ականջալուր լինել ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի կողմից տրամադրվող մեթոդամանկավարժական աջակցությանը	2024-2029 թթ.	Օրինակելի օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր,, առցանց կրթական ուղեցույցներ, մեթոդական ձեռնարկներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ առկա է արդյունավետ համագործակցություն Լավ արդյունք /50-79%/ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համագործակցում են հաստատության ուսուցիչները կեսից ավելին Բավարար արդյունք /20-49%/ ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի հետ համագործակցում են մի քանի ուսուցիչներ	Կրթական նորարարություններով չհետաքրքրվող, ոչ կարողունակ ուսուցիչներ	Իրազեկողական բնույթի միջոցառումներով ուսուցիչներին ուղղորդում մասնակցելու ԿԶՆԱԿ հիմնադրամի կողմից իրականացվող վերապատրաստումներին, սեմինարներին
2. Տնօրենության կողմից սովորողների մնացորդային գիտելիքների պարբերական ուսումնասիրության ապահովում	1. Պարբերաբար հանձնարարել տնօրենության կողմից գրավոր աշխատանքներ, այդ թվում՝ շերտավորված առաջադրանքներ, թելադրություններ, հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքներ	2024-2029 թթ.	Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, գնահատման ժամանակակից ձևեր, ռուբրիկներ, գնահատման սանդղակներ, ինքնագնահատման ռուբրիկներ, փոխադարձ գնահատման հնարներ, թղթապանակ, դասալսումներ, արձանագրություններ, քննարկումներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Տնօրենության կողմից ինտենսիվորեն հանձնարարվում են շերտավորված առաջադրանքներ, թելադրություններ,	Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների ոչ բավարար իմացություն, դրանց կիրառման հմտությունների պակաս, սովորելու կարողունակության ցածր մակարդակ ուսուցիչների շրջանում, չհիմնավորված գերինքնավստահությամբ	Օրվա դասը պլանավորելու, վարելու, շերտավորված առաջադրանքներ կազմելու հմտությունները զարգացում ուսուցիչների շրջանում՝ ներդրողական և արտադրողական ռեսուրսների կրթության

				<p>հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքներ</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Տնօրենության կողմից երեմն հանձնարարվում են շերտավորված առաջադրանքներ, թելադրություններ, հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքներ</p> <p>Բավարար արդյունք /20-49%/</p> <p>Տնօրենության կողմից հազվադեպ են հանձնարարվում շերտավորված առաջադրանքներ, թելադրություններ, հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքներ</p>	<p>յան առկայություն</p>	<p>միջոցով</p>
	<p>2.Ցածր արդյունքների պարագայում առավել հաճախ ստուգել սովորողների մնացորդային գիտելիքները</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Հայտորոշիչ գնահատման գործիքներ՝ հարցում, գործնական աշխատանք, հարցադրումների մեթոդ, հայտորոշում, կրթական կարիքի գնահատում</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Սովորողների կրթական կարիքներն արդյունավետորեն մշտադիտարկվում են</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Սովորողների կրթական կարիքները մշտադիտարկվում են, սակայն</p>	<p>Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, գնահատման ձևերի ոչ բավարար իմացություն, դրանց կիրառման հմտությունների պակաս</p>	<p>Քննարկումների, կլոր սեղանների շարունակական կազմակերպում՝ վերաբերող ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, գնահատման ձևերի կիրառման առանձնահատկություններին</p>

				գործընթացը մասամբ է արդյունավետ Բավարար արդյունք /20-49%/ Սովորողների կրթական կարիքները հազվադեպ են մշտադիտարկվում		
	3.Ետ մնացող և առաջադիմող սովորողների համար դասին ապահովել համապատասխան ուսումնական միջավայր	2024-2029 թթ.	Ռուբրիկներ, աղյուսակներ, հայտորոշիչ առաջադրանքներ, ԳՈՒՍ աղյուսակ, հարցադրումների մեթոդ, լրացուցիչ առաջադրանքներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչները իրառում են սովորողների կրթական կարիքներին համապատասխան առաջադրանքներ Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչները կեսից ավելին կիրառում է սովորողների կրթական կարիքներին համապատասխան առաջադրանքներ Բավարար արդյունք /20-49%/ Միայն մի քանի ուսուցիչ է դասին կիրառում շերտավորված ուսուցում	Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, գնահատման ձևերի ոչ բավարար իմացություն, դրանց կիրառման հմտությունների պակաս, անտարբեր ուսուցիչներ	Քննարկումների, կլոր սեղանների շարունակական կազմակերպում՝ վերաբերող ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, գնահատման ձևերի կիրառման առանձնահատկություններին, երկար արօրյա ուսուցման համար նպաստավոր պայմանների ապահովում, ետ մնացող և օժտված սովորողների համար իրենց կարողություններին համապատասխան ուսումնական միջավայրի ապահովում
3. Դասալսումների արդյունավետ իրականացման համար նպաստավոր	1.Ապահովել «Թիչ» դասալսման գործիքի արդյունավետ ներդրումը	2024-2025 ուստարի, շարունակաբար	«Թիչ» դասալսման գործիք, S2S, վերապատրաստումներ, փորձի փոխանակում, դասալսման արձանագրություններ. խմբային և անհատական	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Ապահովված են «Թիչ» դասալսման	Նորարարություններ ից խուսափող մանկավարժական և վարչական աշխատողներ, անտարբերություն	Կրթական նորարարությունների նկատմամբ աշխատակիցները ի հետաքրքրվածու

պայմանների սպասելիություն	դպրոցում		քննարկումներ	գործիքի կիրառման հնարավոր ություններ Լավ արդյունք /50-79%/ Մասամբ են սպասելի ծ են «Թիչ» դասալսման գործիքի կիրառման հնարավոր ություններ Բավարար արդյունք /20-49%/ «Թիչ» դասալսման գործիքի կիրառման հնարավոր ություններ սպասելի ծ չեն	մասնագիտական զարգացման նկատմամբ	թյան բարձրացում, օրինակելի փորձին ծանոթանալու հնարավորությունների սպասելիություն, վերապատրաստումների միջոցով մասնագիտական զարգացում
	2.Բարձրացնել մանկավարժական և համակազմի դասալսումներ կատարելու, արձանագրելու և վերլուծելու հմտությունները	2024- 2029 թթ	Վերապատրաստումներ, փորձի փոխանակում, դասալսման արձանագրություններ. խմբա յին և անհատական քննարկումներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր մանկավարժ ներն ունեն դասալսումն եր կատարելու, արձանագրե լու և վերլուծելու հմտությունն եր Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավար ժների մի մասն ունի դասալսումն եր կատարելու, արձանագրե լու և վերլուծելու հմտությունն եր Բավարար արդյունք /20-49%/ Մի քանի մանկավարժ ներ ունեն	Նորարարություններ ից խուսափող մանկավարժական և վարչական աշխատողներ, անտարբերություն մասնագիտական զարգացման նկատմամբ, սկսնակ ուսուցիչների զարգացման համար ոչ բարենպաստ միջավայր	Քննարկումների, սեմինարների շարունակական կազմակերպում վերաբերող դասալսման կարևորությանը, գործիքներին, ձևերին, դասալսումները ճիշտ և օբյեկտիվ արձանագրելու հմտությունների և

				դասալսումներ կատարելու, արձանագրելու և վերլուծելու հմտություններ		
--	--	--	--	--	--	--

Նպատակ 3. Շարունակաբար քայլեր ձեռնարկել՝ ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման կարիքներն արդյունավետորեն բավարարելու համար

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ փոփոխություններ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
1. Ուսուցիչների մեթոդական գիտելիքների մակարդակի բարձրացում, գործնական հմտություններ և կարողություններ զարգացում, մասնագիտական աճի համար պայմանների ստեղծում	1. Աջակցել ուսուցիչներին՝ պարտադիր ատեստավորման ը մասնակցելու և ուսուցչի որակավորման տարակարգին դիմելու հարցերում	2024-2029 թթ.	Օրինակելի օրվա դասի պլանավորումներ, մեթոդական ձեռնարկներ, ուսուցողական հոլովակներ, S2S գործիքներ, մասնագիտական գրականություն, դասալսման արձանագրություններ, տարակարգի փաթեթեր	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ուսուցիչներին տրամադրվում է խորհրդատվական աջակցություն և մասնագիտական զարգացման և ուղղված հարցերում Լավ արդյունք /50-79%/ Ուսուցիչների մի մասին է միայն տրամադրվում խորհրդատվական աջակցություն և մասնագիտական զարգացման և ուղղված հարցերում Բավարար արդյունք /20-49%/ Մասնագիտական զարգացման	Պասիվ, չհամագործակցող ուսուցիչներ, ավանդական դասատիպերի, մեթոդների կիրառում, նորորարությունների նկատմամբ անտարբերություն, պասիվություն, ինքնակրթության, նախաձեռնողականության բացակայություն	Գործընկերների օրինակելի փորձի հանրայնացում, իրազեկող, մոտիվացնող բնույթի գրույցների վարում, մեթոդական, մասնագիտական և աջակցության, խորհրդատվության տրամադրում

				ն ուղղված հարցերում խորհրդատվական աջակցություն ուսուցիչները չեն ստանում դպրոցում		
2. Մանկավարժական աշխատողների ինքնակրթության համար ապահովել նպաստավոր պայմաններ՝ մեթոդական ձեռնարկներ, համակարգիչ, ինտերնետ կապ, վերապատրաստումներ, ատեստավորումներ	2024-2029 թթ.	Մեթոդական ձեռնարկներ, համակարգիչ, ինտերնետ կապ, վերապատրաստումներ, ատեստավորումներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Մանկավարժական աշխատողների ինքնակրթության համար դպրոցում ապահովված են բարենպաստ պայմաններ Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավարժական աշխատողների մի մասի ինքնակրթության համար դպրոցում ապահովված են բարենպաստ պայմաններ Բավարար արդյունք /20-49%/ Մանկավարժական աշխատողների ինքնակրթության համար դպրոցում ապահովված չեն բարենպաստ պայմաններ	Ուսումնասնության կա ն բազայի անբավարարություն, անհասանելիություն, ուսուցչի կարիքների նկատմամբ անտարբերություն	Մեթոդական, մասնագիտական աջակցության, խորհրդատվության տրամադրում, ինքնակրթության համար անհրաժեշտ ռեսուրսներով, միջոցներով ուսուցիչներին ապահովում	
3. Հաճախակի կազմակերպել սեմինարներ, քննարկումներ՝ վերաբերող	2024-2029 թթ.	Քննարկումներ, սեմինարներ, հանդիպումներ, ուսուցչական առցանց հարթակներ,	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Դպրոցում շարունակա	Պասիվ, նորարարություններին չհարմարվող մանկավարժական համակազմ,	Ուսուցիչներին առաջարկել իքնուրույն ուսումնասիրություններ	

	<p>ուսուցման ժամանակակից մեթոդներին, դասատիպերին, չափորոշաններին գնահատման տեսակներին, գործիքներին</p>		<p>մանկավարժական նախաձեռնություններ, հանդիպումներ ուրտի ներկայացուցիչների հետ, համագործակցություն գործընկեր դպրոցների ուսուցիչների հետ</p>	<p>բար անց են կացվում մանկավարժների մասնագիտական զարգացման ն ուղղված քննարկումներ, սեմինարներ <u>Լավ արդյունք /50-79%/</u> Դպրոցում ըստ անհրաժեշտության անց են կացվում մանկավարժների մասնագիտական զարգացման ն ուղղված քննարկումներ, սեմինարներ <u>Բավարար արդյունք /20-49%/</u> Դպրոցում գրեթե չեն անցկացվում մանկավարժների մասնագիտական զարգացման ն ուղղված քննարկումներ, սեմինարներ</p>	<p>ունօրենության կողմից անտարբերություն աշխատակիցների մասնագիտական զարգացման կարիքների նկատմամբ</p>	<p>կատարել, հանդես գալ մեթոդական զեկուցումներով, մեծացնել համատեղ մասնագիտական զարգացմանն ուղղված միջոցառումների թիվը</p>
<p>2. Ուսուցիչների միջև համագործակցության, փոխօգնության միջոցառումների ձևավորում</p>	<p>1. Մեթոդական միավորումների անդամների համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծել՝ փորձի փոխանակման, համագործակցության համար, ապահովել մասնակցային, առողջ բարոյահոգեբանական միջավայր</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Օրվա դասի պլանավորում, ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, գնահատման ժամանակակից ձևեր, ռուբրիկներ, գնահատման սանդղակներ, սանդղակներ, ինքնագնահատման ռուբրիկներ, փոխադարձ գնահատման հնարներ, թղթապանակ, դասալսումներ, քննարկումներ</p>	<p><u>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</u> Մանկավարժական աշխատողների համար ապահովված է փորձի փոխանակման, համագործակցության համար, մասնակցային, առողջ բարոյահոգե</p>	<p>Համագործակցային հաղորդակցական հմտությունների պակաս, անտարբեր մանկավարժական համակարգ, անառողջ միջավայր</p>	<p>Տարբեր հոգեբանական մեթոդների, սոց հարցումների կիրառմամբ մանկավարժներին սթրեսների, տագնապների պատճառների բացահայտում, դրանց չեզոքացմանն ուղղված միջավայր ձևավորում, համագործակցային</p>

				բանական միջավայր Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավարժական աշխատողների համար ապահովված է փորձի փոխանակման, համագործակցության համար, մասնակցային, առողջ բարոյահոգեբանական միջավայր, սակայն ակտիվ մանկավարժների թիվը սահմանափակ է Բավարար արդյունք /20-49%/ Ուսուցիչների միջև համագործակցության, փոխօգնության մթնոլորտ ձևավորված չէ		հմտությունների զարգացում
2. Ապահովել նպաստավոր պայմաններ՝ ինտեգրված դասերի, ուսումնական նախագծերի, միջոցառումների անցկացման համար, համագործակցող ուսուցիչներին տրամադրել անհրաժեշտ միջոցներ, նյութատեխնիկական բազա, տեխնիկական միջոցներ	2024-2029 թթ.	Ինտեգրված, միջառարկայական կապերով դասեր, ուսումնական նախագծեր, միջոցառումներ համագործակցություն, փոխօգնություն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Գործընկերների համատեղ աշխատանքի համար առկա են նպաստավոր պայմաններ Լավ արդյունք /50-79%/ Գործընկերների համատեղ աշխատանքի համար երբեմն	Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների, գնահատման ձևերի ոչ բավարար իմացություն, դրանց կիրառման հմտությունների պակաս, համագործակցային հաղորդակցական հմտությունների պակաս	Ուսուցիչների համար համատեղ դասեր, ուսումնական նախագծեր անցկացնելու հնարավորությունների ապահովում, անհրաժեշտ ուսումնական կան միջոցների տրամադրում, առողջ մթնոլորտի ձևավորմանն ուղղված քայլեր	

				<p>ապահովվում են նախատավո՞ր պայմաններ Բավարարարդյունք /20-49%/ Գործընկերների համատեղ աշխատանքի համար նախատավո՞ր պայմաններ առկա չեն</p>		
<p>3. Մանկավարժական աշխատողների համար ապահովել նախատավոր պայմաններ՝ շահառու կազմակերպությունների, գործընկեր դպրոցների, ուսուցիչների, առցանց մանկավարժական համայնքի հետ համագործակցություն հաստատելու համար</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Քննարկումներ, սեմինարներ, հանդիպումներ, ուսուցչական առցանց հարթակներ, մանկավարժական նախաձեռնություններ</p>	<p>Գերազանցարդյունք: /80-100%/ Մանկավարժական աշխատողներն ունեն արդյունավետ համագործակցություն շահառու կազմակերպությունների և գործընկերների հետ Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավարժական աշխատողների կեսից ավելին ունի արդյունավետ համագործակցություն շահառու կազմակերպությունների, գործընկերների հետ Բավարարարդյունք /20-49%/ Մի քանի մանկավարժական աշխատողներ ունեն</p>	<p>Համագործակցային հաղորդակցական հմտությունների պակաս, պասիվություն, անտարբերություն, նախաձեռնողականության բացակայություն</p>	<p>Իրազեկողական բնույթի աշխատանքների իրականացում, գործընկեր դպրոցների ուսուցիչների հետհաճախակի հանդիպումների անցկացում, շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցություն հաստատելու գործընթացների և աջակցության սրամաղորդում</p>	

				արդյունավետ համագործակցություն շահառու կազմակերպությունների, գործընկերների հետ		
	4. Մանկավարժներին տրամադրել խորհրդատվական և աջակցություն՝ վերաբերող հանրակրթական ոլորտի որենադրությանը, օրենսդրական փոփոխություններին, կրթական այլ փաստաթղթերին	2024-2029 թթ.	Օրենսդրական փաստաթղթեր, որոշումներ, ճանաչողական հոլովակներ, սահիկներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր մանկավարժներն ունեն գիտելիքներ հանրակրթության ոլորտի օրենսդրության վերաբերյալ Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավարժների կեսից ավելին ունի գիտելիքներ հանրակրթության ոլորտի օրենսդրության վերաբերյալ Բավարար արդյունք /20-49%/ Քիչ թվով մանկավարժներ ունեն գիտելիքներ հանրակրթության ոլորտի օրենսդրության վերաբերյալ	Ինքնակրթության, համագործակցության նկատմամբ անտարբերություն, անսպասախանատու, ձեռնպահ, անտարբեր աշխատակիցներ	Օրինապահությունը, իրավագիտակցության բարձր մակարդակի ապահովում դպրոցում, թեմատիկ զրույցների, քննրկումների կազմակերպում, օրենսդրական փոփոխությունների վերաբերյալ մանկավարժներին տեղեկացվածության բարձրացում

**Նպատակ 4. Ապահովել համագործակցության արդյունավետ մթնոլորտ
կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների և շահառու խմբերի համար**

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
<p>1. Համայնքի, ծնողական համայնքի հետ համագործակցային ուղղությունների ընդլայնում, խորացում, ամրապնդում</p>	<p>1. Համայնքի հետ համագործակցության համար ուսուցիչների, սովորողների և ծնողների հետ համատեղ մշակել աշխատանքային քարտեզ՝ սահմանելով համագործակցային ոլորտներ, ժամկետներ պատասխանատուներ</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Միջոցառումներ, քննարկումներ, հանդիպումներ, համատեղ նախագծեր, շաբաթօրյակներ, այցելություն համայնքի ծերերին, վետերաններին, անապահով ընտանիքներին, արվեստագետների հետ հանդիպումներ, վարպետության դասեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման գործում մեծապես ներգրավված են ուսուցիչները, սովորողները և ուսուցիչները Լավ արդյունք /50-79%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման գործում ուսուցիչները, սովորողները և ուսուցիչները մասամբ են ներգրավված Բավարար արդյունք /20-49%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման գործում սահմանափակ թվով ուսուցիչներ, սովորողներ և ծնողներ են ներգրավված</p>	<p>Պասիվ համայնք, պասիվ սովորողներ, մանկավարժներ, ծնողներ, կազմակերպչական հմտությունների, ռեսուրսների, նախաձեռնողականության պակաս</p>	<p>Համայնքի հետ համագործակցության ընդլայնման, ռազմավարական ուղղությունների պլանավորման գործընթացներում ուսուցիչների, սովորողների և ծնողների ներգրավում</p>

	<p>2.Ներգրավել համայնքի հետ համագործակցության հաստատման նոր ուղղություններ</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Միջոցառումներ, քննարկումներ, հանդիպումներ, համատեղ նախագծեր, շաբաթօրյակներ, այցելություն համայնքի ծերերի, վետերաններին, անապահով ընտանիքներին, արվեստագետների հետ հանդիպումներ, վարպետության դասեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման և բազմաթիվ նոր ուղղություններ են առկա Լավ արդյունք /50-79%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման մի քանի նոր ուղղություններ են առկա Բավարար արդյունք /20-49%/ Համայնքի հետ համագործակցության հաստատման նոր ուղղություններ առկա չեն</p>	<p>Պասիվ համայնք, պասիվ սովորողներ, մանկավարժներ, ծնողներ, կազմակերպչական հմտությունների, ռեսուրսների, նախաձեռնողականության պակաս, նոր համագործակցություններ հաստատելու կազմակերպչական դժվարություններ</p>	<p>Համաայնքային և մարզային նշանակության մի շարք կազմակերպությունների, ՀԿ-ների, տնտեսվարողների հետ համագործակցային հարաբերությունների հաստատում՝ հանդես գալով նախաձեռնողի դերում, մասնակցային միջավայրի ապահովում</p>
<p>2.Շահառու կազմակերպությունների հետ փոխգործակցության ամրապնդում, նոր շահառուների ներգրավում</p>	<p>1. Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության խորացման և ամրապնդման համար կազմել գործողությունների քայլաշար՝ ներառելով մանկավարժական և աշխատողներին, ծնողներին, սովորողներին</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Համատեղ միջոցառումներ, նախագծեր, վերապատրաստումներ, փորձի փոխանակում, վարպետության դասեր, ցերեկույթներ, սպորտային, մշակութային մրցույթներ, քաղաքաշտպանական, անվտանգային վարժանքներ, մասնագիտական կողմնորոշման վերաբերյալ սեմինարներ</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատման գործում մեծապես ներգրավված են ուսուցիչները, սովորողներ և ուժնողները Լավ արդյունք</p>	<p>Թույլ համագործակցություն, նախաձեռնությունների պակաս, շահագրգռվածության բացակայություն, երկուստեք անտարբերություն</p>	<p>Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության ընդլայնման, ռազմավարական ուղղությունների պլանավորման գործընթացներում ուսուցիչների, սովորողների և ծնողների ներգրավում, մասնակցային միջավայրի ապահովում</p>

				<p>/50-79%/</p> <p>Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատման գործում ուսուցիչներ Ը, սովորողներ և ուժնողները մասամբ են ներգրավված</p> <p>Բավարարարյունք /20-49%/</p> <p>Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատման գործում սահմանափակ թվով ուսուցիչներ, սովորողներ և ուժնողներ են ներգրավված</p>		
	<p>2. Բոլոր խորհրդակցական և մարմինների համար ապահովել հասանելի և հավասար պայմաններ՝ շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատման, խորացման համար</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Կարծիքների, առաջարկների արկղիկ, սոցիալարցումներ, հանդիպումներ, իրազեկողական թերթիկներ</p>	<p>Գերազանցարյունք: /80-100%/</p> <p>Բոլոր խորհրդակցական մարմինների համար ապահովված է մասնակցային միջավայր Լավ արյունք /50-79%/</p> <p>Խորհրդակցական մարմինների անդամներից մի քանիսն են ակտիվ մասնակցու</p>	<p>Մասնակցային միջավայրի անհամաչափություն, անտարբերություն, անաշխատունակություն, համագործակցային, հաղորդակցական, կազմակերպչական հմտությունների պակաս</p>	<p>Մասնակցային միջավայրի, բազմակարծության, հավասարության սկզբունքի պահպանում շահառու կազմակերպությունների հետ կրթական գործընթացի մասնակիցների համագործակցության ընթացքում</p>

				թյուն ունենում պետական և համայնքային և նշանակությ ան շահառու կազմակերպ ությունների հետ համագործա կցության գործում Բավարար արդյունք /20-49%/ Խորհրդակց ական մարմիններե ւմ մասնակցայ ին միջավայրը խիստ անհավասա ր է		
3. Շահառու կազմակերպությ ունների հետ համագործակցու թյան հաստատման և նոր ուղղություններ մշակել	2024- 2029 թթ.	Համատեղ միջոցառումներ, նախագծեր, վերապատրաստումներ, փորձի փոխանակում, վարպետության դասեր, ցերեկոյթներ, սպորտային, մշակութային մրցույթներ, քաղաքաշտպանական, անվտանգային վարժանքներ, մասնագիտական կողմնորոշման վերաբերյալ սեմինարներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Շահառու կազմակերպ ությունների հետ համագործա կցության հաստատմա ն բազմաթիվ և նոր ուղղություն ներ են առկա Լավ արդյունք /50-79%/ Շահառու կազմակերպ ությունների հետ համագործա կցության հաստատմա ն մի քանի և նոր ուղղություն ներ են առկա Բավարար արդյունք /20-49%/	Թույլ համագործակցություն, նախաձեռնություններ ի պակաս, շահագրգռվածությա ն բացակայություն, երկուստեք անտարբերություն	Շահառու կազմակերպությ ունների հետ համագործակցու թյան նոր մոտեցումների, ձևաչափերի և մշակում գործադրում	

				Շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության հաստատման նոր ուղղություններ առկա չեն		
3. Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության բարելավում, արդյունավետության խթանում	1. Նախարարության, պետական կառավարման լիազոր մարմնի հետ վարել հաշվետու համագործակցություն, մշտապես կատարել հանձնարարականները, կազմակերպել համատեղ խորհրդատվություններ, մասնակցել նախարարության և կողմից անցկացվող միջոցառումներին	2024-2029 թթ.	Հանդիպումներ, քննարկումներ, արձանագրություններ, հաշվետվություններ, հյուրընկալություններ, մշտադիտարկումներ, ստուգումներ, վերահսկողություն, հետադարձ կապ, առցանց նամակագրություն, դրամաշնորհային և այլ մրցույթներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Դպրոցը կառավարման մարմինների հետ ունի արդյունավետ փոխգործակցություն Լավ արդյունք /50-79%/ Դպրոցի փոխգործակցությունը կառավարման մարմինների հետ մասամբ է արդյունավետ չէ Բավարար արդյունք /20-49%/ Դպրոցի փոխգործակցությունը կառավարման մարմինների հետ արդյունավետ չէ	Տնօրենի պաշտոնային պարտականությունների չարաշահում, անպատասխանատու կառավարում, վարչատնտեսական համակարգողի հետ համագործակցության բացակայություն, հետադարձ կապի բացակայություն, քանակական և որակական տվյալների ոչ իրական ներկայացում, խուսափում համագործակցությունից	Նախարարության, պետական կառավարման լիազոր մարմնի հետ համագործակցության թափանցիկության և ապահովում, փաստաթղթաշրջանառության իրավականության և ապահովում, ակտիվ ու նախաձեռնողական մոտեցումներ կրթական նորարարություններին, մասնակցության ապահովում դրամաշնորհային մրցույթներին
	2. Նոր ձևավորվելիք կառավարման խորհրդի կազմում դպրոցի ներկայացուցիչների համար ապահովել շարունակական զարգացման, ինքնակրթության հնարավորություն	2024-2029 թթ.	Հանդիպումներ, քննարկումներ, արձանագրություններ, հաշվետվություններ, հյուրընկալություններ, համատեղ միջոցառումներ, որոշումներ, վերահսկողություն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Կառավարման խորհուրդը կարևոր դերակատար է, հուսալի գործընկեր դպրոցի համար	Դպրոցի կողմից անտարբեր, անհաշվետու մոտեցում, կառավարման խորհրդի նկատմամբ անվստահություն, խորհրդի անդամների պասիվություն	Կառավարման խորհրդի դերի բարձրացում՝ համատեղ իրականացվող մշտադիտարկումների, հանդիպումների, քննարկումների քանակական և որակական արդյունքների

	<p>ններ՝ առավել արդյունավետ և նպատակային համագործակցություն հաստատելու համար</p>			<p>Լավ արդյունք /50-79%/ Դպրոցը կառավարման խորհրդի հետ ունի մասամբ արդյունավետ համագործակցություն Բավարար արդյունք /20-49%/ Կառավարման խորհրդի գործունեությունը առավել շատ ձևական բնույթ ունի</p>		<p>Բարելավման միջոցով</p>
	<p>3. Կառավարման մարմինների, համայնքի և շահառու կազմակերպությունների հետ համագործակցության խթանման համար մշտապես ձեռնարկել նախաձեռնություններ, ծրագրեր, միջոցառումներ՝ հանդես գալով որպես շահագրգիռ կողմ</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Բազմակարծություն, մասնակցայնություն, առաջարկություններ, ծրագրեր, նախաձեռնություններ, փորձի փոխանակում, համագործակցություն</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Դպրոցը համագործակցության համար բաց է, նախաձեռնող Լավ արդյունք /50-79%/ Դպրոցը համագործակցության հաստատման հարցում ունի որոշակի վերապահումներ Բավարար արդյունք /20-49%/ Դպրոցը դժվար է գնում համագործակցության, նախաձեռնող չէ</p>	<p>Համագործակցային անառողջ միջավայր, պասիվ չհամագործակցող խորհրդակցական մարմիններ, անտարբեր համայնք, չհամագործակցող շահառու կազմակերպություններ</p>	<p>Դպրոցի կողմից տարբեր նախաձեռնությունների, առաջարկությունների, նորարարական գաղափարների թվի մեծացում</p>

Նպատակ 5. Ապահովել նպաստավոր պայմաններ՝ բոլոր խորհրդակցական մարմինների աշխատանքների արդյունավետության խթանման, քանակական և որակական ցուցանիշների բարելավման համար

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
<p>1. Մանկավարժական խորհրդի աշխատանքների արդյունավետ պլանավորում, իրականացում, վերահսկողական մեխանիզմների բարելավում</p>	<p>1. Բարձրացնել մանկավարժական խորհրդի աշխատանքների և խորհրդի անդամների մասնակցելիության մակարդակը,</p>	<p>2024–2029 թթ.</p>	<p>Նիստեր, օրակարգ, քննարկումներ, որոշումներ, հաշվետվություններ, արձանագրություններ, մանկավարժական նախաձեռնություններ կարգապահական տույժեր, համագործակցություն, բազմակարծություն, բարձր աշխատանքային մոտիվացիա, նորարարներ,</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Մանկավարժական խորհրդի բոլոր անդամների ակտիվ են, նախաձեռնող, մոտիվացված Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկավարժական խորհրդի անդամների կեսից ավելին ակտիվ է, նախաձեռնող, մոտիվացված Բավարար արդյունք /20-49%/ Մանկավարժական խորհրդի անդամներից մի քանիսն է ակտիվ նախաձեռնող, մոտիվացված</p>	<p>Անտարբեր, ոչ կարողունակ մանկավարժական համակարգ, կառավարչական, նախաձեռնողական հմտությունների պակաս, նորարարություններ չեն կատարվում, անտարբերություն, համագործակցային, հաղորդակցական մշակույթի պակաս</p>	<p>Շարունակական բնույթի սեմինարների, քննարկումների միջոցով մանկավարժական համակարգի կարողունակությունների խթանում, ըստ կարիքի մոտիվացիոն, մասնագիտական աճի դերը կարևորող անհատական և խմբային գրույցների իրականացում, վերահսկողական արդյունավետ իրականացում</p>
	<p>2. Ապահովել խոսքի ազատություն, բարոյահոգեբանական առողջ մթնոլորտ, լսել և քննարկել առաջարկությունները, դիտարկումներն ու</p>	<p>2024–2029 թթ.</p>	<p>Ազատ խոսքի իրավունք, հանդուրժողականություն, կարծիքների, առաջարկությունների վերաբերյալ քննարկումներ, փոխվստահություն, փոխօգնություն, հավասարություն, օրինապահություն, բարեվարքություն</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Մանկավարժական խորհրդում ձևավորված է փախադարձ հարգանքի մթնոլորտ, ազատ</p>	<p>Չհամագործակցող, ինքնակրթությամբ չզբաղվող, հաղորդակցական ցածր հմտություններով, կոնֆլիկտային մանկավարժների առկայություն</p>	<p>Անհատական գրույցների, մոտիվացիոն բնույթի քննարկումների միջոցով խթանել, որ մանկավարժները առավել հաճախ իրենց դիրքորոշումը</p>

	<p>դժգոհությունները</p>			<p>խոսքի իրավունքից բոլորն օգտվում են Լավ արդյունք /50-79%/ Մանկխորհրդում ձևավորված է փախադարձ հարգանքի մթնոլորտ, ազատ խոսքի իրավունքից անդամների մի մասն է օգտվում Բավարար արդյունք /20-49%/ Մանկխորհրդում բարոյահոգեբանական միջավայրը կայուն չէ, բազմակարծություն առկա չէ</p>		<p>ներկայացնեն խորհրդի նիստերին, ապահովել հանդուրժողականություն, առողջ աշխատանքային միջավայր</p>
	<p>3. Ներդնել ակտիվ ու նախաձեռնող անդամներին խրախուսելու համընդհանուր մեխանիզմներ</p>	<p>2024-2029 թթ.</p>	<p>Օրինակելի փորձի հանրայնացում, խոսքային դրվատանք, շնորհակալագրեր, խրախուսագրեր, տարբեր ներդրողական մրցույթների կազմակերպում</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բոլոր ակտիվ անդամների ներքին համար ստեղծված են խրախուսման և արժևորման հնարավորություններ Լավ արդյունք /50-79%/ Ակտիվ անդամների մի մասի համար ստեղծված են խրախուսման և արժևորման հնարավորություններ</p>	<p>Ներքին կարգապահական կանոնները չպահպանող աշխատակիցներ, բանասարկության, խտրականության, օտարման, իրավունքների ռոնահարման նախադեպեր</p>	<p>Բոլոր ակտիվ ու նախաձեռնող անդամների համար հավասար պայմանների ապահովում, հավասարապես գնահատում, արժևորում, ընտրության հիմնավորում</p>

				Բավարարարդյունք /20-49%/ Խրախուսման և արժևորման Գործընթացները կրում են ընտրովի բնույթ, հավասարության սկզբունքը ոտնահարվում է		
2. Մեթոդական միավորման աշխատանքների ակտիվացում, կատարելագործում, վերահսկողություն և բարելավում	1. Բարձրացնել մեթոդմիավորումների անդամների աշխատանքային մոտիվացիան, հնարավորություն ստեղծել մասնագիտական զարգացման համար,	2024-2029 թթ.	Օրվա դասի պլանավորումներ, թեմատիկ պլաններ, փոխադարձ դասալսումներ, մեթոդական զեկուցումներ, ինտեգրված դասեր, ուսումնական նախագծեր, մեթոդների գնահատման ձևերի մասին լսումներ, S2S սեմինարներ, փորձի փոխանակում, վերապատրաստումներ, մեթոդական և մասնագիտական գրականություն	Գերազանցարդյունք: /80-100%/ Մեթոդական միավորումներն ունեն քանակական և որակական բարձր արդյունքներ, արդյունավետ գործում են, առկա է անդամների հավասար մասնակցելիություն և արդյունքներ, անդամների մի մասը պահպանողական հայացքներն ունեն	Մասնագիտական և մեթոդական ցածր մակարդակի գիտելիքներով և հմտություններով, չհամագործակցող, ինքնակրթությամբ չզբաղվող, կրթական նորարարությունները պիտակավորող ուսուցիչներ	Մեթոդմիավորման աշխատանքներում բոլոր ուսուցիչների հավասար մասնակցության ապահովում, համընդհանուր ոգևորության միջավայրի ստեղծում անվանական մրցույթների, խրախուսագրերի և այլ մոտիվացիոն գործիքների կիրառմամբ
				Բավարարարդյունք /20-49%/ Մեթոդական		

				միավորումներն ունեն քանակական և որակական ցածր արդյունքներ, անդամների հիմնական մասը պասիվ է, պահպանողական հայացքների տեր		
2. Ըստ կարիքի մանկավարժների և տրամադրել աջակցություն, խորհրդատվություն, վարել դասալսումներ, ըստ արդյունաքների ձեռնարկել աջակցության միջոցառումներ	2024–2029 թթ.	Օրվա դասի պլանավորումներ, թեմատիկ պլաններ, փոխադարձ դասալսումներ, մեթոդական զեկուցումներ, ինտեգրված դասեր, ուսումնական նախագծեր, մեթոդների գնահատման ձևերի մասին լսումներ, S2S սեմինարներ, փորձի փոխանակում, վերապատրաստումներ, մեթոդական և մասնագիտական գրականություն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Մեթոդական միավորումների բոլոր անդամները ստանում են իրենց կարիքի համապատասխան աջակցություն Լավ արդյունք /50-79%/ Մեթոդական միավորումների անդամների մի մասն է ստանում կարիքի համապատասխան աջակցություն Բավարար արդյունք /20-49%/ Մեթոդական միավորումների աշխատանքների ընթացքում ըստ կարիքի աջակցություն է ստանում	Ոչ իրական օրակարգեր, սկսնակ, ոչ կարողունակ ուսուցիչներին տրամադրվող աջակցության պակաս, վերահսկողության, հետադարձ կապի բացակայություն	Առավել թիրախային և նպատակային օրակարգեր մշակել, քննարկվող հիմնահարցերը ծառայեցնել ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման կարիքների բավարարմանը, մեթոդմիավորման նախագահների համար ստեղծել վերամատրաստ վեբու հնարավորություն	

				անդամների փոքր մասը		
3. Ակտիվացնել մեթոդիավորումների դերը դպրոցում ստեղծելով հնարավորություն, որ բոլոր կրթական նորարարություն երին կատարվի անդրադարձ, ուժեղացնել վերահսկողությունը աշխատանքների կատարողականի և արդյունքների նկատմամբ	2024-2029 թթ.	Չափորոշակեն գնահատման, նորարարական մեթոդների, չափորոշիչների բովանդակության, դասագրքերի, կրթական այլ նորարարությունների շուրջ քննարկումներ, գեկուցումներ, սեմինարներ, հաշվետվություններ, մշտադիտարկումներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Մեթոդիավորման աշխատանքների ընթացքում մեծ ուշադրություն է դարձվում նոր ՀՊԶ-ի ուսումնասիրությանը, աշխատանքների ընթացքն արդյունավետորեն վերահսկվում է Լավ արդյունք /50-79%/ Մեթոդիավորման աշխատանքների ընթացքում որոշակի ուշադրություն է դարձվում նոր ՀՊԶ-ի ուսումնասիրությանը, աշխատանքների ընթացքը երբեմն վերահսկվում է Բավարար արդյունք /20-49%/ Մեթոդիավորման աշխատանքների ընթացքում հայանցիկ են քննարկվում նոր չափորոշիչներն ու կրթական նորարարու	Չափորոշիչների չիմացություն, կրթական նորարարությունների նկատմամբ անտարբերություն, մասնագիտական զարգացման նկատմամբ ոչ պատասխանատու վերաբերմունք	Մեթոդիավորումների աշխատանքների առանցքում դնել չափորոշիչների վրա հիմնված կրթական գործընթացի տարբեր բաղադրամասերի ուսումնասիրությունը, հարկ եղած դեպքում՝ դիմել ոլորտի մասնագետներին՝ հավելյալ օժանդակություն ստանալու համար	

				թյունները, աշխատանքների ընթացքը գրեթե չի վերահսկվում		
3. Աշխրհրդի աշխատանքների արդյունավետ պլանավորման, իրականացման համար պայմանների ապահովում	1. Աջակցել աշխարհրդի ինքնավարությանը, պայմաններ ստեղծել խորհրդի զարգացման, աշխատանքների արդյունավետ իրականացման համար	2024-2029 թթ.	Հանդիպումներ, քննարկումներ, արձանագրություններ, հաշվետվություններ, միջոցառումներ, աշակերտական նախագծեր, հարցախոյզեր, էքսկուրսիաներ, ճանաչողական այցեր, սոցիալական, համայնքային ուղղվածության ծրագրեր, ներդրողական միջոցառումներ, քննարկումներ՝ բուլինգի, բռնության, առողջ ապրելակերպի, բարեվարքության և այլ թեմաներով	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Աշխրհուրև ունի քանակակա ն և որակական բարձր արդյունքներ, արդյունավետ գործում է Լավ արդյունք /50-79%/ Աշխրհուրդ ն ունի քանակակա ն և որակական միջին արդյունքներ, անդամների մի մասը պասիվ է Բավարար արդյունք /20-49%/ Աշխրհուրդ ն ունի քանակակա ն և որակական ցածր արդյունքներ, անդամների հիմնական մասը պասիվ է	Պասիվ, անկարողունակ, անտարբեր սովորողներ, միջամտություն խորհրդի աշխատանքներին, գործառնությունների սահմանափակում, ռեսուրսների, միջոցների անբավարարություն, կազմակերպչական, համագործակցային հմտությունների բացակայություն	Յուրաքանչյուր սովորողի համար ինքնաարտահայտման և ինքնադրսևորման հնարավորությունների ապահովում, աշակերտական նախաձեռնությունների և առաջարկությունների իրականացման համար նպաստավոր միջավայրի ապահովում, ինքնավարության խթանում
	2. Աշխրհրդին աջակցել խորհրդատվությամբ, տրամադրել անհրաժեշտ միջոցներով	2024-2029 թթ.	Ուսուցիչ-աշակերտ համագործակցություն, խորհրդատվական աջակցություն, ուղղորդում, հասանելի ռեսուրսներ, համատեղ քննարկումներ, կլոր սեղաններ, սեմինարներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Աշակերտական խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի համար ստեղծված	Աշխրհրդի ցածր դիրք դպրոցում, ուսուցիչ-աշակերտ համագործակցության բացակայություն, պասիվ սովորողներ, ռեսուրսների, խորհրդատվական աջակցության բացակայություն	Բարձրացնել աշխրհրդի դերը դպրոցում, մշտապես աջակցել խորհրդի գործունեությանը, ապահովել անհրաժեշտ միջոցներով, ռեսուրսներով

				<p>են բարենպաստ պայմաններ Լավ արդյունք /50-79%/ Աշակերտա կան խորհրդի արդյունավե տ աշխատանք ի համար մասնակիոր են են ստեղծված բարենպաս տ պայմաններ Բավարար արդյունք /20-49%/ Աշակերտա կան խորհրդի արդյունավե տ աշխատանք ի համար բարենպաս տ պայմաններ ստեղծված չեն</p>		
	<p>3. Ստեղծել համայնքի, շահառու այլ խմբերի հետ համագործակցու թյան հաստատման նպաստավոր պայմաններ</p>	<p>2024- 2029 թթ.</p>	<p>Ինքնավարություն, բազմակարծություն, ռեսուրսների, խորհրդատվական աջակցության տրամադրում, համագործակցություն, փոխօգնություն, ինքնավարության օրեր, իրավունքների պաշտպանություն, կազմակերպչական, հաղորդակցական հմտություններ</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Աշխտրհուրդ ն ունի լիարժեք հնարավորո ւթյուններ շահառուներ ի հետ համագործա կցության հաստատմա ն համար Լավ արդյունք /50-79%/ Աշխտրհուրդ ն ունի որոշակի հնարավորո ւթյուններ շահառուներ ի հետ համագործա</p>	<p>Համագործակցությա ն դժվարություններ, կազմակերպչական, հաղորդակցական, հետազոտություններ կատարելու հմտությունների պակաս, դպրոցի կողմից ստեղծվող խոչընդոտներ</p>	<p>Շահառու կազմակերպությ ունների, ՀԿ- ների, այլ շահագրգիռ կողմերի հետ համագործակցու թյան մեջ մշտապես ներառել աշխտրհրդին</p>

				կցության հաստատման համար Բավարարարյունք /20-49%/ Աշխրհուրդն ունի սահմանափակ հնարավորություններ շահառուներին հետ համագործակցության հաստատման համար		
4. Ծնողխորհրդի ակտիվ և արդյունավետ գործունեության համար նպաստավոր պայմանների ապահովում	1. Ծնողական խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի համար ստեղծել հավասար, մասնակցային, աջակցող պայմաններ	2024-2029 թթ.	Հանդիպումներ, քննարկումներ, արձանագրություններ, հաշվետվություններ, հյուրընկալություններ, համատեղ միջոցառումներ, ծնողական ժողովներ, սոցիալ-մանկավարժական աջակցություն, տունայց, կարիքների գնահատում	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Ծնողական խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի համար ստեղծված են բարենպաստ պայմաններ Լավ արդյունք /50-79%/ Ծնողական խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի համար մասնակիորեն են ստեղծված բարենպաստ պայմաններ Բավարարարյունք /20-49%/ Ծնողական խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի համար բարենպաստ պայմաններ	Պասիվ, անկարողունակ, անտարբեր, ծնողավարական ցածր հմտություններով, անպատասխանատու, անկանոն վարքով, կոնֆլիկտային ծնողներ, համագործակցության բացակայություն, անտարբերություն դպրոցի կողմից, իրավունքների ոտնահարում	Ծնողների հետ իրազեկողական աշխատանքների իրականացում, ծնողխորհրդի դերի կարևորում, ծնողական նախաձեռնությունների իրականացմանը աջակցության տրամադրում

				ստեղծված չեն		
	2. Պաշտպանել ծնողների իրավունքները, բարձրացնել իրազեկվածության մակարդակը, ներգրավել դպրոցի կառավարման գործերին և ներդրողական կյանքին	2024-2029 թթ.	Հանդիպումներ, քննարկումներ, արձանագրություններ, հաշվետվություններ, հյուրընկալություններ, համատեղ միջոցառումներ, ծնողական ժողովներ, ծնողական դպրոցներ, սոցիալ-մանկավարժական աջակցություն, տունայց, կարիքների գնահատում, ծնողների կարողունակությունների զարգացմանն ուղղված սեմինարներ, կլոր սեղաններ		Իրավագիտակցության, սոցիալական հմտությունների պակասով, ոչ պատասխանատու ծնողներ, դպրոցի կողմից աջակցության բացակայություն	Մտոլխորհրդի անդամների համար ապահովել ինքնագարգացման հնարավորություններ, տրամադրել խորհրդատվական աջակցություն, առավել հաճախ ներգրավել ներդրողական կյանքին և կարրևոր հիմնահարցերի քննարկումներում

Նպատակ 6. Ապահովել հաստատության շենքային պայմանների նպատակային գործածության համար համապատասխան հնարավորություններ, շտկել թերություններն ու անհամապատասխանությունները՝ շարունակաբար համագործակցելով վարչատնտեսական համակարգողի հետ

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
1. Հաստատության ֆիզիկական վիճակի բարելավում, թերությունների շտկում	1. Դպրոցի հնամաշ պատուհանները, դռները փոխարինել նորերով, տանիքի շուրջը պարույր անցկացնել	2025-2026 ուստարի	Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների հետ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Դպրոցի հնամաշ պատուհանները, դռները փոխարինվել են նորերով, խնայվել են միջոցներ Լավ արդյունք /50-79%/ Դպրոցի հնամաշ պատուհաններն ու դռների մի մասն են փոխարինվել նորերով, Բավարար	Անբավարար միջոցներ, ժամկետների խախտումներ, թանկացումներ, այլ առաջնահերթ կարիքներ, ֆորսմաժոր, համայնքային միջոցների, բարերարների բացակայություն	Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողականության ապահովում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում

				արդյունք /20-49%/ Դպրոցի հնամաշ պատուհանները, դռները փոխարինվել են նորերով, սակայն ԴՁԾ-ում սահմանված ժամկետները չեն պահպանվել, ծախսվել են հավելյալ ֆինանսական միջոցներ		
2.Ապահովել ջեռուցման համակարգի ամբողջական և արդյունավետ գործարկումը	2025-2027 թթ.	Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Ջեռուցման և համակարգը սահմանված ժամկետում գործարկվել է Լավ արդյունք /50-79%/ Ջեռուցման և համակարգը գործարկվել է ժամկետների և որակական բաղադրիչի խախտումներով Բավարար արդյունք /20-49%/ Ջեռուցման և համակարգը չի գործարկվել	Անբավարար միջոցներ, ժամկետների խախտումներ, թանկացումներ, այլ առաջնահերթ կարիքներ, ֆորսմաժոր, համայնքային միջոցների, բարերարների բացակայություն	Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողականության նպաստական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում	
3-Վերանորոգել չվերանորոգված սանհանգույցները	2025-2028 թթ., ըստ առաջնային	Դպրոցի միջոցներ, խնայողություններ, արտաբյուջետային միջոցներ, համագործակցություն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Սանհանգույցները, ըստ	Արտաբյուջետային միջոցների, խնայողությունների բացակայություն, թանկացումներ,	Մարզում գտնվող տնտեսվարող սուբյեկտների հատ	

		կարիքի	մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների հետ	առաջնային կարիքի վերանորոգվել են նշյալ ժամկետում Լավ արդյունք /50-79%/ Սանհանգույցների միայն մի մասն է վերանորոգվել նշյալ ժամկետում Բավարար արդյունք /20-49%/ Սանհանգույցների մի մասն է վերանորոգվել նշյալ ժամկետում՝ գերծախսով, որակական խնդիրներով	անորակ աշխատանք, ժամկետների խախտումներ	համագործակցությամբ շահավետ պայամներով շինանյութի ձեռքբերում, ֆինանսական միջոցների խնայում, վերահսկողության և ապահովում ժամկետների և որակի պահպանմանը
	4. Վերանորոգել միջանցքները, դասասենյակները	2024-2029 թթ. ըստ առաջնային կարիքի	Դպրոցի միջոցներ, խնայողություններ, արտաբյուջետային միջոցներ, կամավորներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Միջանցքներն ու դասասենյակները փուլային տարբերակով ըստ առաջնային կարիքի վերանորոգվել են սահմանված ժամկետում Լավ արդյունք /50-79%/ Աշխատանքները մասնակի են իրականացվել, ժամկետների խախտումներով Բավարար արդյունք /20-49%/ Աշխատանքներն	Արտաբյուջետային միջոցների, խնայողությունների բացակայություն, թանկացումներ, անորակ աշխատանք, ժամկետների խախտումներ, կամավորական աշխատուժի բացակայություն	Ֆինանսական միջոցների ճիշտ կառավարում, համայնքի երիտասարդների հոտ համագործակցության խորացում՝ վերջիններիս կամավորության հիմունքներով շինաշխատանքներում ընդգրկելու նպատակով

				իրականացվել են մասնակի, գերծախսով և որակական թերություններով, ժամկետների խախտումներով		
5. Կոսմետիկ վերանորոգել հաստատության լաբորատորիաները	2026-2027 ուստարի, ըստ առաջնային կարիքի	Դպրոցի միջոցներ, խնայողություններ, արտաբյուջետային միջոցներ, կամավորներ, դրամաշնորհային ծրագրեր	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Հաստատության լաբորատորիաները սահմանված ժամկետում միջոցների խնայողությամբ վերանորոգվել են <u>Լավ արդյունք /50-79%/</u> Հաստատության լաբորատորիաները սահմանված ժամկետում վերանորոգվել են, սակայն միջոցներ չեն խնայվել, ծախսվել են հավելյալ ռեսուրսներ <u>Բավարար արդյունք /20-49%/</u> Լաբորատորիաները մասնակի են վերանորոգվել, ծախսվել են հավելյալ ռեսուրսներ, ժամկետները չեն պահպանվել	Արտաբյուջետային միջոցների, խնայողությունների բացակայություն, թանկացումներ, անորակ աշխատանք, ժամկետների խախտումներ, կամավորական աշխատուժի բացակայություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող էլք	Ֆինանսական միջոցների ճիշտ կառավարում, համայնքի երիտասարդների հետ համագործակցության խորացում՝ վերջիններիս կամավորության հիմունքներով շինաշխատանքներում ընդգրկելու նպատակով, դրամաշնորհային ծրագրերին մի քանի հատերի ներկայացում	
6. Կոսմետիկ վերանորոգել	2025-2026	Դպրոցի միջոցներ, խնայողություններ,	Գերազանց արդյունք:	Միջոցների, խնայողությունների	Ֆինանսական միջոցների ճիշտ	

	<p>հաստատության գրադարանը, բուժկետը</p>	<p>ուստարի, ամառային արձակուրդներին</p>	<p>արտաբյուջետային միջոցներ, կամավորներ, համագործակցություն համայնքի, ՏԻՄ-ի հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>/80-100%/ Հաստատության գրադարանը , բուժկետում բողջությամբ սահմանված ժամկետում և միջոցների խնայմամբ վերանորոգվել են <u>Լավ արդյունք</u> /50-79%/ Հաստատության գրադարանը , բուժկետում բողջությամբ սահմանված ժամկետում վերանորոգվել են, ծախսվել են հավելյալ ֆինանսական միջոցներ <u>Բավարար արդյունք</u> /20-49%/ Որակական խնդիրներով մասնակիորեն վերանորոգվել է միայն գրադարանը</p>	<p>բացակայություն, թանկացումներ, անորակ աշխատանք, ժամկետների խախտումներ, կամավորական աշխատուժի բացակայություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք, համայնքի , ՏԻՄ-ի օժանդակության բացակայություն</p>	<p>կառավարում, համայնքի երիտասարդներին հետ համագործակցության խորացում՝ վերջիններիս կամավորության հիմունքներով շինաշխատանքներում ընդգրկելու նպատակով, ՏԻՄ-ի հետ համագործակցության խորացում</p>
<p>7. Կոսմետիկ վերանորոգել հաստատության առարկայական կաբինետները, հիմնական դահլիճը</p>	<p>2026-2027 ուստարի, ըստ առաջնային կարիքի</p>	<p>Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների հետ</p>	<p><u>Գերազանց արդյունք:</u> /80-100%/ Վերանորոգման աշխատանքները սահմանված ժամկետում իրականացվել են ամբողջությամբ <u>Լավ արդյունք</u> /50-79%/ Վերանորոգման</p>	<p>Արտաբյուջետային միջոցների, խնայողությունների բացակայություն, թանկացումներ, անորակ աշխատանք, ժամկետների խախտումներ, բարերարների բացակայություն</p>	<p>Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողականության ապահովում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում</p>	

				աշխատանքները սահմանված ժամկետում մասնակիորեն են իրականացվել, ծախսվել են հավելյալ միջոցներ Բավարարարդյունք /20-49%/ Վերանորոգման աշխատանքները սահմանված ժամկետում կատարվել են գերծախսով, որակական խնդիրներով		
8. Կոսմետիկ վերանորոգել հաստատության թվով երկու ռեսուրս սենյակները	2024-2025 ուստարի, ամառային արձակուրդներին	Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր	Գերազանցարդյունք: /80-100%/ Ռեսուրս սենյակները ֆինանսական միջոցների խնայամբ վերանորոգվել են սահմանված ժամկետում Լավարդյունք /50-79%/ Ռեսուրս սենյակները վերանորոգվել են սահմանված ժամկետում, ֆինանսական միջոցներ չեն խնայվել, առկա են որակական խնդիրներ Բավարարարդյունք /20-49%/ Աշխատանքները մասնակիորեն են	Համայնքի օժանդակության, բարերարների բացակայություն, շահառու կազմակերպությունների, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք	Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողականության սպառնալուստի ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում, ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում	

				կատարվել, ֆինանսական միջոցներ չեն խնայվել, ժամկետները չեն պահպանվել		
2. Նյութատեխնիկական բազայի ձեռքբերում, թարմացում	1. Դասարանները համալրել նոր գույքով, գրատախտակներով, նյութատեխնիկական բազայով,	2025-2029 թթ., շարունակաբար	Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Սահմանված ժամկետում բոլոր դասարանները համալրել նոր գույքով, գրատախտակներով, նյութատեխնիկական բազայով Լավ արդյունք /50-79%/ Սահմանված ժամկետում դասարանների մի մասն է համալրվել նոր գույքով, գրատախտակներով, նյութատեխնիկական բազայով Բավարար արդյունք /20-49%/ Սահմանված ժամկետում ձեռք է բերվել սահմանափակ թվով նոր գույք. գրատախտակներ, նյութատեխնիկական բազա	Պետական ֆինանսավորման անբավարարություն, համայնքի օժանդակություն, բարերարների բացակայություն, շահառու կազմակերպությունների, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք	Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողականության սպասելիության ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում, ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն
	2. Համալրել առարկայական կարիներտների, ուսուցանողի,	2027-2028 ուստարի	Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Սահմանված	Պետական ֆինանսավորման անբավարարություն, համայնքի	Կառավարման մարմինների հետ համագործակցու

	<p>հանդիսությունների սրահի գույքը</p>		<p>մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>ծ ժամկետում առարկայական կաբինետների, ուսուցանողի, հանդիսությունների սրահի գույքը համալրվել է ամբողջությամբ Լավ արդյունք /50-79%/ Սահմանված ժամկետում առարկայական կաբինետների, ուսուցանողի, հանդիսությունների սրահի գույքը համալրվել է մասնակիորեն Բավարար արդյունք /20-49%/ Սահմանված ժամկետում առարկայական կաբինետների, ուսուցանողի, հանդիսությունների սրահի գույքը սահմանակցանակով է համալրվել</p>	<p>օժանդակության, բարերարների բացակայություն, շահառու կազմակերպությունների, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք</p>	<p>թյան խորացում, հաշվետվողականության ապահովում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում, ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն</p>
<p>3. Լաբորատորիաների համար ձեռք բերել գույք, սարքավորումներ, նյութեր</p>	<p>2025-2026 ուստարի</p>	<p>Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն</p>	<p>մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների, ՀԿ-ների հետ,</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Սահմանված ժամկետում</p>	<p>Պետական ֆինանսավորման անբավարարություն, համայնքի օժանդակության, բարերարների</p>	<p>Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողական</p>

			<p>դրամաշնորհային ծրագրեր</p> <p>լաբորատոր իաների համար ձեռք բերվել գույք, սարքավորումներ, նյութեր ամբողջ ծավալով</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Սահմանված ժամկետում լաբորատոր իաների համար ձեռք բերվել գույք, սարքավորումներ, նյութեր մասնակիորեն</p> <p>Բավարար արդյունք /20-49%/</p> <p>Սահմանված ժամկետում լաբորատոր իաների համար ձեռք բերվել գույք, սարքավորումներ, նյութեր սահմանակալ ծավալով</p>	<p>բացակայություն, շահառու կազմակերպությունների, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք</p>	<p>նույնիսկ սպանիվում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում, ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն</p>
<p>4. Ձեռք բերել համակարգիչներ, օժանդակ սարքեր, համապատասխան գույք</p>	<p>2024-2029 թթ., շարունակաբար</p>	<p>Պետական ֆինանսավորում, համայնքի օժանդակություն, բարերարներ, համագործակցություն մարզային տնտեսվարող սուբյեկտների, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Համակարգիչներ, օժանդակ սարքեր, համապատասխան գույք ձեռք է բերվել ամբողջությամբ</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Համակարգիչներ,</p>	<p>Պետական ֆինանսավորման անբավարարություն, համայնքի օժանդակության, բարերարների բացակայություն, շահառու կազմակերպությունների, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող ելք</p>	<p>Կառավարման մարմինների հետ համագործակցության խորացում, հաշվետվողակա նույնիսկ սպանիվում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարում, նպատակային օգտագործում, բարերարների ներգրավում, ՀԿ-ների հետ համագործակցու</p>

				<p>օժանդակ սարքեր, համապատասխան գույք ձեռք է բերվել մասնակիորեն</p> <p>Բավարարարյունք /20-49%/</p> <p>Համակարգիչներ, օժանդակ սարքեր, համապատասխան գույք ձեռք է բերվել սահմանափակ քանակով</p>		<p>թյան հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն</p>
	<p>5. Համայնքի գրադարանային ֆոնդը</p>	<p>2024-2029 թթ., շարունակաբար</p>	<p>Համագործակցություն համայնքի, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Գրադարանի ֆոնդը պարբերաբար թարմացվել է</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p> <p>Գրադարանի ֆոնդը քիչ քանակով է համալրվել</p> <p>Բավարարարյունք /20-49%/</p> <p>Գրադարանի ֆոնդը գրեթե չի համալրվել</p>	<p>Համայնքի հետ անարդյունավետ համագործակցություն, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող էլք</p>	<p>ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն, համայնքի հետ համագործակցության խորացում</p>
<p>3. Դայրոցի հարակից տարածքի ֆունկցիոնալ օգտագործման համար հնարավորությունների ապահովում</p>	<p>1. Ձեռք բերել տնկիներ, դեկորատիվ ծառեր, ծաղիկներ</p>	<p>2024-2025 ուստարի</p>	<p>Համագործակցություն համայնքի, ՀԿ-ների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր</p>	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/</p> <p>Ձեռք են բերվել տնկիներ, դեկորատիվ ծառեր, ծաղիկներ, խնայվել են միջոցներ</p> <p>Լավ արդյունք</p>	<p>Համայնքի հետ անարդյունավետ համագործակցություն, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող էլք</p>	<p>ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերին ակտիվ մասնակցություն, համայնքի հետ համագործակցության խորացում</p>

				<p>/50-79%/ Ձեռք են բերվել տնկիներ, դեկորատիվ ծառեր, ծաղիկներ, միջոցներ չեն խնայվել</p> <p>Բավարարարդյունք /20-49%/ Տնկիներ, դեկորատիվ ծառեր, ծաղիկներ, ձեռք չեն բերվել</p>		
2. Բարձրացնել ձեռնարկատիրական գործունեության արտադրողականությունը, փնտրել գործընկերներ՝ բնաթերքի սպառման համար	2024-2029 թթ., շարունակաբար	Համագործակցություն համայնքի, ՀԿ-ների, տնտեսվարող սուբյեկտների, միջազգային կազմակերպությունների հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Ձեռնարկատիրական գործունեությունը արդյունավետորեն զարգանում է</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/ Ձեռնարկատիրական գործունեության զարգացումը ընթացքի մեջ է</p> <p>Բավարարարդյունք /20-49%/ Ձեռնարկատիրական գործունեությունը որևէ դրական դինամիկա չունի</p>	Համայնքի հետ անարդյունավետ համագործակցություն, ՀԿ-ների անտարբերություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող էլք, միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության բացակայություն	ՀԿ-ների հետ համագործակցության հաստատում, դրամաշնորհային ծրագրերի ակտիվ մասնակցություն, միջազգային կազմակերպությունների հետ համագործակցության եզրերի որոնում, հաստատում	
3. Բակում ստեղծել բացօթյա դասարան	2025-2026 ուստայի	Դպրոցի միջոցներ, խնայողություններ, արտաբյուջետային միջոցներ, կամավորներ, համագործակցություն համայնքի, ՏԻՄ-ի հետ, դրամաշնորհային ծրագրեր	<p>Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Բացօթյա դասարանը միջոցների խնայմամբ հիմնվել է</p> <p>Լավ արդյունք /50-79%/</p>	Խնայողությունների բացակայություն, այլ առաջնահերթ կարիքներ, համայնքի, ՏԻՄ-ի օժանդակության բացակայություն, դրամաշնորհային ծրագրերի բացակայություն, անհաջող էլք	Խնայողությունների ճիշտ օգտագործում, համայնքի, ՏԻՄ-ի հետ համագործակցության խորացում, կամավորների բեկնակավում	

				Բացօթյա դասարանը հիմնվել է, ծախսվել են հավելյալ միջոցներ Բավարար արդյունք /20-49%/ Բացօթյա դասարան չի հիմնվել		
--	--	--	--	---	--	--

Նպատակ 7. Կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների համար ստեղծել ուսուցման, ուսումնառության և համագործակցության ապահովման անվտանգ, առողջ պայմաններ

Խնդիրներ	Գործողություններ	Ժամկետ	Անհրաժեշտ միջոցներ	Արդյունքների չափման մեխանիզմներ	Ռիսկեր	Ռիսկերի կանխման գործողություններ
1. Անվտանգ միջավայրի ապահովում, առողջ, բարոյահոգեբանական մթնոլորտի ձևավորում	1. Վերահսկել, որ հաստատությունում խստորեն պահպանվեն ներքին կարգապահական կանոնները, մասնագիտական էթիկայի և քաղաքավարության նորմերը	2024-2029 թթ.	Ներքին կարգապահական կանոններ, էթիկայի, քաղաքավարության նորմեր, հանդուրժողականություն, դաստիարակության մեթոդներ, մանկավարժական քննարկումներ վերաբերող էթիկային, կոնֆլիկտներին, ագրեսիվ և անկանոն վարքին	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցները զգոն են, պահպանում են ներքին կարգապահական կանոնները Լավ արդյունք /50-79%/ Կրթական գործընթացի ոչ բոլոր մասնակիցներն են պահպանում ներքին կարգապահական կանոնները Բավարար արդյունք	Ներքին կարգապահական կանոնների խախտումներ, անհանդուրժողականություն, պիտակավորում, ծաղր, բանասրկություն սովորողների և մանկավարժների շրջանում	Ներքին կարգապահական կանոնների պահամանման նկատմամբ վերահսկողություն, անկանոն վարք ունեցող, այլոց արժանապատվությունը ոտնահարող կրթական գործընթացի մասնակիցների հետ բացատրական, շտկողական աշխատանքներ՝ իրականացում, անկառավարելի դեպքերում՝ օրենքի նախատեսած կարգով արձագանք

				/20-49%/ Ներքին կարգապահա կան կանոնների պահպանությ ունը դպրոցում խոցելի է		
2. Ֆիզիկական և հուզական բռնությունը սովորողների և մանկավարժական աշխատողների շրջանում բացառելու համար իրականացնել շարունակական կանխարգելիչ միջոցառումներ	2024-2029 թթ.	Քննարկումներ, իրազեկողական բնույթի աշխատանքներ, ֆիլմեր, համագործակցություն հոգեբանի, սոց. մանկավարժի, ընտանիքի, իրավապահ մարմինների հետ, աշակերտական նախագծեր, աշխտերդի կողմից իրականացվող հետազոտություններ, զեկուցումներ	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Կանխարգելիչ միջոցառումների շնորհիվ դպրոցում բռնության դեպքեր առկա չեն Լավ արդյունք /50-79%/ Բռնության հնարավոր դեպքերը արագ բացահայտվում և կանխվում են Բավարար արդյունք /20-49%/ Դպրոցում առկա է բռնություն, կանխարգելիչ միջոցառումներն անարդյունավետ են իրականացվում	Բռնության դեպքերի սովորում, անպատժելիություն, ամենաթողություն, արտոնություններ, շահառուների, ընտանիքի հետ թույլ համագործակցություն	Բռնության հարթահարման համար առաջնահերթ օգտագործել կանխարգելումը՝ իրականացնելով իրազեկվածության բարձրացում, սոցիալական և քաղաքացիական պատասխանատվության ձևավորում, իրավագիտակցության բարձրացում կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների շրջանում	
3. Հանդուրժողական և միջավայր ձևավորել ներառականության, տարբերությունների, խոցելի խմբերի երեխաների նկատմամբ բացառելով օտարումն ու պիտակավորումը	2024-2029 թթ.	Իրազեկող, բացատրական, կանխարգելիչ միջոցառումներ, իրազեկվածության բարձրացում, ժողովրդավարության, մարդասիրության գաղափարների տարածում	Գերազանց արդյունք: /80-100%/ Դպրոցում առկա է հանդուրժողականության, փոխօգնության և բարձր մակարդակ Լավ արդյունք /50-79%/ Մի քանի սովորողներ ունեն անկանոն , ագրեսիվ	Անհանդուրժողականության բարձր մակարդակ, ապրումակցման բացակայություն, ագրեսիվ դրսևորումներ, անկանոն վարք, ծաղր, օտարում, հուզական բռնություն	Սովորողների մեջ տարբեր դաստիարակչական գործիքներով սերմանել հարգանք, սեր միմյանց նկատմամբ, ծանոթացնել իրենց իրավունքներին և պարտականություններին աշխատանքների մեջ ակտիվորել ներգրավելով	

				<p>վարք, անհանդուրժո ղ են Բավարար արդյունք /20-49%/</p> <p>Անհանդուրժո ղականության մակարդակը նկատելիորեն բարձր է խոցելի խմբերի դպրոցականն երի նկատմամբ</p>		աշխարհորդին
--	--	--	--	--	--	-------------

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

